राज्य निवडणूक आयोग, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई-32
नागपूर महानगरपालिका, नागपूर
सार्वत्रिक निवडणूक 2025-26
राजकीय पक्ष व उमेदवारांसाठी महत्वाच्या सुचना

मा. राज्य निवडणूक आयोग, महाराष्ट्र यांचे अधिपत्त्याखाली महानगरपालिकेची बहुसदस्यीय प्रभाग पद्धतीने निवडणूक होत आहे. अनेक राजकीय पक्षांचे, आघाडी / फ्रंटचे व अपक्ष उमेदवार निवडणूकीमध्ये उभे राहण्यास इच्छूक असतात. निवडणूकीस इच्छूक उमेदवारांचे माहितीसाठी ही पुस्तिका प्रसिद्ध करण्यात येत आहे. निवडणूकीचे कामकाज कशाप्रकारे पार पाडले जाणार आहे याची थोडक्यात माहिती देणेत येत आहे.

मा. राज्य निवडणूक आयोग, महाराष्ट्र यांनी महानगरपालिकेसाठी एकूण ३८ प्रभाग व सदस्य संख्या (जागा) १५१ निश्चित केल्या आहेत. बहुसदस्यीय पध्दतीमुळे ३७ प्रभागातून निवडून द्यावयाच्या ४ जागा (अ/ब/क/ड) व एक प्रभागातून निवडून दयावयाची ३ जागा (अ/ब/क) असून प्रत्येक जागेमधून एकच उमेदवार निवडून द्यावयाचा आहे. सार्वत्रिक निवडणूकीमध्ये खाली दर्शविल्याप्रमाणे निवडावयाचे सभासदांची संख्या (जागा) अनुसुचित जाती, अनुसुचित जमाती, नागरिकांचा मागास वर्ग व स्त्रियांसाठी राखून ठेवावयाच्या जागा खालीलप्रमाणे निश्चित करण्यात आल्या आहेत.

सदस्य संख्या व आरक्षणचे एकत्रित विवरणपत्र)

महानगरपालिका सार्वत्रिक निवडणूक सन २०२५-२६

अ. क्र.	नवीन प्रभागाचा क्रमांक	एकूण लोकसंख्या	अनुसूचित जाती लोकसंख्या	अनुसूचित जमाती लोकसंख्या	जागा क्रमांक				महिलांसाठी जागेचे आरक्षण			
					अ	ब	क	ड	अ	ब	क	ड
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
1	1	69790	21823	1520	अ.जा.	ना.मा.प्र.	सर्वसाधारण	सर्वसाधारण		महिला	महिला	
2	2	69465	36315	1993	अ.जा.	ना.मा.प्र.	सर्वसाधारण	सर्वसाधारण	महिला		महिला	
3	3	64371	9652	5005	अ.जा.	अ.ज.	ना.मा.प्र.	सर्वसाधारण			महिला	महिला
4	4	60949	9183	3932	अ.जा.	ना.मा.प्र.	सर्वसाधारण	सर्वसाधारण	महिला		महिला	
5	5	68482	13105	12768	अ.जा.	अ.ज.	ना.मा.प्र.	सर्वसाधारण	महिला		महिला	
6	6	63959	21214	3854	अ.जा.	ना.मा.प्र.	सर्वसाधारण	सर्वसाधारण	महिला		महिला	
7	7	63370	29680	4134	अ.जा.	ना.मा.प्र.	सर्वसाधारण	सर्वसाधारण	महिला		महिला	
8	8	70472	5133	9746	अ.ज.	ना.मा.प्र.	सर्वसाधारण	सर्वसाधारण	महिला		महिला	
9	9	60703	27494	2665	अ.जा.	ना.मा.प्र.	सर्वसाधारण	सर्वसाधारण		महिला	महिला	
10	10	59260	8129	4876	अ.जा.	अ.ज.	ना.मा.प्र.	सर्वसाधारण	महिला		महिला	
11	11	71151	8935	3231	अ.जा.	ना.मा.प्र.	सर्वसाधारण	सर्वसाधारण		महिला	महिला	
12	12	59756	10059	4296	अ.जा.	अ.ज.	ना.मा.प्र.	सर्वसाधारण	महिला		महिला	
13	13	62882	15143	5666	अ.जा.	अ.ज.	ना.मा.प्र.	सर्वसाधारण		महिला	महिला	
14	14	60771	11613	5468	अ.जा.	अ.ज.	ना.मा.प्र.	सर्वसाधारण	महिला	महिला		
15	15	62432	6895	3383	ना.मा.प्र.	ना.मा.प्र.	सर्वसाधारण	सर्वसाधारण	महिला		महिला	

परिशिष्ट ४ (सदस्य संख्या व आरक्षणचे एकत्रित विवरणपत्र)												
महानगरपालिका सार्वत्रिक निवडणूक सन २०२५ - २६												
अ. क्र.	नवीन प्रभागाचा क्रमांक	एकूण लोकसंख्या	अनुसूचित जाती लोकसंख्या	अनुसूचित जमाती लोकसंख्या	जागा क्रमांक				महिलांसाठी जागेचे आरक्षण			
					अ	ब	क	ड	अ	ब	क	ड
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
16	16	71187	9265	4016	अ.जा.	ना.मा.प्र.	सर्वसाधारण	सर्वसाधारण		**महिला**	**महिला**	
17	17	70678	28212	2336	अ.जा.	ना.मा.प्र.	सर्वसाधारण	सर्वसाधारण	**महिला**		**महिला**	
18	18	66652	7037	2881	ना.मा.प्र.	सर्वसाधारण	सर्वसाधारण	सर्वसाधारण		**महिला**	**महिला**	
19	19	59718	3326	4119	ना.मा.प्र.	ना.मा.प्र.	सर्वसाधारण	सर्वसाधारण	**महिला**		**महिला**	
20	20	68728	8398	29237	अ.जा.	अ.ज.	ना.मा.प्र.	सर्वसाधारण		**महिला**	**महिला**	
21	21	63364	5233	9487	अ.ज.	ना.मा.प्र.	सर्वसाधारण	सर्वसाधारण	**महिला**		**महिला**	
22	22	69001	7444	12460	अ.ज.	ना.मा.प्र.	सर्वसाधारण	सर्वसाधारण		**महिला**	**महिला**	
23	23	63471	10044	2360	अ.जा.	ना.मा.प्र.	सर्वसाधारण	सर्वसाधारण		**महिला**	**महिला**	
24	24	61732	12052	2846	अ.जा.	ना.मा.प्र.	सर्वसाधारण	सर्वसाधारण	**महिला**		**महिला**	
25	25	66076	8652	4249	अ.जा.	ना.मा.प्र.	सर्वसाधारण	सर्वसाधारण	**महिला**		**महिला**	
26	26	59642	10281	3369	अ.जा.	ना.मा.प्र.	सर्वसाधारण	सर्वसाधारण		**महिला**	**महिला**	
27	27	66828	7473	3277	ना.मा.प्र.	सर्वसाधारण	सर्वसाधारण	सर्वसाधारण		**महिला**	**महिला**	
28	28	59456	5563	3796	ना.मा.प्र.	सर्वसाधारण	सर्वसाधारण	सर्वसाधारण		**महिला**	**महिला**	
29	29	62343	8041	4315	अ.जा.	अ.ज.	ना.मा.प्र.	सर्वसाधारण	**महिला**		**महिला**	
30	30	63564	7466	2475	अ.जा.	ना.मा.प्र.	सर्वसाधारण	सर्वसाधारण	**महिला**		**महिला**	
31	31	64092	9405	2410	अ.जा.	ना.मा.प्र.	सर्वसाधारण	सर्वसाधारण			**महिला**	**महिला**
32	32	68711	10215	2885	अ.जा.	ना.मा.प्र.	सर्वसाधारण	सर्वसाधारण	**महिला**		**महिला**	
33	33	67572	26736	2431	अ.जा.	ना.मा.प्र.	सर्वसाधारण	सर्वसाधारण			**महिला**	**महिला**
34	34	65506	13078	5895	अ.जा.	अ.ज.	ना.मा.प्र.	सर्वसाधारण		**महिला**	**महिला**	
35	35	60871	16487	3554	अ.जा.	ना.मा.प्र.	सर्वसाधारण	सर्वसाधारण		**महिला**	**महिला**	
36	36	70209	8933	2603	अ.जा.	ना.मा.प्र.	सर्वसाधारण	सर्वसाधारण		**महिला**	**महिला**	
37	37	63064	11607	2907	अ.जा.	ना.मा.प्र.	सर्वसाधारण	सर्वसाधारण	**महिला**		**महिला**	
38	38	47216	11438	1999	अ.जा.	ना.मा.प्र.	सर्वसाधारण	-		**महिला**	**महिला**	

- ज्या प्रवर्गासाठी प्रभागातील जागा राखीव असतील त्या जागेमधून संबंधित प्रवर्गातील उमेदवारच निवडणूक लढविण्यास पात्र राहतील.
- सर्वसाधारण खुला गट ३४ जागा असुन कोणत्याही मतदाराला (स्त्री / पुरुष) उमेदवार म्हणून उभे राहता येईल.
- सर्वसाधारण स्त्रियांसाठी राखीव असलेल्या जागांवरुन फक्त स्त्री मतदारांनाच निवडणूक लढविता येईल.
- किन्नरांकरिता स्वतंत्र प्रभाग अथवा जागा आरक्षीत ठेवण्याची तरतूद नाही. तथा, मतदार यादीमध्ये किन्नर असलेल्या मतदारांच्या नावासमोर जे लिंग नमुद केले असेल त्यानुसार त्यास प्रभागातील आरक्षीत किंवा खुल्या (सर्वसाधारण) प्रभागातील जागेतून निवडणूक लढविता येईल.

निवडणूक निर्णय अधिकारी यांची कार्यालये :-

नागरिकांच्या सोईचे दृष्टीने निवडणूक निर्णय अधिकारी यांची कार्यालये खालील ठिकाणी सुरु करणेत आली आहेत. इच्छुक उमेदवारांनी संबंधित प्रभागांची नामनिर्देशनपत्रे त्यांचे विभागासाठी नेमणेत आलेल्या निवडणूक निर्णय अधिकारी यांचे कार्यालयातून घ्यावीत व दाखल करावीत.

अ.क्र	निवडणूक निर्णय अधिकारी / सहायक निवडणूक निर्णय अधिकारी	नामनिर्देशन पत्र वाटप, स्विकृती इ. कार्यवाही करण्याचे ठिकाण	प्रभाग क्रमांक
१	१) श्री. सुरेश बगळे, उप विभागीय अधिकारी, नागपूर शहर २) श्री. अखिलभारत मेश्राम, तहसिलदार, सं.गा.यो. (नागपूर-जिल्हा), जि.का. नागपूर ३) श्री. धनंजय जाधव सहा. आयुक्त, झोन क्र. १, मनपा, नागपूर	झोन क्र. १ लक्ष्मीनगर झोनल कार्यालय लक्ष्मीनगर पाण्याच्या टाकीजवळ, लक्ष्मीनगर, नागपूर	१६, ३६, ३७, ३८
२	१) श्रीमती इंदिरा चौधरी, उपजिल्हाधिकारी, (राजशिष्ठाचार), नागपूर २) श्री. संतोष खांडरे, तहसिलदार, नागपूर (शहर) ३) श्री. राजकुमार मेश्राम सहा. आयुक्त, झोन क्र. २, मनपा, नागपूर	झोन क्र. २ धरमपेठ झोनल कार्यालय : हर्णे महिला समाजच्या मागे, गोकुलपेठ बाजार जवळ गोकुलपेठ, नागपूर	१२, १३, १४, १५
३	१) श्री. प्रदिप शेलार, उपजिल्हाधिकारी, (भुसंपादन क्र.२ विपाविम), नागपूर २) श्रीमती रोहिणी पाठराबे, अधिक्षक, जिल्हाधिकारी कार्यालय, भंडारा ३) श्री. नरेंद्र बावनकर सहा. आयुक्त, झोन क्र. ३, मनपा, नागपूर	झोन क्र. ३ हनुमाननगर झोनल कार्यालय : संत तुकडोजी पुतळा चौक, जवाहर नगर, नागपूर	२९, ३१, ३२, ३४
४	१) श्री. प्रियेश महाजन, उप विभागीय अधिकारी, रामटेक, जिल्हा-नागपूर २) श्रीमती कौशल्याराणी पाटील, तहसिलदार, (पुर्नवसन) जि.का. वर्धा ३) श्री. प्रमोद वानखेडे सहा. आयुक्त, झोन क्र. ४, मनपा, नागपूर	झोन क्र. ४ धंतोली झोनल कार्यालय : ग्रेट नागरोड, रेल्वे अंडरब्रिज जवळ, धंतोली, नागपूर	१७, ३३, ३५
५	१) श्री. अमोल कुंभार, उपजिल्हाधिकारी (भू.) विपाविम क्र. २, भंडारा २) श्री. सतिश साळवे, तहसिलदार, पवनी, जिल्हा भंडारा ३) श्री. विकास रायबोले सहा. आयुक्त, झोन क्र. ५, मनपा, नागपूर	झोन क्र. ५ नेहरूनगर झोनल कार्यालय नेहरूनगर उद्यानाच्या जवळ, नेहरूनगर, नागपूर	२६, २७, २८, ३०
६	१) श्री. श्रीराम मुदंडा,महाव्यवस्थापक, (ना.सु.प्र.), नागपूर २) श्री. वैभव पवार, तहसिलदार, लाखांदूर, जिल्हा भंडारा ३) श्री. घनश्याम पंधरे सहा. आयुक्त, झोन क्र. ६, मनपा, नागपूर	झोन क्र. ६ गांधीबाग झोनल कार्यालय : साने गुरूजी शाळा, दसरा रोड, राहातेकरवाडी, महाल, नागपूर	०८, १८, १९, २२
७	१) श्री. संपत खलाटे, उप विभागीय अधिकारी, सावनेर, जिल्हा-नागपूर २) श्रीमती शितल घावटे, तहसिलदार, लाखनी, जिल्हा भंडारा ३) श्री. हरीष राऊत, सहा आयुक्त, झोन क्र. ७ मनपा. नागपूर	झोन क्र. ७ संतरजीपूरा झोनल कार्यालय : इतवारी रेल्वे स्टेशन, मारवाडी चौक, नागपूर	०५, २०, २१
८	१) श्री. मलिक विराणी, उपजिल्हाधिकारी (भुसंपादन क्र. १ विपाविम), नागपूर २) श्रीमती प्राजक्ता बुरांडे, तहसिलदार, मोहाडी, जिल्हा भंडारा ३) श्री. विजय थूल सहा. आयुक्त, झोन क्र. ८, मनपा, नागपूर	झोन क्र. ८ लकडगंज झोनल कार्यालय काबरा पेट्रोल पंपच्या मागे, टेलीफोन एक्सचेंज चौक, नागपूर	०४, २३, २४, २५
९	१) श्री. अजित पाटील, वनजमाबंदी अधिकारी, नागपूर २) श्रीमती विनिता लांजेवार, तहसिलदार, (सामान्य), जि.का. वर्धा ३) श्री. गणेश राठोड उपायुक्त तथा सहा. आयुक्त, झोन क्र. ९, मनपा, नागपूर	झोन क्र. ९ आसी नगर झोन आनंद बुध्द विहार जवळ, कामठी रोड, नागपूर	०२,०३,०६,०७
१०	१) श्री. विवेक साळुंके,उपजिल्हाधिकारी (भुसंपादन पी.पी १), नागपूर २) श्री. गणेश दिघे परि. उपजिल्हाधिकारी, सध्या तहसिलदार पदावर प्रशिक्षणाकरिता नेमणूक, भंडारा जिल्हा (तहसिल कार्यालय), तुमसर ३) श्री. अशोक गराटे उपायुक्त तथा सहा. आयुक्त, झोन क्र. १०, मनपा, नागपूर	झोन क्र. १० मंगळवारी झोन छावणी, पोलिस चौकी जवळ, छिंदवाडा रोड, नागपूर	०१,०९,१०,११

निवडणूक कार्यक्रम - २०२५

परिशिष्ट — २

२९- महानगरपालिका (बृहन्मुंबई वगळून) सार्वत्रिक निवडणूक कार्यक्रम — २०२५-२६

(राज्य निवडणूक आयोगाचे पत्र क्र. रानिआ/मनपा-२०२५/प्र.क्र.८०/का-५, दि १५/१२/२०२५ सोबतचे पत्र)

अ. क्र.	निवडणुकीचा टप्पा	टप्पा सुरू अथवा पुर्ण करण्याचा दिनांक
	मतदार यादी ग्राह्य धरण्याचा दिनांक	दि. ०१ जुलै, २०२५ (मंगळवार)
१	आयुक्त, महानगरपालिका यांनी निवडणूक कार्यक्रमाची सूचना शासन राजपत्र व किमान दोन स्थानिक वृत्तपत्रात प्रसिध्द करण्याची तारीख	दि. १८ डिसेंबर, २०२५ (गुरुवार)
२	नामनिर्देशनपत्र देण्याचा कालावधी	दि. २३ डिसेंबर, २०२५ (मंगळवार) ते दि. २९ डिसेंबर, २०२५ (सोमवार) (सकाळी ११ ते दुपारी ३) दि. ३० डिसेंबर, २०२५ (मंगळवार) (सकाळी ११ ते दुपारी २) (गुरुवार दि.२५ डिसेंबर, २०२५ व रविवार दि. २८ डिसेंबर, २०२५ रोजी नामनिर्देशनपत्रे देण्यात येणार नाहीत)
३	वरील नामनिर्देशनपत्रे स्विकारण्याचा कालावधी	दि. २३ डिसेंबर, २०२५ (मंगळवार) ते दि. ३० डिसेंबर, २०२५ (मंगळवार) (सकाळी ११ ते दुपारी ३) (गुरुवार दि.२५ डिसेंबर, २०२५ व रविवार दि.२८ डिसेंबर, २०२५ रोजी नामनिर्देशनपत्रे स्विकारण्यात येणार नाहीत)
४	नामनिर्देशनपत्रांची छाननी	३१ डिसेंबर, २०२५ (बुधवार) (सकाळी ११.०० वाजल्यापासून)
५	वैधरित्या नामनिर्देशित झालेल्या उमेदवारांची यादी प्रसिध्द करणे	छाननी पूर्ण झाल्यानंतर लगेच
६	उमेदवारी मागे घेण्याचा अंतिम दिनांक	दि. ०२ जानेवारी, २०२६ (शुक्रवार) पर्यंत (सकाळी ११ ते दुपारी ३)
७	निवडणूक चिन्ह नेमून देण्याचा दिनांक	दि. ०३ जानेवारी, २०२६ (शनिवार) (सकाळी ११.०० वाजल्यापासून)
८	अंतिमरित्या निवडणूक लढविणाऱ्या उमेदवारांची यादी प्रसिध्द करणे	दि. ०३ जानेवारी, २०२६ (शनिवार)
९	आवश्यक असल्यास मतदानाचा दिनांक	दि. १५ जानेवारी, २०२६ (गुरुवार) (सकाळी ७.३० ते संध्याकाळी ५.३० पर्यंत)
१०	मतमोजणी व निकाल जाहीर करण्याचा दिनांक	दि. १६ जानेवारी, २०२६ (शुक्रवार) (सकाळी १०.०० वाजल्यापासून)
११	शासन राजपत्रात निकाल प्रसिध्द करणे	दि. १९ जानेवारी, २०२६ (सोमवार) पर्यंत

❖ खालील महत्वाच्या सूचना आपण काळजीपूर्वक वाचाव्यात म्हणजे आपणांस शक्यतो कोणत्याही गोष्टीची अडचण निर्माण होणार नाही.

मतदार यादी :-

मा.राज्य निवडणूक आयोगाचे पत्र क्र. रानिआ/मनपा-२०२५ /प्र.क्र.४१/का-५, दि.०९/१०/२०२५ चे पत्रान्वये दि. २१/०८/२०२५ च्या अधिसुचनेन्वये दि.०१ जुलै २०२५ या दिवशी अस्तीत्वात असलेल्या महाराष्ट्र विधानसभा मतदार याद्या, या आदेशाच्या दिनांकापासून होणाऱ्या महानगरपालिकांच्या सार्वत्रिक निवडणूकांकरीता मतदार याद्या तयार करण्यासाठी वापरण्यात येतील असे अधिसुचीत करण्यात आले आहे. त्याअनुषंगाने दि.०१ जुलै २०२५ या दिवशी अस्तीत्वात असलेल्या महाराष्ट्र विधानसभा मतदार निहाय यादीचे प्रभागनिहाय विभाजन करुन तयार करण्यात आली आहे.

तसेच, नागपूर महानगरपालिकेच्या अधिकृत संकेतस्थळ https://www.nmcnagpur.gov.in वर मतदार यादी, मतदान केंद्राची यादी व निवडणूक विषयक अनुषंगीक माहिती उपलब्ध करुन देण्यात आली आहे.

१) नामनिर्देशनपत्र :-

अ) पारंपारिक पध्दतीने (Offline) नामनिर्देशन पत्र भरणे :-

या निवडणुकांसाठी नामनिर्देशनपत्र स्विकारण्याची प्रक्रिया पारंपारिक पध्दतीने (Offline) होणार असून छापील नामनिर्देशनपत्रामध्ये तसेच शपथपत्रामध्ये माहिती भरावी. दृढकथन करुन व स्वाक्षरी करुन आवश्यकतेनुसार सर्व आवश्यक कागदपत्रे जोडून ते निवडणूक निर्णय अधिकारी यांचेकडे विहित वेळेत व विविध पध्दतीने सादर करावे. अशा प्रकारे भरलेला व स्वाक्षरी केलेला नामनिर्देशन पत्राचा अर्ज नामनिर्देशनपत्र म्हणून ग्राह्य धरण्यात येईल.

ब) नामनिर्देशन पत्रासोबत सादर करावयाचे कागदपत्रे :-

१. विहीत नमुन्यातील नामनिर्देशन पत्र
२. शपथपत्र
३. राखीव जागेसाठी अर्ज असल्यास – महाराष्ट्र राज्यातील सक्षम अधिकारी यांचेकडील जातीचा दाखला
४. जातवैधता प्रमाणपत्र
५. जातवैधता प्रमाणपत्र नसल्यास: -
  अ) वैधता समितीकडे पडताळणी अर्ज केल्याची पोच पावती
  ब) निवडणूक भूतलक्षी प्रभावाने रद्द करणेबाबतचे हमीपत्र.
६. उमेदवार दुसऱ्या प्रभागातील असल्यास संबधीत प्रभागातील मतदार नोंदीची प्रमाणीत प्रत.
७. अनामत रक्कम पावती
८. उमेदवार राजकीय पक्षाचा असल्यास - जोडपत्रे 1 व 2
९. महानगरपालिका थकबाकी नसलेचा दाखला.

क) नामनिर्देशनपत्रे दाखल करणे :-

१) ज्या नागरिकांचे नाव मतदार यादीत नोंदले आहे तथापी, नामनिर्देशन पत्रे दाखल करण्याचे दिवशी ज्याच्या वयाची 21 वर्षे पुर्ण झाली आहेत अशा व त्यावरील वयाच्या इच्छुक उमेदवारास जास्तीत जास्त चार (4) नामनिर्देशनपत्रे दाखल करता येतील.
२) उमेदवार ज्या प्रभागातून आपले नामनिर्देशनपत्र दाखल करणार आहे त्याच प्रभागातील मतदार प्रस्तावक व अनुमोदनकर्ता असणे आवश्यक आहे.
३) प्रत्येक जागेसाठी वेगवेगळी नामनिर्देशनपत्रे भरणे आवश्यक राहील.
४) बहुसदस्यीय प्रभाग पद्धतीमध्ये 1 उमेदवार एका प्रभागातील एकाच जागेवर निवडणूक लढवू शकेल तथापि, अन्य प्रभागातील जागेवर त्या उमेदवाराने निवडणूक लढविण्यावर बंदी असणार नाही.
५) एका जागेसाठी एका व्यक्तीकडून जास्तीत जास्त चार (4) नामनिर्देशनपत्रे स्विकारण्यात येतील.

६) इच्छुक उमेदवारांनी पारंपारिक पध्दतीने (offline) नामनिर्देशनपत्र दाखल करणे जरुरी आहे व मतदार यादीत ज्याप्रमाणे नाव (प्रथम आडनाव, नाव, वडील / पतीचे नाव) व इतर माहिती असेल त्याचप्रमाणे नामनिर्देशनपत्र भरणे जरुरी आहे.

७) विवाहीत स्त्रियांसाठी मतदार यादीत जसे नाव असेल त्याप्रमाणेच नामनिर्देशन भरावे, मतपत्रिकेवर वेगळ्या पध्दतिने (लग्नापुर्वी / लग्नानंतरचे) नाव छापावयाचे असल्यास निवडणूक निर्णय अधिकारी यांचे नावे आवश्यक पुरावेसह तसे कळविणे आवश्यक आहे.

८) नामनिर्देशनपत्राबरोबर उमेदवाराने रोख अनामत रक्कम भरलेली महानगरपालिकेची मुळ पावती जोडणे जरुरीचे आहे. मात्र अशा पावतीचा क्रमांक, दिनांक अथवा झेरॉक्स प्रत आपले माहितीसाठी जपून ठेवावी.

९) इच्छुक उमेदवारांनी बिनचूक पूर्ण भरलेली नामनिर्देशनपत्रे, शपथपत्र व कागदपत्रांसह संबंधित प्रभागाच्या निवडणूक निर्णय अधिकारी यांचेकडेच नामनिर्देशनपत्रे दाखल करण्याच्या दिनांकास व वेळेमध्येच दाखल करणे जरुरीचे आहे. (दिनांक 23/12/2025 ते 30/12/2025 सकाळी 11.00 ते दुपारी 03.00 वाजेपर्यंत मात्र दि.25/12/2025 व 28/12/2025 रोजी साप्ताहिक सुट्टी असलेने नामनिर्देशनपत्रे स्विकारण्यात येणार नाहीत.)

- **राखीव जागांवरील उमेदवाराचे नामनिर्देशन पत्र :-**

उमेदवार अनुसूचित जाती, अनुसूचित जमाती किंवा नागरिकांचा मागास प्रवर्गासाठी राखीव असलेल्या प्रभागातून निवडणुकीसाठी नामनिर्देशन पत्रे दाखल करीत असेल तर उमेदवाराने नामनिर्देशनपत्रासोबत संबधित कागदपत्रे व शपथपत्रासह जातीच्या दाखल्याची प्रत, जातवैधता प्रमाणपत्र प्रत, जातवैधता प्रमाणपत्र नसल्यास वैधता समितीकडे पडताळणी अर्ज केल्याची पोहोच पावती, निवडणूक भूतलक्षी प्रभावाने रद्द करणेबाबतचे हमीपत्र या कागदपत्रांच्या झेरॉक्सप्रती सादर केल्या पाहिजेत व छाननीचे वेळी मुळ प्रमाणपत्र सादर केली पाहीजेत.

- **शपथपत्र :-** मा.राज्य निवडणूक आयोगाने विविध बाबींसाठी विहित केलेले शपथपत्र तसेच हमीपत्राचे नमूने एकत्रित करून शपथपत्राचा सर्वसमावेशक असा एकच नमूना अनूसूची 2 मध्ये सुधारित केलेला आहे त्यानुसार ऑफलाईन पध्दतीने शपथपत्र भरून असे शपथपत्र नामनिर्देशन पत्रासोबत दाखल करावयाचे आहे. सदरचे शपथपत्र प्रथमवर्ग दंडाधिकारी, ओथ कमिशनर, नोटरी पब्लिक किंवा शपथपत्र देण्यासाठी सक्षम असलेले प्राधिकारी यांचेपुढे करावे लागेल.

ड) **उमेदवार माहिती पुस्तिका :-** निवडणूक कार्यक्रम २०२५, आचारसंहिता, नामनिर्देशनपत्र, शपथपत्र, निवडणूक खर्चाबाबत सादर करावयाची विवरणपत्रे व शपथपत्र, मतपत्रिकेवर छापावयाचे नावाचा फॉर्म, उमेदवारी मागे घेण्यासंबंधीचे सूचनापत्र व उमेदवार प्रतिनिधी / मतदान प्रतिनिधी / मतमोजणी प्रतिनिधी नेमणूकांचे पत्र, निवडणूक चिन्हांचा तक्ता इत्यादी अर्ज व फॉर्म इ. संदर्भात माहिती असलेली पुस्तिका रक्कम रुपये १०० /- भरल्यानंतर दिले जातील.

उमेदवार माहिती पुस्तिका व विविध नमूने निवडणूक निर्णय अधिकारी यांचे कार्यालयात उमेदवारांना उपलब्ध करून घेता येतील.

२) अनामत रक्कम :-

अ) प्रत्येक जागेसाठी इच्छुक उमेदवारास अनामत रक्कम संबंधित निवडणूक निर्णय अधिकाऱ्यांकडे रोख भरावी लागेल.

- सर्वसाधारण जागेतील उमेदवारासाठी रक्कम रुपये 5,000/- व अनुसूचित जाती / अनुसूचित जमाती / नागरिकांचा मागासवर्ग व स्त्रियांसाठी या राखीव जागेतील उमेदवारांसाठी रक्कम रुपये 2,500/- याप्रमाणे निश्चित केली आहे.
- प्रत्येक जागेसाठी स्वतंत्र अनामत रक्कम भरणे आवश्यक राहिल.
- एकाच जागेसाठी एक अथवा एकापेक्षा अधिक नामनिर्देशनपत्रे स्विकारताना अनामत रक्कम एकदाच स्विकारण्यात येईल.

एकापेक्षा अधिक प्रभागामध्ये नामनिर्देशनपत्रे दाखल करण्याची इच्छा असल्यास त्यास प्रत्येक प्रभागासाठी स्वतंत्र अनामत रक्कम भरणे आवश्यक आहे.

ब) जर एखादा उमेदवार एकापेक्षा अधिक प्रभागातील जागामंध्ये रितसर नामनिर्देशित झाला असेल तर त्याने किंवा त्याच्या वतीने दिलेल्या अनामत रकमांपैकी एकाहून अधिक अनामत रकमा परत करण्यात येणार नाहीत.

क) इच्छुक उमेदवारांना नामनिर्देशनपत्रे दाखल करावयाचे दिनांक 23/12/2025 ते अंतिम दि.30/12/2025 – सकाळी 11.00 ते दुपारी 03.00 वाजेपूर्वी (दि.25/12/2025 व 28/12/2025 रोजी साप्ताहिक सुट्टी असलेने अनामत रक्कम भरता येणार नाही) अनामत रक्कम भरता येईल. त्यावेळे व्यतिरिक्त अनामत रक्कम स्विकारली जाणार नाही.

३) कायद्यातील तरतूदी :-

नामनिर्देशनपत्र दाखल करणेचे संदर्भातील वरील महत्वाच्या सूचनांव्यतिरिक्त इच्छुक उमेदवारांनी ज्यादा माहितीसाठी मा. राज्य निवडणूक आयोगाकडील आदेश व महाराष्ट्र महानगरपालिका अधिनियम मधील प्रकरण 1 मधील निवडणूक नियम क्रमांक 9 व 10 पहावेत.

४) निवडणूक चिन्हांबाबत :-

उमेदवारांना चिन्हे वाटप "महाराष्ट्र राज्य राजकीय पक्ष नोंदणी विनियम निवडणूक चिन्ह (आरक्षण व वाटप) आदेश २०२५ नुसार केल्या जाईल.

1) संबंधित नोंदणीकृत पक्ष, फ्रंट व आघाडी यांनी त्यांचे अधिकृत उमेदवारांची नावे कळविणेकामी ज्या व्यक्तीस अधिकार प्रदान केले आहेत त्याबाबतची लेखी सूचना जोडपत्र-1 मध्ये संबंधित निवडणूक निर्णय अधिकारी यांचेकडे नामनिर्देशनपत्रे दाखल करणेचे दिवशी व वेळेत अथवा त्यापूर्वी देणे जरुरीचे आहे.

2) तसेच ज्या व्यक्तीस, अधिकृत उमेदवारांची नावे कळविणेबाबत अधिकार दिलेले आहेत त्या व्यक्तींना स्वतंत्रपणे जोडपत्र-2 मध्ये प्रत्येक प्रभागासाठी निवडणूक निर्णय अधिकारी यांना नामनिर्देशपत्र दाखल करण्याच्या अंतिम दिवसापर्यंत दुपारी 3.00 वाजेपर्यंत नामनिर्देशन पत्रासोबत निवडणूक निर्णय अधिकारी यांना कळविली पाहिजे.

3) उक्त सुचना पत्रावर पक्षाचे अध्यक्ष, सचिव किंवा अधिकृत केलेल्या पदाधिकाऱ्याने शाईने किंवा बॉलपेनने स्वाक्षरी केलेली असेल तसेच फॅक्सने अगर अन्यप्रकारे सुचनापत्र पाठविता येणार नाही.

4) प्रभागातील एकाच जागेसाठी एकापेक्षा अनेक उमेदवारांना पक्षातर्फे जोडपत्र - 1 व जोडपत्र - 2 देण्यात येतील. त्यावेळी जर त्या पक्षाने उमेदवारी अर्ज सादर करण्याच्या शेवटच्या दिवशी दुपारी 3.00 वाजेपर्यंत नेमक्या कोणत्या उमेदवाराला उमेदवारी द्यावी असे पत्र संबंधित निवडणूक निर्णय अधिकाऱ्यांकडे दिले असेल तर, त्या पात्र उमेदवारास त्या पक्षाची उमेदवारी देण्यात येईल. जर असे पत्र दिले नसेल तर ज्या उमेदवाराने सर्वप्रथम उमेदवारी अर्ज दाखल केला असेल त्यालाच पक्षाचा अधिकृत उमेदवार म्हणून मान्यता देणेत येईल. (क्रमांक रानिआ/मनपा/2006/प्र.क्र.19/का.5 दिनांक 6 जानेवारी 2007)

5) आघाड्या / फ्रंट यांना मुक्त चिन्हांपैकी अग्रक्रमाने मागणी केलेले चिन्हे देण्यासाठी विचार करावयाचा आहे. परंतू असे चिन्ह एकापेक्षा जास्त आघाडी / संघटना / फ्रंट यांनी प्रथम अग्रक्रमाने मागितलेले असल्यास चिठ्ठ्या टाकून सदर चिन्ह कोणास द्यावयाचे हे ठरविणेत येईल. चिन्ह वाटपामध्ये अपक्षांच्या वरती प्राधान्य मिळू शकेल.

6) मान्यताप्राप्त राजकीय पक्ष, संघटना, फ्रंट, आघाड्या यांची वर नमूद केलेप्रमाणे परिशिष्ठ-1 व परिशिष्ठ-2 नुसार विहीत नमुन्यातील लेखी पत्रे मुदतीत सूचना प्राप्त न झालेस संबंधित उमेदवारास मुक्त चिन्हांतून निवडणूक चिन्ह दिले जाईल.

7) वरीलप्रमाणे मुक्त चिन्हांपैकी वाटप झालेनंतर उर्वरीत चिन्हे ही अपक्ष उमेदवारांना त्यांनी दिलेल्या अग्रक्रमाचा विचार करुन देण्यात येतील.

8)निवडणूक चिन्हाची मागणी नामनिर्देशन पत्रामध्ये न दिल्यास उमेदवारास द्यावयाच्या निवडणूक चिन्हांबाबत संबंधित निवडणूक निर्णय अधिकारी एकतर्फी निर्णय घेतील. त्याकामी नंतर त्यांची कोणत्याही स्वरुपाची तक्रार विचारात घेतली जाणार नाही.

9)उमेदवारास कोणते निवडणूक चिन्ह देण्यात आले आहे. त्याबाबतचा लेखी निर्णय संबंधित उमेदवारांना कळविणेत येईल.

५) नामनिर्देशनपत्रांची छाननी :-

नामनिर्देशनपत्राची छाननी निवडणूक निर्णय अधिकारी यांचे कार्यालयात नामनिर्देशनपत्राची छाननी करणेसाठी निश्चित केलेल्या दिवशी सकाळी 11.00 ते सर्व नामनिर्देशनपत्रांची छाननी पूर्ण होईपर्यंत केली जाईल. सदर दिवशी संबंधित उमेदवार, एक प्रस्तावक आणि रीतसर प्राधिकृत केलेला एक प्रतिनिधी यांनाच फक्त त्याठिकाणी उपस्थित राहता येईल.

- एकाच प्रभागातील एकापेक्षा अधिक जागांवर नामनिर्देशनपत्रे दाखल केल्यास त्यापैकी कोणत्या जागेची निवडणूक लढवावयाची आहे त्याची उमेदवाराने लेखी सुचना देणे आवश्यक आहे. अशी लेखी सुचना न दिल्यास प्रथम प्राप्त झालेले वैध नामनिर्देशनपत्र विचारात घेणेत येईल.

६) दाखल केलेले नामनिर्देशनपत्र / उमेदवारी मागे घेणे :-

- ज्या उमेदवारांची नामनिर्देशनपत्रे वैध ठरविली आहेत. त्यांना त्यांची उमेदवारी मागे घ्यावयाची झाल्यास उमेदवारी मागे घेणेकामी विहित नमुनातील अर्ज भरुन तो संबंधित प्रभागाच्या निवडणूक निर्णय अधिकाऱ्याकडे दाखल करावा.
- मात्र उमेदवारी मागे घेण्यासाठी निश्चित केलेल्या अंतिम दिवशीचे वेळेनंतर येणारे अर्ज कोणत्याही परिस्थितीत स्विकारले जाणार नाहीत.
- उमेदवारी मागे घेण्याचा अर्ज एकदा दाखल केल्यानंतर तो कोणत्याही परिस्थितीत उमेदवारास मागे घेता येणार नाही.
- उमेदवारी मागे घेण्याचे अर्ज संगणकाव्दारे भरावयाचे नाहीत अथवा ई-मेलव्दारे देता येणार नाहीत.

७) प्रचार :-

- निवडणूक प्रचार काळामध्ये सकाळी 6.00 ते रात्री 10.00 वाजेपर्यंत उमेदवारांना ध्वनीक्षेपकाचा वापर करता येईल.
- प्रचार फेरी किंवा प्रचार मिरवणूकीत महानगरपालिका क्षेत्रांमध्ये जास्तीत जास्त दहा वाहनांचा समावेश करण्यात येईल. ही प्रचार फेरी अथवा मिरवणूक जर एकाच उमेदवाराची असेल तर त्या उमेदवाराने त्या प्रचार फेरीचा येणारा खर्च आपल्या खर्चात समाविष्ठ केला पाहिजे.
- जर प्रचार फेरी पक्षातर्फे अथवा आघाडीतर्फे काढण्यात आली असेल तर ती प्रचार फेरी अथवा मिरवणूक ज्या प्रभागांमधून जाईल त्या सर्व प्रभागांमधील त्या पक्षाच्या किंवा आघाडीच्या उमेदवारांमध्ये तो खर्च विभागून दाखविण्यात येईल.
- निवडणूकीसाठी उभ्या असलेल्या उमेदवाराने / राजकीय पक्षाने / राजकीय आघाडीने / संघटनांनी निवडणूकीसाठी ठरविणेत आलेल्या मतदानाच्या दिनांकाचे दिवशी मतदान संपण्याचे वेळेचे अगोदर 48 तास (दोन दिवस) म्हणजेच दिनांक 13/01/2026 रोजी सायंकाळी 5.30 वाजता प्रचार थांबविणे अत्यावश्यक राहील.

८) मतदानाची पध्दत :-

अ) मतदान गुप्त पध्दतीने मतदाराने समक्ष हजर राहून करावयाचे आहे.

ब) मतदारास त्याचे प्रतिनिधीद्वारा (प्रॉक्झीद्वारा) मतदान करता येणार नाही.

क) मतदानाचे दिवशी निवडणूक आयोगाने ठरवुन दिलेल्या दिवशी मतदान अखंडपणे चालू राहील.

ड) इलेक्ट्रॉनिक मतदान यंत्राद्वारे मते नोंदविणेचे असून एका जागेसाठी त्यांच्या पसंतीच्या कोणत्याही एकाच उमेदवारांचे नावापुढे व चिन्हांपुढील मत नोंदविणेसाठी राखून ठेवलेले बटन दाबून मत नोंदवू शकेल.

इ) मतदानाचे दिवशी मतदान संपण्याचे वेळी मतदान केंद्रासमोर रांगेत उभ्या असलेल्या शेवटच्या व्यक्तींपासून पहिल्या व्यक्तीपर्यंत मतदान केंद्राध्यक्ष आपली स्वाक्षरी करुन क्रमांक घालून चिठ्ठ्या

देतील. मतदानाची विहीत वेळ संपल्यानंतरही परंतु वेळे अगोदर रांगेत असणाऱ्या अशा सर्व मतदारांना मतदान करता येईल.

प) मतदान केंद्राबाहेर वयोवृद्ध व्यक्ती, अंध-अपंग मतदार व त्याचा सोबती, गरोदर स्त्रीया, अथवा तान्ह्या मुलांसह असणाऱ्या स्त्रीया अशा मतदारांना प्राधान्याने मतदान करण्याची संधी देण्यात येईल. (रानिआ यांचेकडील आदेश क्र रानिआ/मनपा-2011/प्रक्र20/का-5, दि. 05 डिसेंबर 2011)

९) मतदान प्रतिनिधी नेमणूक: -

1) उमेदवारांना प्रत्येक मतदान केंद्रासाठी एक याप्रमाणे मतदान प्रतिनिधी नेमता येईल. मतदान प्रतिनिधी व मतमोजणी प्रतिनिधी नेमणूकीबाबतचे अर्जाचे नमुने निवडणूक निर्णय अधिकारी यांचे कार्यालयामधून उपलब्ध करून घेता येतील.

मतदान प्रतिनिधी म्हणून नियुक्त करावयाचे व्यक्तीविरुध्द गुन्हेगारीची नोंद असेल किंवा निवडणूकविषयी गैरव्यवहारात समाविष्ठ असल्याची पूर्वीची नोंद असेल किंवा त्यांच्या वर्तणूकीमुळे मतदारांमध्ये दहशत पसरु शकेल अशा व्यक्तींना मतदान प्रतिनिधी म्हणून नेमण्यात येऊ नये.

2) उमेदवारास त्याचे स्वतःचे ओळखपत्र, त्याचे प्रतिनिधीचे ओळखपत्र तसेच मतदान प्रतिनिधींचे व मतमोजणी प्रतिनिधींची ओळखपत्रे निवडणूक निर्णय अधिकारी यांचेकडून दिली जातील. उमेदवार यांनी आपले व आपल्या सर्व प्रतिनिधीचे यांचे फोटो अशा नेमणूकीसाठी करावयाचे अर्जासोबत निवडणूक निर्णय अधिकारी यांचे कार्यालमध्ये मतदान दिनांकाचे किमान आठ दिवस आगोदर दिले पाहिजेत म्हणजे त्यानुसार ओळखपत्रे देणे सोईचे होईल. मतदानाचे दिवसाचे किमान 1 दिवस अगोदर नेमणूक पत्रे (ओळखपत्रे)घेतली पाहीजेत.

3) मतदान प्रतिनिधींची ओळखपत्रे संबंधीत मतदान केंद्रावर त्यांना दिलेली नेमणूक पत्रे हजर केलेनंतरच मतदान केंद्राध्यक्षांकडून देण्यात येतील. ओळखपत्र हरविल्यास अगर गहाळ केल्यास दुसरे ओळखपत्र देण्यात येणार नाहीत व संबंधित प्रतिनिधीस मतदान केंद्रात प्रवेश दिला जाणार नाही. ज्या मतदान केंद्रासाठी ओळखपत्र व नेमणूकपत्र दिले आहे त्याच मतदान केंद्रासाठी वापरता येईल.मतमोजणी प्रतिनिधींना ओळखपत्राशिवाय मतमोजणी केंद्रात प्रवेश दिला जाणार नाही. अथवा इतर मतमोजणी केंद्रावर फिरु दिले जाणार नाही. पुरुष व स्त्री मतदारांसाठी मतदान केंद्रावर एकत्रच मतदानाची व्यवस्था केली आहे.

4) (अ) नकली (डमी) मतपत्रिका

उमेदवारांनी नकली (डमी) मतपत्रिका आपल्या मतदारांना माहिती देण्यासाठी छापण्यास हरकत नाही. तथापि, सदर मतपत्रिकेवर त्यांनी स्वतःचे नाव, अनुक्रमांक आणि चिन्ह इतकीच माहिती त्यावर छापावी. अन्य कोणत्याही उमेदवाराचे नाव, अनुक्रमांक आणि चिन्ह नकली मतपत्रिकेवर छापण्यात येऊ नये. अशी दुसर्‍या उमेदवाराचे नाव छापलेली मतपत्रिका आढळून आल्यास त्या जप्त करुन संबंधिताविरुध्द कडक कारवाई करण्यात येईल.

मतपत्रिकेवरील मतपत्रिकेचा रंग :-

प्रभाग क्र. ०१ ते ३८ प्रत्येक प्रभागातील

१. **"अ"** जागेची मतपत्रिका – **पांढरा रंग.**
२. **"ब"** जागेची मतपत्रिका – **फिका गुलाबी रंग.**
३. **"क"** जागेची मतपत्रिका – **फिका पिवळा रंग.**
४. **"ड"** जागेची मतपत्रिका – **फिका निळा रंग (प्रभाग क्र.३८ वगळून)**

या रंगाची मतपत्रिका मतदान केंद्रावर वापरण्यात येणार आहे. त्याऐवजी दुसऱ्या रंगाची नकली मतपत्रिका छापण्याची परवानगी निवडणूक निर्णय अधिकारी यांच्याकडून घ्यावी. तसेच सदर मतपत्रिका मतदान केंद्रावर वापरण्यात येणाऱ्या मतपत्रिकेपेक्षा वेगळया आकाराची असावी, जेणेकरुन त्यामधील फरक त्वरीत लक्षात येईल.

ब) नकली (डमी) बॅलटिंग युनिट

उमेदवार तसेच राजकीय पक्षांनी नकली (डमी) बॅलेटिंग युनिट तयार करुन घेण्यास हरकत नाही. त्याद्वारे मतदारांना त्याची माहिती देणे सुलभ होईल. मात्र अशी नकली बॅलेटिंग युनिट लाकडी, प्लास्टिक

अथवा प्लायवुडची असावीत व ती अधिकृत बॅलेटिंग युनिटच्या अर्ध्या आकाराची असावीत व त्यास अधिकृत बॅलेटिंग युनिटला असलेला रंग वगळुन अन्य रंगामध्ये ती तयार करण्याची अनुमती देण्यात येईल. सोबत नमुना दिला आहे.

क) अनधिकृत ओळखपत्र चिठ्ठी

राजकीय पक्ष तथा उमेदवारांनी मतदारांना मतदान केंद्र तसेच त्यांचा मतदार यादीतील अनुक्रमांक सापडणे सुलभ व्हावे यासाठी अनधिकृत ओळखपत्र चिठ्ठी देण्यास हरकत नाही. त्यावर 1) मतदाराचे नाव, 2) प्रभाग क्रमांक ३) अनुक्रमांक ४) मतदान केंद्र क्रमांक ५) मतदान केंद्राचे ठिकाण इत्यादी माहिती छापण्यास हरकत नाही. सदरची चिठ्ठी पांढऱ्या कागदावर असावी. मात्र त्यावर कोणत्याही राजकीय पक्ष, उमेदवार अथवा त्यांचे निवडणूक चिन्ह छापता कामा नये. तसेच त्यावर कोणतीही घोषणा अथवा कोणत्या उमेदवारास मत देण्याबाबतचे आवाहन छापता कामा नये. अशी उमेदवाराचे/पक्षाचे निवडणूक चिन्ह यांची छपाई केलेली ओळख चिठ्ठी मतदान केंद्रापासून 100 मीटर अंतराच्या आत कोणतीही व्यक्ती वाटताना आढळून आल्यास सदर व्यक्तींवर योग्य ती कार्यवाही करण्यात येईल.

१०) मतदानासाठी इलेक्ट्रॉनिक मतदान यंत्राची तयारी :-

अ) मतदान यंत्रे तयार करताना उमेदवारांनी अगर त्यांचे प्रतिनिधींनी हजर रहाणेबाबत.

मतदानाच्या तारखेपूर्वी साधारणत: एक आठवडा अगोदर मतदान यंत्रे तयार (Set and Seal) करता येतील. मतदान यंत्रे मतदानासाठी तयार करण्याच्या तारखेपूर्वी उमेदवार अथवा त्यांचे निवडणूक प्रतिनिधी यांना मतदान यंत्रे मतदानासाठी किती तारखेस कोणत्या वेळी व कोणत्या ठिकाणी तयार करण्यात येणार आहेत, याबाबतची लेखी सुचना निवडणूक निर्णय अधिकारी यांचेकडून देणेत येईल. त्यावेळी हजर रहाणे आवश्यक आहे. उमेदवार अथवा त्यांचे प्रतिनिधी हजर असल्यास अथवा कोणीही हजर नसल्यास निवडणूक निर्णय अधिकारी काम सुरु ठेवतील. उमेदवार अथवा त्यांचे निवडणूक प्रतिनिधी उपस्थित राहिल्यास मतदान यंत्रे मतदानासाठी कशा प्रकारे तयार करण्यात येतात हे त्यांना समजावून सांगणेत येईल. तसेच त्यांना कंट्रोल युनिट व बॅलटिंग युनिट तयार करतेवेळी त्याचे निरीक्षण करण्याची संधी देणेत येईल. त्यांनी तशी इच्छा व्यक्त केल्यास त्यांना पत्त्याच्या खूणचिठ्ठीवर आपली सही करण्याची अनुमती देण्यात येईल.

ब) मतदानासाठी तयार करण्यात आलेली सर्व मतदान यंत्रे राखीव मतदान यंत्रांसह स्ट्राँग रुममध्ये सुरक्षित ठेवण्यात येतील. मतदान यंत्रे सुरक्षित ठेवलेली खोली (स्ट्राँग रुम) मतदान केंद्रावर यंत्रे देण्याच्या दिवशीच उघडण्यात येईल. ही खोली उघडण्याबाबतच्या लेखी सुचना, तारीख व वेळेसह निवडणूक लढविणारे उमेदवार व त्यांचे निवडणूक प्रतिनिधी यांना पाठविण्यात येईल. काही आकस्मिक व न टाळता येणाऱ्या कारणांमुळे स्ट्राँग रुम नियोजित वेळेच्या व तारखेच्या आधी उघडणे भाग पडल्यास उमेदवार अथवा त्यांचे निवडणूक प्रतिनिधी यांच्या उपस्थितीतच सदर खोली उघडणेत येईल.

क) मतदान केंद्रावर मतदानाच्या दिवशी सकाळी 6.30 वाजता मतदानासाठी इलेक्ट्रॉनिक मतदान यंत्र तयार ठेवण्याचे काम सुरु होईल. उमेदवार स्वतः अथवा त्याचे अधिकृत प्रतिनिधी यांनी संबंधित मतदान केंद्रावर मतदानाचे दिवशी सकाळी 6.30 वाजताचे पूर्वी उपस्थित रहावे. म्हणजे उमेदवार अथवा त्याचे मतदान प्रतिनिधी यांच्या उपस्थितीत ठिक सकाळी 6.30 वाजता तेथील मतदान केंद्राध्यक्ष इलेक्ट्रॉनिक मतदान यंत्र मतदानासाठी तयार ठेवण्याची तजवीज करतील. उमेदवार अथवा त्यांचे मतदान प्रतिनिधी वरीलप्रमाणे वेळेवर उपस्थित न राहिल्यास त्यांच्या अनुपस्थितीत इलेक्ट्रॉनिक मतदान यंत्र मोहोर (सिलबंद) केले जाईल व त्यानंतर त्याबाबत उमेदवार व त्यांचे मतदान प्रतिनिधी यांची कोणत्याही प्रकारची तक्रार विचारात घेतली जाणार नाही. तसेच त्यादिवशी सायंकाळी मतदान संपल्यानंतर इलेक्ट्रॉनिक मतदान यंत्र मोहोर (सिलबंद) करण्याच्या वेळीही उमेदवार स्वतः अथवा त्यांचे मतदान प्रतिनिधी यांनी उपस्थित रहावे. अन्यथा त्यांच्या गैरहजेरीत इलेक्ट्रॉनिक मतदान यंत्र मोहोर (सिलबंद) केले जाईल व त्याकामी नंतर कोणतीही तक्रार

विचारात घेतली जाणार नाही. इलेक्ट्रॉनिक मतदान यंत्रावर लावल्या जाणाऱ्या मोहोरेवर व संवैधानिक पाकीटांवर हजर असणाऱ्या उमेदवारांनी अगर त्यांच्या प्रतिनिधींनी स्वाक्षऱ्या कराव्यात.

११) मतदान केंद्रातील प्रवेश इत्यादीबाबत.

मतदान केंद्राच्या ठिकाणी मतदानाच्या दिवशी व वेळेत संबंधित उमेदवार, त्यांचे अधिकृत मतदान प्रतिनिधी यांना बिल्ले लावून हजर राहता येईल. सदर मतदान केंद्राच्या ठिकाणापासून 100 मीटरच्या अंतरावर बाजूनी रस्त्यावर पांढरे पट्टे ओढण्यात येणार आहेत. सदर शंभर मीटरच्या आतमधील मतदान केंद्राच्या क्षेत्रातील सार्वजनिक जागेवर अथवा खाजगी जागेवर कोणत्याही उमेदवारास व प्रतिनिधीस अथवा कोणासही आपले बुथ उभारता येणार नाहीत, अथवा कोणत्याही प्रकारचा निवडणूक प्रचार करता येणार नाही. तसेच सदर परीसरात कोणासही राजकीय वा इतर पक्षांची चिन्हे असलेले बिल्ले अथवा पत्रके इत्यादी आणता येणार नाही. तसेच उमेदवारास अगर त्यांचे प्रतिनिधीस खालील पैकी कोणत्याही गोष्टी करता येणार नाहीत.

1) मतासाठी प्रचार अगर मतदारास स्वतःची ओळख करुन देणे.
2) एखाद्या मतदाराचे मत मिळविणे अगर
3) कोणाही विवक्षित उमेदवारास मत न देण्याबाबत मतदाराचे मन वळविणे अगर
4) निवडणूकीमध्ये मत न देण्याबाबत मतदाराचे मन वळविणे अगर
5) निवडणूकी संबंधित जाहिराती अगर भित्तीपत्रके लावणे व निवडणूक चिन्हांची मोठ्या प्रमाणात प्रतिकृती करुन ती मिरविणे.
6) उमेदवार अगर उमेदवार प्रतिनिधीनी मतदान केंद्रात थांबू नये.
7) मतदान केंद्रावर नेमणेत येणाऱ्या मतदान प्रतिनिधींनी मोबाईल फोन सोबत आणू नयेत व मतदारांनी आपले फोन बंद ठेवावेत.
8) संबंधित उमेदवारांनी मतदार आणण्यासाठी भाडोत्री व खाजगी वाहनांचा वापर करणे, मतदान केंद्राच्या ठिकाणी मतदानाच्या दिवशी लाऊडस्पिकरवरुन प्रचार करणे, मतदान केंद्रावर मतदानासाठी येणाऱ्या मतदारांना अडथळा करणे, अथवा मतपत्रिका, इलेक्ट्रॉनिक मतदान यंत्रे हलविणे अथवा त्यांची खराबी करणे, आदी निवडणूकीतील गैर प्रकारची कृत्ये समजली जातील अशी कृत्ये टाळावीत.

१२) आक्षेपित मते :- एखाद्या मतदाराबाबत आक्षेप घेणे असल्यास त्याकामी मतदान केंद्राध्यक्षाकडे विहीत नमुन्यात प्रतिज्ञापन भरुन त्यासोबत अशा प्रत्येक मतदारासाठी रक्कम रुपये 20/- इतकी अनामत रक्कम भरावी लागेल. त्याशिवाय आक्षेप विचारात घेतला जाणार नाही. आक्षेप खोडसाळपणाने व मतदानाच्या कामात अडथळा आणण्याच्या हेतूने घेतला आहे असे मतदान केंद्राध्यक्ष यांना वाटल्यास किंवा आढळून आल्यास अनामत रक्कम जप्त केली जाईल. याशिवाय अशा व्यक्तिविरुध्द अन्य कायदेशीर कारवाई केली जाईल.

१३) मतदाराची ओळख पटण्यासाठी :

राज्य निवडणूक आयोग, महाराष्ट्र यांचेकडील दिनांक १४ जुलै २०२५ चे आदेशान्वये मतदाराने मतदान केंद्राध्याक्षास आपली ओळख पटविण्याकरीता प्रथम फोटो असलेले निवडणूक ओळखपत्र सादर करावे. असे ओळखपत्र मतदाराकडे उपलब्ध नसल्यास किंवा त्यावरुन मतदाराची ओळख पटत नसल्यास अशा मतदारांनी आपली ओळख पटविण्यासाठी खालील पुराव्यापैकी कोणताही पुरावा (कागदपत्र) दाखविल्यास मतदान केंद्र अधिकाऱ्याने त्यांना मतदान करु द्यावे.

मतदाराची ओळख पटण्यासाठी-

१.भारताचा पासपोर्ट
२.आधार ओळखपत्र
३.वाहन चालविन्याचा परवाना
४.आयकर विभागाकडील पॅन ओळखपत्र
५.केंद्र शासन / राज्य शासन / सार्वजनिक उपक्रम / स्थानिक स्वराज्य संस्था यांनी आपल्या कर्मचाऱ्यांना फोटोसहीत दिलेली ओळखपत्रे

६.राष्ट्रियकृत बँका अथवा पोस्ट ऑफिस यामधिल खातेदारांचे फोटो असलेले पास बुक.
७.सक्षम प्राधिकाऱ्याने दिलेले फोटोसहित अपंगत्वाचा दाखला
८.राष्ट्रिय ग्रामीण रेजगार हमी योजनेखालील, फोटो असलेले ओळखपत्र (MNREGA जॉब कार्ड)
९.निवृत्त कर्मचाऱ्याची अथवा त्यांच्या विधवा / अवलंबित व्यक्ती यांची फोटो असलेली निवृत्ती वेतन विषयक कागदपत्रे उदा. पासबुक, प्रमाणपत्र इ.
१०.लोकसभा / राज्यसभा सचिवालय तसेच विधानसभा / विधानपरिषद सचिवालय यांनी आपल्या सदस्यांना दिलेले अधिकृत ओळखपत्र
११.स्वातंत्र्य सैनिकांचे फोटो असलेले ओळखपत्र
१२.केंद्र शासनाच्या श्रम मंत्रालयाने दिलेले आरोग्य विमा योजनेचे फोटोसहित कार्ड

१४) मतमोजणी :-

1. उमेदवारांना मोजणीसाठी निश्चित केलेले ठिकाण, दिनांक व वेळ तसेच मतमोजणीची व्यवस्था कशी करण्यात आली आहे. याबाबत उमेदवारांना स्वतंत्रपणे कळविणेत येईल.
2. सदरच्या मतमोजणीच्या वेळी उमेदवार स्वतः आणि त्यांचे मतमोजणी प्रतिनिधी यांना मतमोजणी टेबलच्या संख्येप्रमाणे हजर राहता येईल. मतमोजणीचे वेळी त्यांना देण्यात आलेली ओळखपत्रे छातीवर दिसतील अशा तऱ्हेने लावणे जरुरीचे आहे. अशी ओळखपत्रे नसतील तर संबंधित व्यक्तींना मतमोजणी केंद्राच्या बाहेर काढण्यात येईल.
3. निवडणूक नियम क्र.35 नुसार प्रभागातील एकूण इलेक्ट्रॉनिक मतदान यंत्रे मतदान केंद्राप्रमाणे मतमोजणीसाठी घेण्यात येतील व मतमोजणी पूर्ण केली जाईल.

१५) निवडणूक विषयक खर्चाचा हिशोब :-

महापालिका निवडणूकीसाठी प्रत्येक उमेदवारास रुपये १५,००,०००/- खर्चाची मर्यादा घालून दिलेली आहे. उमेदवाराने स्वतंत्र बँक खाते उघडून त्या खात्यावरच निवडणूक खर्च करावयाचा आहे. संबंधित उमेदवार यांनी निवडणूकीच्या खर्चाची भाग-1 व जोडपत्र-2 व जोडपत्र -2ब, (शपथपत्राचा नमुना) खर्चाचा तपशिल दर्शविणारा तक्ता पुरविणेत आला आहे.

तसेच निवडणूक निकाल जाहीर झाल्यानंतर 30 दिवसांचे आत नोंदवही मधील खर्चाची संपूर्ण माहिती मा.आयुक्त यांना भाग-1 मध्ये जोडपत्र-2 ब, (शपथपत्रासह) सादर करणेची आहे. याप्रमाणे विवरणपत्र देण्यात कसूर झाल्यास नियमानुसार संबंधितांवर कारवाई करण्यात येईल.

१६) राजकीय पक्षांच्या निवडणूक खर्चाबाबत:-

स्थानिक स्वराज्य संस्थामधील निवडणुकांमध्ये राजकीय पक्षांमार्फत जो खर्च करण्यात येतो तो त्या स्थानिक स्वराज्य संस्थामध्ये त्या पक्षाने उभ्या केलेल्या उमेदवारांमध्ये कोणकोणत्या प्रमाणात वाटून दाखविण्यात यावा ते संबधित निवडणूक निर्णय अधिकारी यांना कळवावे.

सर्व पक्षांवर राज्य निवडणूक आयोगाचे आदेश क्रमांक रानिअ/नप-2016/प्र.क्र.31/का-6 दिनांक 14/10/2016 अनुसार सूचनांचे पालन करणे बंधनकारक आहे.

अ) राजकीय पक्षांनी त्यांचे महत्वाचे पुढारी (Star Campaigners) यांची यादी महापालिका आयुक्तांकडे सादर करावी. मान्यताप्राप्त राजकीय पक्षांना अमान्यप्राप्त नोंदणीकृत राजकीय पक्षांना ४० महत्वाचे राजकीय पुढारी यांची यादी सादर करता येईल. उपरोक्त पुढाऱ्यांचा प्रचाराकरीता होणाऱ्या प्रवास खर्च संबंधीत उमेदवाराच्या निवडणूक खर्चामधून वगळणेत येईल.

ब) कोणत्याही उमेदवारास स्वतःच्या प्रभागामध्ये स्वतःचे नाव महत्वाचा राजकीय पुढारी म्हणून घोषीत करता येणार नाही.

१७) स्वच्छता राखण्यासाठी भिंतीवर जाहिराती न लावणे :-

निवडणूक लढविणाऱ्या उमेदवाराने अगर त्याच्या वतीने कोणाही व्यक्तीने संबंधीत मिळकतीच्या मालकाची किंवा शासनाची किंवा स्थानिक संस्थांच्या पूर्व परवानगी शिवाय कोणताही बोर्ड अथवा प्रचाराच्या जाहिराती लावू नयेत.

निवडणूक लढविणाऱ्या उमेदवाराने अगर त्याच्या वतीने अन्य कोणाही व्यक्तिंनी कोणतीही खाजगी मालकीची जागा, इमारत, स्मारके, पुतळयाचे चौथरे, भिंती कुंपणे, वृक्ष अथवा सार्वजनिक वापराच्या जागांचे विद्रुपीकरण होईल अशा रितीने निवडणूक प्रचार विषयक पत्रके, जाहिराती कापडी फलक, भित्तीपत्रके वगैरे लावू नयेत.

१८) प्रचाराच्या जाहिराती प्रसिध्दीबाबत :-

- निवडणूक लढविणाऱ्या उमेदवारांच्या सर्वसाधारण अगर विशेष लेखी परवानगीशिवाय कोणताही पक्ष /आघाडी/फ्रंट किंवा इतर कोणतीही संघटना, संस्था अगर व्यक्ती यांनी कट आऊटस्, जाहिरात फलक, कापडी फलक इत्यादी लावू नयेत.
- निवडणूकीच्या प्रचारामध्ये प्राण्यांचा वापर करता येणार नाही.
- मालमत्ता विद्रुपीकरण प्रतिबंध या कायद्यांतर्गत निवडणूकीसंबंधी फ्लेक्सबोर्ड लावावयाचे झाल्यास महानगरपालिकेची परवानगी घ्यावी लागेल. अशी परवानगी निवडणूकीचा प्रचार कालावधी संपतो तिथपर्यंतच देणेत येईल. त्यामुळे सर्व उमेदवारांनी आपले फ्लेक्सबोर्ड निवडणूकीचा कालावधी संपण्यापूर्वी 48 तास आधी काढून घ्यावेत. फ्लेक्सबोर्ड काढणेची जबाबदारी महानगरपालिकेवर राहणार नाही याची नोंद घ्यावी.
- इलेक्ट्रॉनिक प्रसार माध्यमातून जाहिराती, मुलाखती प्रसिद्ध केल्यास त्याचा खर्च संबंधीत उमेदवाराचे खर्चात समाविष्ठ करणेत यावा.

१९) आचारसंहिता :-

मा. राज्य निवडणूक आयोग, महाराष्ट्र यांचेकडील **आदेश क्रमांक रानिआ/जिपपंस-२०२५/प्र.क्र.४२/का-७ दिनांक ०४/११/२०२५** अन्वये राजकीय पक्ष व उमेदवारांकरीता सर्वसाधारण सुचना, कायदेविषयक तरतुदी व आदर्श आचारसंहिता पुस्तिका उपलब्ध करुन देण्यात आली आहे.

टिप : -

- **वरील सुचना केवळ मार्गदर्शक स्वरुपाच्या आहेत, उमेदवारांनी मा.राज्य निवडणूक आयोग महाराष्ट्र यांच्या अधिकृत संकेतस्थळावर प्रसिध्द करण्यात आलेल्या अधिसुचना, आदेश व उमेदवार हँन्डबुक याचा आधार घ्यावा. निवडणुक प्रक्रिये संबधातिल सर्व बाबींमध्ये आयोग व निवडणूक निर्णय अधिकारी यांचे सुचनाच अंतिम व बंधनकारक राहतील. या मार्गदर्शक व अधिकृत आदेशांमध्ये फरक आढळल्यास, अधिकृत आदेशांना प्राधान्य राहील.**

नागपूर महानगरपालिका, नागपूर

सार्वत्रिक निवडणूक २०२५-२६

मा. राज्य निवडणूक आयोग, महाराष्ट्र, मुंबई ३२,
यांचेकडील आदेशानुसार

राजकीय पक्ष व उमेदवार यांचेकरीता मार्गदर्शन पुस्तीका

आदर्श आचारसंहिता

स्थानिक स्वराज्य संस्थांच्या
सार्वत्रिक निवडणुका-२०२५
आदर्श आचारसंहितेबाबत एकत्रित आदेश

राज्य निवडणूक आयोग,महाराष्ट्र

क्रमांक - रानिआ/जिपपंस-२०२५/प्र.क्र.४२/का-७
नवीन प्रशासकीय भवन, मादाम कामा रोड,
हुतात्मा राजगुरू चौक, मुंबई- ४०००३२.
ई मेल - sec.zpps@mah.gov.in
दि. ०४ नोव्हेंबर, २०२५

संदर्भ:- राज्य निवडणूक आयोगाचे आदेश क्र. रानिआ/ नप-२०१६/
प्र.क्र.३१/का-६, दि. १४ ऑक्टोबर, २०१६.

ज्याअर्थी, भारतीय संविधानामध्ये झालेल्या दुरुस्तीनुसार प्रत्येक राज्यात अनुच्छेद २४३-के व अनुच्छेद २४३-झेडए नुसार राज्य निवडणूक आयोगाची स्थापना करण्यात आली असून राज्यातील सर्व स्थानिक स्वराज्य संस्थांच्या निवडणुकांचे अधिक्षण, संचालन व नियंत्रण यांची जबाबदारी राज्य निवडणूक आयोगावर सोपविण्यात आलेली आहे. मा. सर्वोच्च न्यायालयाने सिव्हिल अपिल क्र.५७५६/२००५ (श्री. किशनसिंग तोमर विरुध्द अहमदाबाद महानगरपालिका व इतर) या याचिकेमध्ये दि.१९/१०/२००६ रोजी दिलेल्या आदेशानुसार राज्य निवडणूक आयोग यांचे अधिकार, शक्ती व दर्जा भारत निवडणूक आयोगाच्या समकक्ष आहेत.

२. ज्याअर्थी, पंजाब व हरियाणा उच्च न्यायालयाने रिट याचिका क्रमांक-२७०/१९९७ श्री. हरबन्सलाल जलाल विरुध्द भारत सरकार, भारत निवडणूक आयोग व इतर या दाव्यामध्ये दिलेल्या निर्णयानुसार निवडणूक आयोगाला निवडणुका मोकळ्या वातावरणात व योग्यरितीने व्हाव्यात यासाठी निवडणुकीची अधिसूचना निघण्याच्या पूर्वीपासून आदर्श आचारसंहिता लावण्याचे अधिकार

आहेत व तिचे पालन सर्व राजकीय पक्षांनी करणे आवश्यक आहे असे नमूद केले आहे. मा.सर्वोच्च न्यायालयाने स्पेशन लिव्ह पिटिशन (सिव्हील) क्रमांक- २२७२४/१९९७ यामध्ये भारत सरकार व भारत निवडणूक आयोग यांच्यामध्ये दि.- १६ एप्रिल, २००१ रोजी झालेल्या करारानुसार पंजाब व हरियाणा उच्च न्यायालयाने रिट याचिका क्रमांक- २७०/१९९७ मध्ये दिलेल्या आदेशांबाबत पुढे काही आदेश देण्याची आवश्यकता नाही, असे म्हटले आहे.

३. ज्याअर्थी, लोकसभा व विधानसभेच्या निवडणुकांप्रमाणेच स्थानिक स्वराज्य संस्थांच्या निवडणुका निर्भय, मुक्त व पारदर्शक होणे आवश्यक असल्याने राज्य निवडणूक आयोगाने लोकसभा व विधानसभेसाठी वापरण्यात येणारी आदर्श आचारसंहिता स्थानिक स्वराज्य संस्थांच्या निवडणुकांसाठीसुध्दा स्वीकारलेली आहे. याकरिता राज्य निवडणूक आयोगाने वेळोवेळी दिलेले सर्व आदेश एकत्रित करून आदेश क्र. रानिआ/नप-२०१६/प्र.क्र.३१/का-६, दि. १४ ऑक्टोबर, २०१६ रोजी निर्गमित केले होते.

४. ज्याअर्थी, २०१६ पासून झालेल्या नवीन घडामोडी, भारत निवडणूक आयोग व राज्य निवडणूक आयोगाने निर्गमित केलेले नवीन आदेश, इत्यादी या सर्व बाबींचा विचार करून वर नमूद दि. १४ ऑक्टोबर, २०१६ चे आदेश रद्द करुन आदर्श आचारसंहितेबाबत सुधारित आदेश काढणे आवश्यक झाले आहे.

५. त्याअर्थी, स्थानिक स्वराज्य संस्थांच्या निवडणुकांमध्ये आचारसंहितेची अंमलबजावणी प्रभावीपणे व्हावी यासाठी भारतीय संविधानाच्या अनुच्छेद २४३ के व २४३ झेडए तसेच मुंबई महानगरपालिका अधिनियम, १८८८ च्या कलम १८ ए (४), महाराष्ट्र महानगरपालिका अधिनियमाच्या कलम १४(४), महाराष्ट्र नगरपालिका, नगर पंचायत आणि औद्योगिक नगरी अधिनियम, १९६५ च्या कलम १०-ए (४), महाराष्ट्र जिल्हा परिषदा आणि पंचायत समित्या अधिनियम, १९६१ (सन १९६२ चा महा ५) च्या कलम ९-ए (४), मुंबई ग्रामपंचायत अधिनियम, १९५८ (सन १९५९ चा मुंबई ३) च्या कलम १०-ए (४) अनुसार प्राप्त अधिकारांचा वापर करून, स्थानिक स्वराज्य संस्थांच्या निवडणुका स्वच्छ,

पारदर्शक, मोकळ्या व भयमुक्त वातावरणात व्हाव्यात यासाठी यापूर्वीचे दि. १४ ऑक्टोबर, २०१६ रोजीचे आदेश अधिक्रमित करून पुढीलप्रमाणे आदेश देण्यात येत आहेत :-

आदेश

१) आदर्श आचारसंहितेचा उद्देश -

आचारसंहितेचे तत्व आणि ती लागू करण्याबाबतचा उद्देश खालीलप्रमाणे आहे:-

(i) शांततापूर्ण आणि नियमबध्द आचरण (Peaceful and orderly conduct)

(ii) समान संधी (Equal opportunity)

(iii) नागरिकांचा शांततेचा अधिकार (Right of citizens to peace)

(iv) प्रचाराकरिता पाळावयाची सभ्यता (Decorum in campaign)

(v) निवडणुकीमधील भ्रष्ट आचरण आणि निवडणूक विषयक गुन्हे प्रतिबंधित करणे (Preventing corrupt practices and electoral offences)

(vi) शासकिय यंत्रणा आणि पदाचा दुरुपयोग यावर प्रतिबंध (Preventing misuse of government machinery and position of power)

(vii) आचारसंहिता आणि शासन (MCC and Government)

सर्व निवडणुका निर्भय, मुक्त व पारदर्शक वातावरणात होतील याकरिता निवडणुकांशी निगडित सर्व अधिकारी/कर्मचारी यांनीही कोणताही पक्ष व उमेदवार यांची बाजू न घेता (प्रामुख्याने सत्तेमध्ये असलेल्या पक्षांबाबत) नि:पक्षपणे व नियमाप्रमाणे कामे करावीत. तसेच मतदारांवर विपरीत प्रभाव टाकणाऱ्या किंवा प्रलोभन देणाऱ्या सर्व योजना किंवा कृत्यांवर लक्ष ठेवून अंकुश ठेवावेत.

२) आचारसंहितेची अंमलबजावणी करण्याची जबाबदारी-

आदर्श आचारसंहितेच्या अंमलबजावणीची जबाबदारी नगरपरिषद/नगरपंचायती, जिल्हा परिषद/पंचायत समिती व ग्रामपंचायतींकरिता संबंधित जिल्हाधिकारी व महानगरपालिकांकरिता संबंधित महानगरपालिका आयुक्त यांची राहील.

जिल्हाधिकारी व महानगरपालिका आयुक्त यांनी आचारसंहितेचे आदेश लक्षात घेऊन आवश्यक ती कार्यवाही करावी. ज्या बाबींच्या संदर्भात स्पष्टता नसेल अशा बाबींच्या संदर्भात लोकसभा व विधानसभा निवडणुकांबाबत भारत निवडणूक आयोगाने दिलेल्या सूचना विचारात घ्याव्यात. तसेच जर भारत निवडणूक आयोगाच्या सूचना उपलब्ध नसतील तर राज्य निवडणूक आयोगाचे मार्गदर्शन मागवावे.

या आदेशात आचारसंहितेसंदर्भात विविध विषयांबाबत दिलेले निदेशांचे संकलन हे सर्वसमावेशक नाही. राज्य निवडणूक आयोगाने कायदा व सुव्यवस्थेबाबत क्र.रानिआ/जिपपंस-२०२५/प्र.क्र.४१/का.७, दि.०४/११/२०२५ अन्वये एकत्रित आदेश दिलेले आहेत. या आदेशांच्या अनुषंगाने आचारसंहितेची अंमलबजावणी योग्यरितीने करण्यात येईल याबाबत दक्षता घ्यावी. निवडणुकीच्या प्रक्रीयेमध्ये या आदेशात उदाहरणादाखल दिलेल्या संकलनामध्ये नमूद नसलेली कोणतीही अपवादात्मक परिस्थिती उद्भवल्यास वरील परिच्छेदात नमूद केल्यानुसार कार्यवाही करावी.

आदर्श आचारसंहितेचे उल्लंघन झाले असेल तर जिल्हाधिकारी, महानगरपालिका आयुक्त व निवडणुकीशी निगडीत संबंधित अधिकाऱ्यांनी राजकीय पक्ष/उमेदवार/अधिकारी-कर्मचारी व इतर यांच्याविरुध्द तातडीने खालील प्रमाणे कार्यवाही करावी :-

(अ) आदर्श आचारसंहितेअंतर्गत संबंधितांना Reprimand, Censure, Condemnation करावे व आवश्यक तेथे संबंधितांना निर्देश किंवा मार्गदर्शन द्यावे.

(ब) निवडणूकविषयक कायदा व तरतुदीअंतर्गत संबंधित अधिनियमातील तरतुदीनुसार गुन्हे दाखल करावेत.

(क) अस्तित्वात असलेल्या इतर कायद्यांतर्गत उदा. भारतीय न्याय संहिता, २०२३; सार्वजनिक संपत्तीस हानी प्रतिबंध अधिनियम, १९८४; महाराष्ट्र मालमत्ता विरुपण प्रतिबंधक अधिनियम, १९९५; प्राण्यांना क्रूरतेने वागविण्यास प्रतिबंध करण्याबाबत अधिनियम, १९६० इत्यादी अन्वये गुन्हे दाखल करावेत.

निवडणूक ही एक कालबध्द प्रक्रिया आहे, ज्यामध्ये अनेक घडामोडी घडत राहतात. त्यामुळे आदर्श आचारसंहितेचे उल्लंघन झाल्यावर त्याबाबत अत्यंत तातडीने कार्यवाही होणे अपेक्षित आहे.

३) आदेश अंमलात येण्याचा दिनांक -

हे आदेश स्थानिक स्वराज्य संस्थांच्या म्हणजेच, महानगरपालिका, नगरपरिषद/नगरपंचायती, जिल्हा परिषद/पंचायत समित्या व ग्रामपंचायतींच्या या आदेशाच्या दिनांकानंतर होणाऱ्या सर्व निवडणुकांसाठी लागू होतील.

४) आचारसंहितेचे क्षेत्र -

सार्वत्रिक निवडणुकीची आचारसंहिता संबंधित स्थानिक स्वराज्य संस्थेच्या संपूर्ण क्षेत्रासाठी लागू राहील व पोटनिवडणुकीची आचारसंहिता संबंधित प्रभाग किंवा संबंधित निवडणूक विभाग किंवा संबंधित निर्वाचक गण यांच्यापुरतीच लागू असेल.

आचारसंहिता जरी निवडणूक होणाऱ्या स्थानिक स्वराज्य संस्थेच्या क्षेत्रापुरती लागू होणार असली तरी त्या बाहेरील आजूबाजूच्या क्षेत्रात घेण्यात येणाऱ्या कार्यक्रमामुळे मतदारांवर प्रभाव पडून सदर निवडणुकीवर परिणाम होऊ शकेल, असे कार्यक्रम आयोजित करता येणार नाहीत. उदा. जिल्हा परिषदेची जर निवडणूक असेल तर जिल्ह्याच्या मुख्यालयाच्या ठिकाणी जरी ते मुख्यालय ग्रामीण क्षेत्रात समाविष्ट होत नसले तरीही तेथे निवडणूक होणाऱ्या स्थानिक स्वराज्य संस्थांच्या मतदारांवर प्रभाव पडेल असा कार्यक्रम आयोजित करता येणार नाही. तसेच महानगरपालिका अथवा नगर परिषद / नगरपंचायत क्षेत्रात निवडणूक असताना त्याला लगतच्या ग्रामीण क्षेत्रात असा कार्यक्रम किंवा अशी कृती करता येणार नाही ज्यामुळे महानगरपालिका / नगरपरिषद/ नगरपंचायतीच्या निवडणूका/मतदारावर परिणाम होईल. त्याशिवाय, संपूर्ण राज्यामध्ये आचारसंहितेच्या कालावधीत संबंधित स्थानिक स्वराज्य संस्थेच्या मतदारांवर प्रभाव पडेल असा कार्यक्रम आयोजित करता येणार नाही.

५) आचारसंहितेचा कालावधी -

स्थानिक स्वराज्य संस्थांच्या निवडणुकीची आचारसंहिता राज्य निवडणूक आयोगाने निवडणुका घोषित केल्याची वेळ व दिनांकापासून ते मतमोजणीच्या निकालापर्यंत लागू राहील. या आचारसंहितेचे सर्वसाधारणपणे दोन टप्पे असतील.

पहिल्या टप्प्यात म्हणजे राज्य निवडणूक आयेगाने निवडणुका जाहीर केल्यापासून ते नामनिर्देशनपत्रे स्वीकारण्याच्या आदल्या दिवसापर्यंत, संबंधित स्थानिक स्वराज्य संस्थांच्याबाबत तसेच या संस्थांनी कोणतेही धोरणात्मक निर्णय घ्यावयाचे झाल्यास त्याबाबत राज्य निवडणूक आयोगाची पूर्वपरवानगी घेण्यात यावी. हा धोरणात्मक निर्णय राज्य शासन अथवा संबंधित स्थानिक स्वराज्य संस्था यापैकी कोणीही घ्यावयाचा असल्यास त्यांना हे आदेश लागू होतील.

आचारसंहितेचा दुसरा टप्पा नामनिर्देशनपत्र स्वीकारण्यास सुरुवात झाल्यापासून सुरु होईल. नामनिर्देशनपत्रे स्वीकारण्यास सुरुवात झाल्यानंतर कोणत्याही प्रकारचे धोरणात्मक निर्णय घेता येणार नाहीत. त्यामुळे यासंदर्भातील कोणत्याही स्वरुपाचा प्रस्ताव राज्य निवडणूक आयोगाकडे पाठविण्यात येऊ नये. मात्र निवडणुका जाहीर करतेवेळी जी कामे प्रत्यक्ष सुरु असतील ती तशीच पुढे चालू ठेवता येतील.

६) जाहीर प्रचाराचा कालावधी -

जाहीर प्रचारबंदीचा कालावधी विविध स्थानिक स्वराज्य संस्थांच्या अधिनियम/ नियमात वेगवेगळा नमूद केला आहे. त्यानुसार जाहीर प्रचारबंदीचा कालावधी पुढीलप्रमाणे राहील :-

अ.क्र.	स्थानिक स्वराज्य संस्था	जाहीर प्रचारबंदीचा कालावधी
१	महानगरपालिका	मतदान समाप्तीच्या ४८ तास अगोदर, म्हणजे १० तारखेस संध्याकाळी ५.३० वाजेपर्यंत मतदानाची वेळ निश्चित केली असल्यास ८ तारखेला संध्याकाळी ५.३० वाजता प्रचार बंद होईल. तसेच निवडणूक प्रचाराशी संबंधित जाहिरात प्रसिध्दी / प्रसारण देखील बंद होईल.

२	नगरपरिषद / नगरपंचायत	मतदान सुरु होण्याच्या दिनांकापूर्वी २४ तास अगोदर, म्हणजे १० तारखेस मतदान सुरु होत असल्यास ८ तारखेला रात्री १२.०० वाजता प्रचार बंद होईल. मात्र ८ तारखेला रात्री १०.०० नंतर सभा /मोर्चे / ध्वनीक्षेपकाचा वापर करता येणार नाही. तसेच निवडणूक प्रचाराशी संबंधित जाहिरात प्रसिध्दी / प्रसारण देखील बंद होईल.
३	जिल्हा परिषदा/पंचायत समित्या	मतदान सुरु होण्याच्या दिनांकापूर्वी २४ तास अगोदर, म्हणजे १० तारखेस मतदान सुरु होत असल्यास ८ तारखेला रात्री १२.०० वाजता प्रचार बंद होईल. मात्र ८ तारखेला रात्री १०.०० नंतर सभा /मोर्चे / ध्वनीक्षेपकाचा वापर करता येणार नाही. तसेच निवडणूक प्रचाराशी संबंधित जाहिरात प्रसिध्दी / प्रसारण देखील बंद होईल.
४	ग्रामपंचायत	मतदान समाप्तीच्या ४८ तास अगोदर, म्हणजे १० तारखेस संध्याकाळी ५.३० वाजेपर्यत मतदानाची वेळ निश्चित केली असल्यास ८ तारखेला संध्याकाळी ५.३० वाजता प्रचार बंद होईल. तसेच निवडणूक प्रचाराशी संबंधित जाहिरात प्रसिध्दी / प्रसारण देखील बंद होईल.

सर्वसाधारण वर्तणूक

७) धार्मिक तणाव -

कोणताही पक्ष अथवा उमेदवार, वेगवेगळ्या जाती, धर्म, भाषा अथवा सामाजिक गट यांच्यामध्ये मतभेद होणारी किंवा ज्यामुळे, त्यांच्यात परस्परांमध्ये द्वेष किंवा तणाव निर्माण होईल अशी कोणतीही कृती करणार नाही.

८) प्रतिस्पर्ध्यांवरील टीका -

इतर राजकीय पक्षांवर टीका करण्यात येईल तेव्हा ती पक्षांची धोरणे किंवा कार्यक्रम, त्यांचे पूर्वीचे कार्य यांच्यापुरती मर्यादित असेल. पक्षाच्या नेत्यांच्या किंवा कार्यकर्त्यांच्या सार्वजनिक कामांशी

संबंधित नसलेल्या, खाजगी आयुष्याच्या कोणत्याही पैलूवर टिका करण्यापासून, पक्ष आणि उमेदवार दूर राहतील. बिनबुडाचे आरोप आणि विपर्यस्त माहिती यांच्या आधारावर पक्ष आणि त्यांचे कार्यकर्ते यांच्यावर टीका केली जाणार नाही.

राजकीय पक्ष आणि उमेदवारांना एखाद्या व्यक्तीची राजकीय मते वा कामे कितीही नापसंत असली तरी शांत आणि स्वस्थ जीवन जगण्याच्या प्रत्येक माणसाच्या अधिकारांचा आदर केला जाईल. लोकांच्या मतांचा किंवा त्यांच्या कामांचा निषेध करण्यासाठी त्यांच्या घरासमोर निदर्शने करणे किंवा धरणे देणे या उपायांचा कोणत्याही परिस्थितीत अवलंब केला जाणार नाही.

९) प्रार्थना स्थळांचा वापर -

मते मिळविण्याकरिता धर्म, जात, वर्ग अथवा गट यांच्या भावनांना आवाहन केले जाणार नाही. कोणत्याही प्रार्थनास्थळांचा निवडणूक प्रचाराचे व्यासपीठ म्हणून वापर केला जाणार नाही. तसेच कोणत्याही प्रार्थना स्थळांचा निवडणूक कामासाठी वापर करता येणार नाही. विशिष्ट जाती, जमाती, धर्माच्या सभा घेण्यात येऊ नयेत.

१०) मतदारांना प्रलोभन / धाक -

मतदारांना लाच देणे, वस्तूंचे, पैशाचे, मद्याचे वाटप करणे, मतदारांना धाकदपटशा दाखविणे, मतदारांची तोतयेगिरी, मतदानाच्या दिवशी मतदान केंद्राजवळच्या १०० मीटर्स क्षेत्रामध्ये प्रचार करणे या बाबी कारवाईस पात्र ठरतील. मतदानापूर्वी जाहीर प्रचार बंद करण्यासंबंधी तरतुदींचे पालन करणे आवश्यक राहील. तसेच प्रचाराचा कालावधी संपल्यानंतर सार्वजनिक सभा घेणे आणि मतदारांची मतदान केंद्रावर ने-आण करण्यासाठी वाहतुकीची आणि वाहनांची व्यवस्था करणे यासारख्या "भ्रष्टाचाराच्या" आणि निवडणूक कायद्यांतर्गत गुन्हा समजल्या जाणाऱ्या गोष्टी, सर्व पक्ष आणि उमेदवार कटाक्षाने टाळतील. **सोशल मीडिया, इलेक्ट्रॉनिक मीडिया/प्रिंट मीडियाचा वापर करून**

प्रलोभने किंवा लाच देता येणार नाही. कोणताही उमेदवार किंवा त्याचा प्रतिनिधी यांनी संपूर्ण आचारसंहितेच्या काळात दारुचे, पैशांचे तथा भेट वस्तूंचे वाटप करू नये.

११) निवडणूक आचारसंहितेमध्ये येणाऱ्या सार्वजनिक सणांमधील आचरणाबाबत -

बऱ्याचदा निवडणुकीच्या आचारसंहितेच्या कालावधीत विविध धर्मियाचे महत्वाचे सण येतात. सदर सणानिमित्त बरेच सार्वजनिक कार्यक्रम तसेच सहभोजनाच्या कार्यक्रमाचा समावेश असतो. या सर्व कार्यक्रमामुळे आचारसंहितेस बाधा येऊ शकते काय अशी विचारणा वेगवेगळ्या स्थानिक स्वराज्य संस्थाकडून करण्यात येते. सर्व बाबींचा विचार करुन व सामाजिक सलोखा लक्षात ठेवून विशेष बाब म्हणून राज्य निवडणूक आयोग या कार्यक्रमाबद्दल पुढीलप्रमाणे मार्गदर्शक तत्वे ठरवून देत आहे.

१) राजकीय पक्षाचे नेते, उमेदवार, कार्यकर्ते या सण / उत्सवाच्या कार्यक्रमामध्ये व्यक्तिगतरित्या सहभागी होऊ शकतात.

(२) सण / उत्सवाच्या एखाद्या मंडळाचे विश्वस्त किंवा पदाधिकारी, उमेदवार म्हणून एखादी राजकीय व्यक्ती असल्यास तिचे नाव कार्यक्रम पत्रिकेवर राहू शकते. परंतु, तेथे ते कुठल्या पक्षाशी संबंधित आहे किंवा कुठल्या प्रभागातील / जिल्हा परिषद विभागातील / पंचायत समिती गणातील उमेदवार आहे याचा उल्लेख नसावा.

(३) या सणांमध्ये कोणत्याही राजकीय नेत्याचा/ उमेदवाराचा सत्कार आयोजित करण्यात येऊ नये.

(४) या सण / उत्सवाच्या निमित्ताने कोणत्याही राजकीय नेत्याने अथवा उमेदवाराने कोणत्याही वस्तूंचे वाटप करु नये अथवा त्यासाठी कुठल्याही सार्वजनिक मंडळाचा आधार घेऊ नये.

(५) सण/उत्सव निमित्त लावण्यात आलेल्या पोस्टर्स, बॅनर्सवर उमेदवारांचा फोटो व नाव असू शकेल तथापि, त्या बॅनर्स पोस्टर्स वर प्रचाराचा तसेच निवडणूक चिन्हाचा / पक्षाच्या नावाचा उल्लेख असू नये.

(६) निवडणूक आचारसंहिता कालावधीमध्ये भोजनावळ/जेवणाच्या कार्यक्रमाचे आयोजन करु नये.

ही तत्वे सार्वत्रिक निवडणुक असलेल्या सर्व स्थानिक स्वराज्य संस्थाच्या कार्यक्षेत्रात लागू राहील.

१२) मतदान प्रतिनिधी नियुक्तीबाबत

निवडणूक लढविणाऱ्या उमेदवाराचा मतदान प्रतिनिधी म्हणून नियुक्त करावयाची व्यक्ती संबंधित प्रभागात राहणारी असावी व तिला मतदार ओळखता यावेत. ज्या उमेदवारांना मतदान प्रतिनिधी नेमावयाचा आहे, त्यांनी मतदान प्रतिनिधी किंवा त्याचा पर्यायी प्रतिनिधी यांची नावे व पत्ते निवडणुकीच्या दिनांकापूर्वी किमान एक दिवस आधी निवडणूक निर्णय अधिकारी यांना कळवावीत. ज्या व्यक्तींविरुद्ध गुन्हेगारीची नोंद असेल किंवा निवडणूक विषयी गैरव्यवहारात समाविष्ट असल्याची पूर्वीची नोंद असेल किंवा त्यांच्या वर्तणुकीमुळे मतदारांमध्ये दहशत पसरू शकेल अथवा ज्या व्यक्तीचा मतदारांवर प्रभाव पडेल अशा व्यक्तींना मतदान प्रतिनिधी म्हणून नेमू नये.

१३) सुरक्षा रक्षक पुरविण्यात आलेल्या व्यक्तीस तसेच लोकप्रतिनिधीस निवडणूक प्रतिनिधी, मतदान प्रतिनिधी तसेच मतमोजणी प्रतिनिधी न नेमणेबाबत-

राज्य निवडणूक आयोगाच्या क्र. रानिआ/जिपपंस-२०१६/प्र.क्र.२३/का-७, दि. १९ ऑक्टोबर, २०१६ च्या आदेशान्वये सुरक्षा व्यवस्था पुरविण्यात आलेल्या कोणत्याही व्यक्तीस निवडणूक प्रतिनिधी, मतदान प्रतिनिधी तसेच मतमोजणी प्रतिनिधी म्हणून नेमता येणार नाही.

१४) राजकीय पक्षांकडून निवडणुकांमध्ये करण्यात येणारा खर्च व प्रमुख प्रचारकांच्या (Star Campaigner) प्रवास खर्चास सूट देण्याबाबत -

राज्य निवडणूक आयोगाने आदेश क्रमांक रानिआ/रापनों/२०२४/प्र.क्र.२४ /का.११, दि. ५ मे, २०२५ अन्वये राजकीय पक्षांनी आपल्या उमेदवारांवर प्रचाराकरिता केलेला खर्च कशा प्रकारे विभाजित करावा याबाबत सविस्तर आदेश दिले आहेत. तसेच या आदेशात प्रमुख प्रचारक (Star Campaigner) यांची नांवे कळविण्याची तरतूद आहे. त्यानुसार उमेदवाराच्या खर्चामध्ये केवळ ज्यांची नावे प्रमुख प्रचारक (Star Campaigner) म्हणून कळविण्यात आली आहेत त्यांच्या प्रवासाचा खर्च समाविष्ट होणार नाही. कोणत्याही उमेदवारास स्वत:च्या प्रभागात स्वत:चे नाव प्रमुख प्रचारक म्हणून घोषित करता येणार नाही.

सत्तारुढ पक्ष / शासनासंबंधी

१५) राज्य निवडणूक आयोगाने निवडणुका घोषित केल्यापासून कोणतेही मंत्री अथवा इतर प्राधिकारी (शासन/स्थानिक स्वराज्य संस्थांचे पदाधिकारी) यांनी -

(क) कोणत्याही प्रकारची वित्तीय अनुदान देण्याची किंवा ती देण्याबाबतची अभिवचने घोषित करता कामा नयेत,

(ख) कोणत्याही प्रकारचे प्रकल्प किंवा योजना यांच्या कोनशिला बसवता कामा नयेत,

(ग) रस्त्यांचे बांधकाम करण्याची किंवा पिण्याच्या पाण्याची सुविधा इत्यादींसाठी तरतूद करण्याबाबत कोणतेही अभिवचन देता कामा नये,

(घ) शासन, सार्वजनिक उपक्रम तथा स्थानिक स्वराज्य संस्था इत्यादीमध्ये कोणत्याही नवीन अधिकारी, कर्मचारी यांच्या नियुक्त्या करता कामा नये. तसे केल्यास सत्तारुढ पक्षाच्या बाजूने मतदारांवर प्रभाग पाडल्यासारखे होईल.

१६) घोषणा व जाहिराती-

वित्तीय अनुदान किंवा इतर कल्याणकारी योजना घोषित करण्याच्या संबंधात निवडणूक आचारसंहितेच्या आदेशात नमूद करण्यात आल्याप्रमाणे सर्व मनाई आदेश हे निवडणुका घोषित करण्यात आल्यानंतरच लागू होतील याची आयोगाला जाणीव आहे. तथापि, केंद्रातील आणि राज्यातील व स्थानिक स्वराज्य संस्थांमधील सत्तारुढ पक्षांनो निरनिराळया प्रकारच्या कल्याणकारी योजना आणि इतर सवलतींची घोषणा करुन, तसेच सार्वजनिक निधीतून मुद्रित होणाऱ्या किंवा इलेक्ट्रॉनिक माध्यम इत्यादीद्वारे केंद्रात आणि राज्यातील शासनाची कामगिरी ठळकपणे निदर्शनास आणून देऊन शासन पुरस्कृतरितीने कोणत्याही पक्षाचा प्रचार वाढविण्यासाठी अधिकाराचा वापर करण्यास बंदी राहील.

जाहीर प्रचाराचा कालावधी संपल्यानंतर इलेक्ट्रॉनिक व प्रिंट मिडीयाद्वारे कोणत्याही प्रचारविषयक जाहिराती देता येणार नाहीत. मतदानाच्या आदल्या दिवशी व मतदानाच्या दिवशी वृत्तपत्रांमधून तसेच प्रसार माध्यमांद्वारे कोणत्याही प्रचारविषयक जाहिराती देण्यात येणार नाहीत याची खबरदारी सर्व उमेदवार व राजकीय पक्षांनी घ्यावी.

१७) जात, धर्म, जमात किंवा भाषा याच्या आधारे आचारसंहिता कालावधीत अधिवेशने घेता येणार नाहीत.

१८) दुष्काळ, पाणी टंचाई, साथीचे आजार, पूर परिस्थिती इत्यादी नैसर्गिक आपत्ती, गंभीररित्या आजारी असलेल्यांना मदत व सुरु असलेल्या योजना पुढे चालू ठेवण्याबाबत -

आचारसंहिता असल्याने एखाद्या ठिकाणी दुष्काळ असेल अथवा पाणी टंचाई असेल तर ती दूर करण्याबाबत कार्यवाही करु नये असा आचारसंहितेचा अर्थ होत नाही. त्यामुळे दुष्काळ, पाणीटंचाई, साथीचे आजार, पूर परिस्थिती इत्यादी नैसर्गिक आपत्ती निवारणासाठी कामे करण्यास किंवा अशी आपत्ती निवारणाची कामे हाती घेण्यास कोणतीही बंदी असणार नाही.

मरणासन्न किंवा गंभीररित्या आजारी असलेल्या व्यक्तींना रोख रक्कम किंवा वैद्यकीय सवलती देण्याचे; महानगरपालिकांच्या बाबतीत महानगरपालिका आयुक्तांच्या व अन्य निवडणुकांच्या बाबतीत जिल्हाधिकाऱ्यांच्या मान्यतेने चालू ठेवता येईल.

स्थानिक स्वराज्य संस्थांच्या निवडणुकांमध्ये आचारसंहितेचे पालन सर्व संबंधितांनी करणे अत्यंत गरजेचे आहे. आचारसंहितेचे पालन याचा अर्थ प्रामुख्याने निवडणुका जाहीर झालेल्या क्षेत्रातील मतदारांवर प्रभाव पाडणारे निर्णय निवडणुकीच्या तोंडावर सत्ताधारी पक्षांनी घेऊ नयेत अथवा अशी कोणतीही कृती करु नये असा होतो. पण याच बरोबर हे सुध्दा आवश्यक आहे की, विकास कामांच्या योजना, ज्या सुरु होऊन काही प्रमाणात पूर्ण झाल्या आहेत, त्या आचारसंहितेच्या कालावधीत बंद पडू

नयेत. जी कामे निवडणुका जाहीर होण्याआधीपासून प्रत्यक्षरित्या सुरु झाली असतील ती तशीच पुढे सुरु ठेवता येतील.

स्थानिक स्वराज्य संस्थांमधील पोटनिवडणुकांच्यावेळी ज्या कामांसाठी स्थानिक स्वराज्य संस्थांच्या अर्थसंकल्पामध्ये तरतूद असेल व जे काम एखाद्या विशिष्ट भागांशी संबंधित नसेल असे कोणतेही काम हाती घेण्यास बंदी राहणार नाही. मात्र, ज्या कामांसाठी अर्थसंकल्पामध्ये तरतूद नाही किंवा जी कामे एखाद्या विशिष्ट प्रभागासाठी सुरु होतात त्या कामांची सुरुवात करण्यापूर्वी किंवा त्यासाठी निविदा सूचना काढण्यापूर्वी राज्य निवडणूक आयोगाची परवानगी आवश्यक असेल. सार्वत्रिक निवडणुकीच्यावेळी फक्त जी कामे आधीपासून सुरु असतील केवळ तीच पुढे सुरु ठेवता येतील.

राज्य निवडणूक आयोगाकडे नवीन कामांना परवानगीची विनंती करताना महानगरपालिकेच्या बाबतीत महानगरपालिका आयुक्तांचे तर इतर सर्व स्थानिक स्वराज्य संस्थांच्याबाबत जिल्हाधिकाऱ्यांचे स्पष्ट मत आवश्यक असेल.

१९) निवडणुकांचे कामकाज कर्तव्यदक्ष व नि:पक्ष अधिकारी/कर्मचारी यांच्याद्वारे हाताळणे तसेच इतर प्रतिबंधात्मक उपाययोजना-

राज्य निवडणूक आयोगाने क्र. रानिआ/मनपा-२०२५/प्र.क्र.६/का-५, दि.१६/०७/२०२५ च्या आदेशान्वये निवडणुकांचे कामकाज हाताळणारे अधिकारी/कर्मचारी हे कर्तव्यदक्ष व नि:पक्ष असण्याच्या दृष्टीने तसेच निवडणुका निर्भय, मुक्त व पारदर्शक रितीने घेण्यामध्ये अडथळा येऊ नये या दृष्टीने करावयाच्या प्रतिबंधात्मक उपाययोजनांबाबत तरतूद केली आहे. तरी सदर आदेशाची अंमलबजावणी प्रभावीपणे होईल याची दक्षता सर्व संबंधितांनी घ्यावी.

२०) बदल्या - आचारसंहितेच्या काळात निवडणुकांशी संबंधित अधिकारी / कर्मचाऱ्यांच्या बदल्या करावयाच्या असल्यास त्याला राज्य निवडणूक आयोगाची पूर्वपरवानगी आवश्यक असेल. यासंदर्भात

राज्य निवडणूक आयोगाचे आदेश क्र.एसईसी/१०९५/सी.आर-५/९५/डी-३, दि. १५/०३/१९९५ लागू राहतील. निवडणुकांशी संबंधित अधिकारी / कर्मचारी यामध्ये संबंधित स्थानिक स्वराज्य संस्थामधील अधिकारी / कर्मचारी, पोलिस अधिकारी वा निवडणुकीशी संबंधित इतर अधिकारी जसे, जिल्हाधिकारी, उप जिल्हाधिकारी, तहसिलदार इत्यादी यांचाही समावेश होतो.

२१) आचारसंहितेच्या कालावधीमध्ये नेमणुका / भरती करण्याच्या दृष्टीने जाहिराती देणे, मुलाखती घेणे व प्रत्यक्ष नियुक्त्या करणेबाबत –

आचारसंहितेच्या कालावधीमध्ये शासन सेवेत तसेच निमसरकारी संस्था, शासकीय मंडळे / महामंडळे सार्वजनिक उपक्रम इ. संस्थामध्ये कायमस्वरुपी, तात्पुरती किंवा कंत्राटी पध्दतीने भरती करण्याच्या दृष्टीने जाहिरात देणे, मुलाखती घेणे इ. करण्यात येऊ नये.

१) आचारसंहिता लागू होण्यापूर्वीच शासकीय/ निमशासकीय पदावर कायमस्वरुपी, तात्पुरती किंवा कंत्राटी पध्दतीने भरती करण्याच्या अनुषंगाने लेखी परीक्षेबाबत पत्रे पाठविले असल्यास त्यासाठी लेखी परीक्षा घेण्यास हरकत नाही. मात्र मुलाखती घेणे, निकाल जाहिर करणे व प्रत्यक्ष नेमणुका करणे इत्यादी बाबतची कार्यवाही आचारसंहिता कालावधीत करता येणार नाही.

२) ज्या संस्थाच्या भरती प्रक्रियेचे वेळापत्रक निश्चित होऊन ते अगोदरच प्रसिध्द केले असेल अशा प्रकरणी आचारसंहिता लागू होण्यापूर्वी जाहिरात देऊनः-

i) लेखी परीक्षा, शारिरीक चाचणी, मुलाखत व निकाल जाहिर केला असला तरी ही नियुक्ती पत्र देता येणार नाही.

ii) लेखी परीक्षा, शारिरीक चाचणी, मुलाखत ही प्रक्रिया पूर्ण केली असली तरी निकाल जाहिर करता येणार नाही.

iii) लेखी परीक्षा, शारिरीक चाचणी, मुलाखत, निकाल ही प्रक्रिया पूर्ण होऊन नियुक्ती पत्र देखील देण्यात आले असेल तर अशा प्रकरणी संबंधित उमेदवाराला हजर होण्याची मुभा देण्यास हरकत नाही.

iv) ज्या संस्थानी भरतीसंबंधी वार्षिक कार्यक्रम तयार करुन तो जाहिर केला असल्यास आचारसंहितेच्या अंमल कालावधीमध्ये अशा संस्थाना त्यांच्या वार्षिक कार्यक्रमानुसार जाहिरात, लेखी परीक्षा, शारिरीक चाचणी, मुलाखती इत्यादी टप्पे पार पाडता येतील. मात्र निकाल जाहिर करता येणार नाही अथवा नियुक्तीपत्र देता येणार नाही.

महाराष्ट्र लोकसेवा आयोगामार्फत करण्यात येणाऱ्या सेवाभरतीसाठी जर संघ लोकसेवा आयोगाच्या (UPSC) धर्तीवर अगोदरच वेळापत्रक जाहीर केलेले असल्यास, ही अट लागू असणार नाही.

३) ज्या संस्थाचे भरतीचे वेळापत्रक वर नमूद केल्यानुसार अगोदरच निश्चित झालेले नसते अशा प्रकरणी भरती प्रक्रियेचा कोणताही टप्पा सुरु करता येणार नाही.

२२) स्थानिक स्वराज्य संस्थांच्या सर्वसाधारण सभा व बैठका -

स्थानिक स्वराज्य संस्थेमधील विविध समित्यांच्या (स्थायी समिती, विषय समिती इ.) बैठका ज्या कायद्यानुसार घेणे बंधनकारक आहे, त्या घेता येतील. परंतु नेमणुका, अनुदान, कर्ज अथवा आर्थिक सहाय्य मंजूर किंवा अदा करण्यात येऊ नये. तसेच मतदारांवर कोणत्याही प्रकारे प्रभाव पडेल असे कोणतेही धोरणात्मक निर्णय घेता येणार नाहीत.

२३) आचारसंहिता कालावधीत नियोजन समितीच्या व अन्य समित्या यांच्या बैठका -

आचारसंहिता लागू असलेल्या क्षेत्रामध्ये नियोजन समितीची व अन्य समित्यांची बैठक घेता येत नाही. तसेच त्या क्षेत्राकरिता कोणतीही नवीन योजना जाहीर करता येत नाही. मात्र दुष्काळ, साथीचे आजार, पाणीटंचाई अथवा नैसर्गिक आपत्ती दूर करण्यासंदर्भात आवश्यक कार्यवाही करता येते.

यासंदर्भात राज्य निवडणूक आयोगाने क्रमांक रानिआ/ग्रापनि/२०१२/प्र.क्र.६/का.८, दि. २१ ऑगस्ट २०१२ अन्वये सविस्तर आदेश जारी केलेले आहेत. अशा नियोजन समिती व अन्य समित्या, ज्यांचे अध्यक्ष / पदाधिकारी लाभाचे पद धारण करणारे असतील त्यांनादेखील हे आदेश लागू राहतील. ज्या समित्यांचे अध्यक्षपद जिल्हाधिकारी अथवा अन्य शासकीय अधिकाऱ्याकडे असेल त्यांना हे आदेश लागू होणार नाहीत. मात्र अशा समित्यांच्या बैठकांकरिता लाभाचे पद धारण करणाऱ्या पदाधिकाऱ्यांना बोलविता येणार नाही.

२४) आचारसंहितेच्या कालावधीत लोकशाही दिन साजरा करण्याबाबत -

स्थानिक स्वराज्य संस्थेच्या निवडणूक आचारसंहितेच्या कालावधीत लोकशाही दिन साजरा करावयाचा झाल्यास त्यामध्ये लोकांकडून नेमणुका, अनुदान, आर्थिक कर्ज किंवा आर्थिक सहाय्य याबाबत प्रस्ताव स्वीकारता येत नाहीत. तसेच मतदारांवर प्रभाव पडेल असे कोणतेही निर्णय घेता येत नाहीत, याबाबत राज्य निवडणूक आयोगाने क्रमांक रानिआ/ग्रापनि/२०१३/प्र.क्र.५/का.८, दि. ४ मार्च २०१३ अन्वये सविस्तर आदेश निर्गमित केलेले आहेत. त्यांचे पालन करुन लोकशाही दिन साजरा करता येईल. लाभाचे पद धारण करणारे पदाधिकारी, इ. यांनी निवडणूक आचारसंहितेच्या कालावधीमध्ये लोकशाही दिन साजरा करु नये.

२५) भूमीपूजन, उद्घाटन व समारंभ-

निवडणुका जाहीर झाल्यानंतर स्थानिक स्वराज्य संस्थांच्या क्षेत्रामध्ये स्थानिक स्वराज्य संस्था अथवा राज्य शासनाच्या/ केंद्र शासनाच्या खर्चाने पूर्ण झालेल्या कामांचे भूमीपूजन व उद्घाटन, समारंभ इत्यादी आयोजित करता येणार नाहीत. स्थानिक स्वराज्य संस्थाच्या किंवा राज्य शासनाच्या किंवा केंद्र शासनाच्या किंवा केंद्र शासन अथवा राज्य शासन यांच्या अधिपत्याखालील महामंडळांच्या अथवा स्वायत्त संस्थेच्या खर्चातून पूर्ण झालेल्या कामांचा उपयोग जनतेसाठी तात्काळ व्हावा, यादृष्टीने समारंभ आयोजित न करता देखील पूर्ण झालेली कामे, सक्षम प्राधिकाऱ्याचे पूर्णता प्रमाणपत्र घेऊन जनतेच्या उपयोगासाठी खुली/ सुरू करता येतील. यामध्ये राजकीय व्यक्ती, उमेदवार यांना सहभागी करून घेता येणार नाही. आचारसंहिता एका विशिष्ट क्षेत्रापुरती (जिल्ह्यापुरती किंवा महानगरपालिका/

नगरपरिषद/ नगरपंचायत क्षेत्रापुरती) मर्यादित असली तरी आजुबाजूच्या क्षेत्रात अथवा संपूर्ण राज्यामध्ये आचारसंहितेच्या कालावधीत संबंधीत निवडणूक होणाऱ्या स्थानिक स्वराज्य संस्थांच्या मतदारांवर प्रभाव पडू शकेल असे कार्यक्रम आयोजित करता येणार नाहीत.

२६) लोकप्रतिनिधींना स्वेच्छा निधीतून (Discretionary Grant) खर्च करण्यावर निर्बंध-

राज्य निवडणूक आयोगाच्या क्र. रानिआ-२०१६/लोस्वेनि/प्र.क्र.१२/सं.क्र., दि. ५ ऑक्टोबर, २०१६ च्या आदेशानुसार स्थानिक स्वराज्य संस्थेची मुदत संपण्याच्या तीन महिने आधीपासून किंवा निवडणूक कार्यक्रम जाहीर केल्यापासून कोणत्याही लोकप्रतिनिधींना त्या स्थानिक स्वराज्य संस्थेच्या क्षेत्रातील कामांवर स्वेच्छा निधीतून खर्च करता येणार नाही.

राजकीय पक्ष / उमेदवार यांच्यासंबंधीत

२७) इलेक्ट्रॉनिक मिडीयाद्वारे प्रचार करणेबाबत-

राज्य निवडणूक आयोगाच्या क्र.रानिआ/मावज/२०२५/प्र.क्र.५/का.१०, दि. ९ ऑक्टोबर, २०२५ रोजी आदेशानुसार इलेक्ट्रॉनिक मिडीयाद्वारे कोणतेही साहित्य प्रसारित करण्यापूर्वी यासंदर्भात महानगरपालिका अथवा जिल्हाधिकारी कार्यालयात अथवा राज्य स्तरावर गठित केलेल्या समितीकडून सदर साहित्य तपासून प्रमाणपत्र घेणे आवश्यक आहे. यासंदर्भात समितीचे अध्यक्ष व सदस्य कोण राहतील हे निश्चित करण्यात आले आहे. प्रचाराचा कालावधी संपल्यानंतर इलेक्ट्रॉनिक मिडीयाद्वारे तसेच प्रिंट मिडीयाद्वारे देखील प्रचारावर बंदी राहील. यामध्ये मेसेजिंग ॲपस् तसेच सोशल मिडीया, उदा. व्हॉट्स अप, फेसबुक, ट्विटर, इत्यादीचाही समावेश होतो. निवडणूकीच्या कालावधीत इलेक्ट्रॉनिक मिडीयाचा गैरवापर केल्यास, इलेक्ट्रॉनिक मिडीयाद्वारे आक्षेपार्ह संदेश प्रसिद्ध केल्यास सायबर गुन्ह्यांचा (बंदी, प्रतिबंध इ.) कायदा २०१५ अंतर्गत असलेल्या तरतुदीनुसार तसेच, संबंधित इतर लागू असलेल्या कायद्यांनुसार कायदेशीर कारवाईस पात्र राहतील.

२८) निवडणुकांच्या प्रयोजनार्थ प्रसारमाध्यम संनियंत्रण व जाहिरात प्रमाणन-

राज्य निवडणूक आयोगाने आदेश क्रमांक-रानिआ/मावज-२०२५/प्र.क्र.५/का-१०, दि.९/१०/२०२५ अन्वये खालील बाबींच्या अनुषंगाने तरतुदी केल्या आहेत:-

(i) निवडणुकांदरम्यान सर्व इलेक्ट्रॉनिक माध्यमांसाठी प्रस्तावित जाहिरातींचे पूर्व प्रमाणन
(ii) पेड न्यूजला आळा घालणे
(iii) सर्व समाज माध्यमांवर जाहिरात प्रसारण / प्रसिध्दी / प्रचार व त्या अनुषंगिक बाबींसंदर्भात कार्यपध्दती निश्चित करणे
(iv) जनमत आणि मतदानोत्तर चाचण्यासंदर्भातील दक्षता
(v) जाहीर प्रचाराची समाप्ती व जाहिरातींची प्रसिध्दी
(vi) आचारसंहितेच्या कालावधीतील शासनाच्या जाहिराती
(vii) राजकीय स्वरुपाच्या मुलाखती व चर्चात्मक कार्यक्रम
(viii) मतदान व मतमोजणी केंद्रावर प्रसार माध्यमांच्या प्रतिनिधींनी घ्यावयाची दक्षता

उपरोक्त आदेशानुसार जिल्हास्तरावर, महानगरपालिका स्तरावर तसेच राज्यस्तरावर समित्या स्थापन करण्यात येतात. तरी उपरोक्त बाबींच्या अनुषंगाने सदर समित्यांचे कार्यक्षेत्र विचारात घेऊन संबंधित समित्यांकडे विहित नमुन्यात अर्ज करुन योग्य त्या परवानग्या घेणे आवश्यक आहे.

२९) खाजगी व स्थानिक स्वराज्य संस्थांच्या जागांवर बॅनर/फलक लावण्याबाबत -

कोणताही राजकीय पक्ष वा उमेदवार ध्वजदंड उभारण्यासाठी, फलक टांगण्यासाठी, सूचना, भित्तीपत्रके चिकटविण्यासाठी, घोषणा लिहिण्यासाठी, बॅनर लावण्यासाठी वगैरे कोणत्याही व्यक्तीच्या जमीन, इमारत, कुंपण इत्यादींचा त्याच्या मालकाच्या लेखी परवानगीशिवाय वापर करणार नाही. तसेच यासंदर्भात संबंधित महानगरपालिका अथवा जिल्हाधिकारी कार्यालय अथवा आवश्यकतेनुसार संबंधित स्थानिक स्वराज्य संस्था यांच्याकडूनही परवानगी आवश्यक असेल. (महाराष्ट्र मालमत्ता विरुपण प्रतिबंधक अधिनियम, १९९५ चे काटेकोरपणे पालन करणे आवश्यक आहे. सदर अधिनियमाचे उल्लंघन केल्यास सदर अधिनियमातील कलमांनुसार संबंधितांवर कारवाई करणे आवश्यक असेल.)

स्थानिक स्वराज्य संस्थेच्या मालकीच्या असलेल्या जागांवर निवडणूक प्रचाराचे बॅनर /फलक लावण्याकरिता परवानगी घ्यावी किंवा कसे याबाबत संबंधित महानगरपालिका आयुक्त / मुख्याधिकारी / जिल्हाधिकारी यांनी निर्णय घेणे आवश्यक आहे. अशा ठिकाणी निवडणूक प्रचाराचे फलक / बॅनर लावण्यास परवानगी द्यावयाची असल्यास सर्व उमेदवार अथवा राजकीय पक्षांना समान व न्याय्य पध्दतीने त्याचे वाटप करता येईल. कोणत्याही उमेदवारास / पक्षास झुकते माप दिले जाणार नाही याची खबरदारी घेऊन आवश्यक तर सोडत पध्दतीने असे वाटप करण्यात यावे.

३०) निवडणूक प्रचारासंदर्भात उमेदवाराने भित्तीपत्रके, पोस्टर्स, बॅनर्स लावण्याबाबत -

निवडणूक प्रचार मोहिमांच्यावेळी राजकीय पक्षांचे व उमेदवारांचे कार्यकर्ते खाजगी व सार्वजनिक इमारतींच्या भिंतीवर निवडणूकविषयक भित्तीपत्रके चिकटवून, घोषणा लिहून, निवडणूक चिन्हे रंगविण्यासाठी भिंतीचा वापर करतात. तसेच या गोष्टी इमारतींच्या मालकांची परवानगी न घेताच केल्या जातात व त्यांना त्या अतिशय त्रासदायक ठरतात. याबाबतीत सध्या अस्तित्वात असलेला सार्वजनिक मालमत्ता नुकसान प्रतिबंध कायदा, १९८४ व तसेच खाजगी वा सरकारी मालमत्ता विद्रुपन कायदा, १९९६ खालील तरतुदी पुरेशा परिणामकारक आहेत, वरील प्रकारची अनिष्ट कृत्ये करणाऱ्या पक्षांविरुध्द/व्यक्तींविरुध्द गुन्हा दाखल करण्यात यावा. राज्य निवडणूक आयोगाने मालमत्ता विद्रुपीकरणसंदर्भात पत्र क्र.एसईसी/१०९५/सी.आर.२५/९५/आरआर, दि. २१/०१/१९९५ अन्वये दिलेल्या सूचना यासंदर्भात लागू राहतील.

निवडणुका सुरु असलेल्या कालावधीत राजकीय पक्ष वा उमेदवार यांनी त्यांच्या अनुयायांना चिन्हे लावणे, फलक लावणे, नोटीसा चिकटवणे व घोषणा लिहिणे इत्यादींसाठी खाजगी जमीन, इमारती, भिंती इत्यादींचा मालकांच्या लेखी परवानगीशिवाय वापर करण्यास अनुमती देता कामा नये. तसेच राजकीय पक्ष वा उमेदवार किंवा त्यांचे कार्यकर्ते यांना कोणत्याही खाजगी किंवा सार्वजनिक इमारतींवर आपली भित्तीपत्रके चिकटविणे, घोषण लिहिणे, आपली निवडणूक चिन्हे रंगविणे अशा प्रकारे विद्रुपित करण्याचे अधिकार नाहीत.

पोस्टर, बॅनर इत्यादीबाबत परवानगी, जाहीर प्रचाराचा कालावधी संपेपर्यंतच्या कालावधीसाठी देण्यात येईल. जाहीर प्रचाराचा कालावधी संपल्यानंतर सदर साहित्य संबंधित उमेदवार/ पक्षांनी तात्काळ काढून टाकणे आवश्यक राहील. जर त्यांनी असे प्रचार साहित्य जाहीर प्रचाराचा कालावधी संपल्यानंतर काढले नाहीतर त्याबाबत उपरोक्त मालमत्ता विद्रुपीकरण कायद्यानुसार गुन्हा दाखल करावा व असे प्रचार साहित्य त्या स्थानिक स्वराज्य संस्थेने काढून टाकावे आणि ते साहित्य काढण्याकरिता आलेल्या खर्चाचा समावेश संबंधित उमेदवारांच्या खर्चामध्ये करावा.

निवडणुकांच्या संदर्भात राजकीय पक्ष/उमेदवारांनी संबंधितांची लेखी परवानगी न घेता खाजगी मालमत्तेवर त्यांची भित्तीपत्रके, घोषणा, निवडणूक चिन्हे इत्यादी चिकटवून किंवा लिहून ती मालमत्ता विद्रुपित केली असल्यास त्यांनी सदर भित्तीपत्रके, घोषणा, निवडणूक चिन्हे, पोस्टर्स, बॅनर्स काढून टाकून ती मालमत्ता पूर्ववत करण्याबाबत त्यांना सूचना देण्यात याव्यात.

३१) प्रचारामध्ये प्राणी व पक्ष्यांच्या वापरास प्रतिबंध-

राज्य निवडणूक आयोगाच्या क्रमांक रानिआ/मनपा-२०११/प्र.क्र.२६/का.५, दि. २३ डिसेंबर २०११ च्या आदेशानुसार निवडणूक प्रचारामध्ये प्राण्यांचा वापर करण्यास बंदी घातलेली आहे. त्यानुसार कोणत्याही परिस्थितीत निवडणूक प्रचाराकरिता प्राण्यांचा वापर करण्यात येऊ नये.

३२) निवडणूक प्रचारामध्ये लहान मुलांचा वापर न करण्याबाबत -

निवडणुकीच्या प्रचाराच्या मिरवणुका तसेच निवडणूक प्रचाराशी संबंधित कार्यक्रमांमध्ये १४ वर्षाखालील मुलांना सामील करण्यात येऊ नये.

३३) मतदान केंद्रात मंत्र्यांच्या प्रवेशाबाबत -

मतदानाच्या दिवशी मंत्री अथवा राज्यमंत्री यांचा शासकीय वाहनांचा ताफा पोलीस सुरक्षा इत्यादी सोबत घेऊन मतदान केंद्रांना भेट देत असल्याच्या तक्रारी राज्य निवडणूक आयोगाकडे प्राप्त होतात. वास्तविक पाहता, केंद्र तथा राज्य शासनाच्या मंत्री/राज्यमंत्री/उपमंत्री यांनी आपली सुरक्षा

यंत्रणा तसेच शासकीय वाहने इत्यादी घेऊन मतदान केंद्रांना भेटी दिल्यास मतदान करण्यासाठी आलेल्या मतदारांवर प्रभाव पडण्याची शक्यता नाकारता येत नाही व अशा प्रकारामुळे निवडणुका मुक्त व निर्भय वातावरणात पार पडण्यामध्ये अडचणी निर्माण होतात.

मंत्री, राज्यमंत्री, उपमंत्री इत्यादींनी त्यांचे नाव ज्या मतदान केंद्रात आहे, अशा मतदान केंद्रात त्यांनी फक्त मतदान करण्यासाठीच प्रवेश करावा. अन्य कोणत्याही मतदान केंद्रात त्यांना प्रवेश देऊ नये अथवा त्यांनी भेट देऊ नये. या सूचनांचे सर्व संबंधितांकडून काटेकोरपणे पालन करण्यात येईल, याची दक्षता घेण्यात यावी.

३४) मुद्रक व प्रकाशकाचे नाव छापणेबाबत-

प्रचारासाठी छापण्यात येणाऱ्या साहित्यावर मुद्रणालयाचे व प्रकाशकाचे नाव व पत्ता असणे आवश्यक आहे.

३५) प्रचार फेरीतील वाहनांबाबत -

प्रचार फेरी किंवा मिरवणुका यामध्ये किती वाहने वापरावीत याबाबत राज्य निवडणूक आयोगाने क्र. रानिआ/जिपपंस-२०१६/ प्र.क्र.३१ /का.७, दि.१२/११/२०१६ अन्वये आदेश दिले आहेत. त्यानुसार महानगरपालिका, नगरपरिषदा/नगरपंचायती, जिल्हा परिषद व पंचायत समिती निवडणुकांकरिता जास्तीत जास्त १० वाहने वापरता येतील. (यामध्ये जास्तीत जास्त ३ वाहने चारचाकी अथवा तीनचाकी व इतर वाहने दुचाकी असू शकतील) तर ग्रामपंचायत निवडणुकांकरिता जास्तीत जास्त ३ वाहने वापरता येतील. (यामध्ये १ वाहन तीन किंवा चारचाकी व इतर वाहने दुचाकी असू शकतील) राज्य निवडणूक आयोगाने या आदेशांमध्ये प्रचारादरम्यान वाहन वापराच्या अनुषंगाने विविध तरतुदी केल्या आहेत. त्यांचे काटेकोरपणे पालन करण्याची दक्षता घेणे आवश्यक आहे.

३६) प्रचार कार्यालयांची संख्या-

राज्य निवडणूक आयोगाने उमेदवाराने निवडणुकीमध्ये करावयाच्या खर्चाची मर्यादा निश्चित केलेली आहे. उमेदवाराने उघडलेल्या सर्व प्रचार कार्यालयांचा खर्च, त्यांच्या निवडणूक खर्चात समाविष्ट होतो. त्यामुळे किती प्रचार कार्यालये उघडावीत यासंदर्भातील मर्यादा राज्य निवडणूक आयोगाच्या क्रमांक रानिआ/मनपा-२००७/प्र.क्र.६/का.५. दि.४ फेब्रुवारी २०१२ अन्वये काढून टाकण्यात आलेली आहे. त्यानुसार प्रचार कार्यालयांना परवानगी देताना सर्व उमेदवारांना समान तत्वानुसार परवानगी द्यावी. तसेच महानगरपालिका आयुक्त अथवा जिल्हाधिकारी आणि पोलिस यंत्रणा यांनी सुरक्षितता आणि जागोजागी प्रचार कार्यालये उघडल्यास नागरिकांची गैरसोय होणार नाही याची खबरदारी घेऊन प्रचार कार्यालयांना परवानगी देणे आवश्यक आहे. प्रचार कार्यालये ही सकाळी ६.०० वाजल्यापासून ते रात्री १०.०० वाजेपर्यंत उघडे ठेवण्याची मुभा राहील.

३७) नामनिर्देशनपत्र भरण्यासाठी येणाऱ्या उमेदवारांना सूचना-

निवडणुकीसाठी नामनिर्देशनपत्र भरताना निवडणूक निर्णय अधिकारी यांच्या कार्यालयाच्या आवारात फक्त उमेदवार, सूचक/अनुमोदक अथवा दोन व्यक्ती यांना परवानगी द्यावी. मिरवणुकीने येत असल्यास निवडणूक निर्णय अधिकारी यांचे कार्यालयापासून १०० मीटर अगोदर मिरवणूक थांबवावी.

निवडणूक सभांच्या आयोजनाबाबत

३८) पक्ष/उमेदवारांच्या सभेच्या जागा निश्चित करणे-

संबंधित स्थानिक स्वराज्य संस्थेने सभेची जागा निश्चित व वाटप करण्यासाठी नियम/धोरण निश्चित करुन सर्व संबंधितांना अवगत करावे. असे धोरण ठरविताना सर्व पक्ष व उमेदवार यांना न्याय्य पध्दतीने सभेच्या जागांचे वाटप होईल याची दक्षता घ्यावी.

३९) सभेच्या परवानगीबाबत-

स्थानिक पोलीस प्राधिकाऱ्यांना वाहतुकीचे नियंत्रण करणे आणि शांतता आणि सुव्यवस्था राखणे शक्य व्हावे यासाठी पक्ष किंवा उमेदवारास, कोणत्याही प्रस्तावित सभेची जागा आणि वेळ त्यांना

४८ तास अगोदर कळविणे बंधनकारक असेल. सभेसाठी प्रस्तावित केलेल्या जागेत कोणतेही निर्बंधक किंवा प्रतिबंधक आदेश जारी केलेले आहेत किंवा कसे, य बद्दल पक्ष किंवा उमेदवार अगोदर खात्री करुन घेईल, अशा आदेशांमधून काही सूट हवी असल्यास, त्यासाठी अर्ज करुन अशी सूट अगोदर प्राप्त केली जाईल. सभेची परवानगी देताना सर्वांना समान संधी मिळावी आणि प्रथम येणाऱ्यास प्रथम प्राधान्य (FIRST COME FIRST SERVED) या तत्वाचा अवलंब करावा.

४०) ध्वनिक्षेपकाच्या वापराबाबत -

ध्वनिक्षेपकाचा वापर करण्यासाठी किंवा प्रस्तावित सभेच्या संदर्भात इतर कोणत्याही सुविधेसाठी परवानगी किंवा लायसन्स मिळवावयाचे असल्यास पक्ष किंवा उमेदवार संबंधित प्राधिकाऱ्याकडे त्यासाठी ४८ तास अगोदर अर्ज करुन अशी परवानगी किंवा लायसन्स प्राप्त करील. तसेच याबाबतचे The Noise Pollution (Regulation and Control) Rules, २००० ची अंमलबजावणी बंधनकारक राहील.

४१) सभेमध्ये अडथळा निर्माण न करणेबाबत -

आपले समर्थक, इतर पक्षांनी आयोजित केलेल्या सभा किंवा मिरवणुका यामध्ये अडथळा निर्माण करीत नाहीत किंवा ते उधळून लावीत नाहीत याची राजकीय पक्षांनी आणि उमेदवारांनी दक्षता घ्यावी. एक राजकीय पक्षाचे कार्यकर्ते आणि समर्थक, दुसऱ्या पक्षाने आयोजित केलेल्या सार्वजनिक सभांमध्ये तोंडी किंवा लेखी प्रश्न विचारुन किंवा स्वत:च्या पक्षाची पत्रके वाटून अडथळा निर्माण करणार नाहीत. एक पक्ष सभा घेत असेल अशा ठिकाणी दुसरा पक्ष मिरवणूक घेऊन जाणार नाही. एका पक्षाने लावलेली भित्तीपत्रके दुसऱ्या पक्षाचे कार्यकर्ते काढणार नाहीत. सभेमध्ये अडथळा उत्पन्न करणाऱ्या किंवा इतर मार्गांनी गोंधळ माजविणाऱ्या व्यक्तींचा बंदोबस्त करण्याकरिता सभेचे आयोजक स्वत: अशा व्यक्तींविरुद्ध कारवाई करणार नाहीत. तथापि, कर्तव्यार्थ असलेल्या पोलिसांची मदत घ्यावी.

निवडणुकांच्या अनुषंगाने मिरवणुकांच्या आयोजनाबाबत

४२) मिरवणुकीची वेळ व जागा निश्चितीबाबत -

पक्ष किंवा उमेदवार, मिरवणूक सुरू होईल ती वेळ किंवा आणि ती जेथून जाईल तो मार्ग आणि मिरवणूक संपेल ती वेळ आणि जागा अगोदर निश्चित करील. कार्यक्रमांमध्ये सहसा बदल होणार नाही. कार्यक्रमाच्यावेळी स्थानिक पोलीस प्राधिकाऱ्यांनी आवश्यक ती व्यवस्था करावी यासाठी आयोजक त्यांना कार्यक्रमासंबंधी सर्व माहिती आगाऊ पुरवतील. मिरवणूक जेथून जाणार असेल त्या भागात काही निर्बंधक आदेश जारी असतील तर आयोजक त्याबद्दल खातरजमा करुन घेतील आणि सक्षम प्राधिकाऱ्यांनी त्यामधून सूट दिली नसल्यास, त्या निर्बंधाचे अनुपालन करतील. वाहतुकीच्या विनियमांचे आणि निर्बंधांचेही काळजीपूर्वक पालन केले जाईल.

४३) वाहतूक नियंत्रणाबाबत -

वाहतुकीची कोंडी होऊ नये किंवा तिला अडथळा होऊ नये अशारितीने मिरवणूक नेण्याची व्यवस्था करण्यासाठी आयोजक आगाऊ उपाययोजना करतील, मिरवणूक जर खूप लांब असेल तर तिचे सोयीस्कर आकाराच्या तुकडयांमध्ये विभाजन केले जाईल, ज्यायोगे काही ठराविक स्थळांवर, विशेषत: मिरवणुकीला चौकांमधून जावयाचे असेल तेव्हा अडकलेल्या वाहतुकीला टप्याटप्याने मोकळे करता येईल आणि वाहतुकीची कोंडी होणे टाळता येईल. मिरवणुकीसंबंधी कर्तव्यार्थ असलेल्या पोलिसांचे निदेश आणि सल्ला यांचे काटेकोरपणे अनुपालन केले जावे. सभा, मिरवणूक, इ.च्यावेळी उमेदवारांनी / पक्षाने त्यांचे कार्यकर्त अथवा स्वयंसेवक नेमून रहदारीचे नियंत्रण अशाप्रकारे करावे जेणेकरुन सभा अथवा मिरवणुकीचा त्रास सर्वसामान्य जनतेला होणार नाही.

४४) दोन मिरवणुका समोरासमोर येऊ न देणेबाबत -

दोन किंवा त्यापेक्षा अधिक राजकीय पक्ष एकाच मार्गावरुन किंवा त्याच्या भागांवरुन साधारणपणे एकाच वेळी मिरवणूक नेण्याचे ठरवित असतील तर आयोजक पुरेसे अगोदर संपर्क प्रस्थापित करतील आणि मिरवणुकी एकमेकांसमोर येणार नाहीत किंवा त्या वाहतुकीला अडथळा करणार नाहीत याद्दष्टीने काय उपाययोजना करावयाच्या ते निश्चित करतील. समाधानकारक

उपाययोजना निश्चित करण्यासाठी स्थानिक पोलिसांची मदत घेतली जाईल, पक्ष या प्रयोजनासाठी पोलिसांशी शक्य तेवढया लवकर संपर्क साधतील.

४५) मिरवणुकीदरम्यान बाळगावयाच्या वस्तूंबाबत -

असामाजिक तत्वांकडून, विशेषत: प्रक्षुब्ध मन:स्थितीत ज्यांचा दूरुपयोग केला जाऊ शकेल अशा, धारदार वस्तू, शस्त्रे किंवा विस्फोटक साहित्य जवळ बाळगता येणार नाहीत. बाळगलेली आढळल्यास ती जप्त करण्यात येतील व कायद्यानुसार कारवाई करण्यात येईल.

४६) प्रतिकृतींच्या वापराबाबत -

इतर राजकीय पक्षांचे, सदस्यांचे किंवा त्यांच्या नेतृत्वाचे प्रतिनिधीत्व करीत असल्याचे समजल्या जाणाऱ्या त्यांच्या प्रतिकृती घेऊन जाणे, त्यांचे जाहीरपणे दहन करणे, बॅनरवरील फोटोला जोडे मारणे हे आणि असे निदर्शनांचे प्रकार कोणत्याही पक्षाकडून किंवा उमेदवाराकडून खपवून घेतले जाणार नाहीत.

४७) प्रचारफेरीतील वाहनांची संख्या व खर्चाबाबत -

प्रचारफेरी किंवा प्रचार मिरवणुकीत महानगरपालिका, नगरपरिषदा, नगरपंचायती, जिल्हा परिषद व पंचायत समिती यांच्या क्षेत्रामध्ये जास्तीत जास्त १० तर ग्रामपंचायत क्षेत्रात ३ वाहनांचा समावेश करण्यात येईल. ही प्रचारफेरी अथवा मिरवणूक जर एकाच उमेदवाराची असेल तर त्या उमेदवाराने त्या प्रचारफेरीचा येणारा खर्च आपल्या खर्चात समाविष्ट केला पाहिजे. जर प्रचारफेरी पक्षातर्फे अथवा आघाडीतर्फे काढण्यात आली असेल तर ती प्रचारफेरी अथवा मिरवणूक ज्या प्रभागांमधून (जिल्हा परिषदेबाबत मतदार गट अथवा पंचायत समितीबाबत मतदार गण) जाईल त्या सर्व प्रभागांमधील त्या पक्षाच्या किंवा आघाडीच्या उमेदवारांमध्ये तो खर्च विभागून दाखविण्यात येईल.

मतदानाचा दिवस

४८) मतदारांना द्यावयाच्या ओळखचिठ्ठया- उमेदवारांनी मतदारांना पुरविलेल्या ओळखचिठ्ठ्या स्वच्छ पांढऱ्या कागदाच्या आहेत आणि त्यांच्यावर कोणतेही चिन्ह, उमेदवाराचे नाव किंवा पक्षाचे नाव नाही याची खातरजमा करुन घेतली जाईल.

४९) उमेदवाराचे तात्पुरते कार्यस्थान (उमेदवार/पक्षामार्फत चिठ्ठी वाटपाकरिता लावण्यात येणारे टेबल) –

पक्षाचे व उमेदवारांचे कार्यकर्ते समर्थक यांच्यामधील संघर्ष आणि तणाव टाळण्याच्या दृष्टीने पक्षांनी आणि उमेदवारांनी मतदान केंद्रापासून १०० मीटर लांब उभारलेल्या तात्पुरत्या कार्यस्थानाजवळ विनाकारण गर्दी होऊ देऊ नये. उमेदवाराच्या तात्पुरत्या कार्यस्थळाच्या भागावर कोणतेही भित्तीपत्रक, ध्वज, चिन्हे किंवा इतर प्रचार साहित्य लावलेले असणार नाही. तेथे कोणत्याही खाद्यपदार्थांचे वाटप केले जाणार नाही किंवा गर्दी होईल अशी कोणतीही कृती केली जाणार नाही.

५०) मतदानाच्या दिवशी वाहनांच्या वापराबाबत –

मतदानाच्या दिवशी वाहनांच्या वापराबाबत राज्य निवडणूक आयोगाचे क्र. एसईसी/जीईएन-१९९८/प्र.क्र.१/का.३, दि. ६ जानेवारी १९९८ च्या आदेशान्वये दिलेल्या निर्बंधाचे अनुपालन करताना सर्व पक्षांचे उमेदवार व कार्यकर्ते संबधित प्राधिकाऱ्याशी सहकार्य करतील आणि वाहने चालविताना त्यासाठी आवश्यक परवाने मिळवून ते त्या वाहनांच्या दर्शनी भागांवर ठळकपणे लावले जातील. मतदानाच्या दिवशी वापरावयाच्या वाहनांच्या मर्यादेमध्ये बदल करण्यात येत असून त्यानुसार मतदानाच्या दिवशी प्रत्येक उमेदवारास स्वत:च्या किंवा निवडणूक प्रतिनिधीच्या वापरासाठी दोन वाहने वापरण्याचा अधिकार असेल. ही वाहने त्याच्या मतदारसंघातच वापरता येतील.

५१) मतदान केंद्रामध्ये प्रचार साहित्य नेण्यावरील निर्बंध – निवडणूक चिन्ह, पार्टीचे/उमेदवाराचे नाव असलेले कोणतेही प्रचार साहित्य उदा. चिन्ह छपाई केलेले टी शर्ट, टोप्या, उपरणे तसेच छापील चिठ्ठया इ. मतदानाच्या दिवशी मतदान केंद्रामध्ये आणता येणार नाही.

५२) मतदान केंद्रात उमेदवाराच्या प्रवेशाबाबत -

उमेदवार/उमेदवाराचा निवडणूक प्रतिनिधी यांना मतदानाचे निरिक्षणासाठी मतदान केंद्राचे आत ३ मतदारांचे मतदान होईपर्यंतच थांबता येईल. त्यानंतर उमेदवाराने मतदान केंद्राच्या बाहेर पडणे अपेक्षित असेल. या सूचनांचा भंग करणाऱ्या उमेदवारास / उमेदवाराच्या प्रतिनिधीस पोलीसांमार्फत त्या क्षेत्राच्या बाहेर काढावे. उमेदवारास/उमेदवाराचा निवडणूक प्रतीनिधीस एका केंद्रामध्ये संपूर्ण मतदानाच्या कालावधीत जास्तीत जास्त तीन वेळा जाता येईल.

५३) मतदारांची ने-आण करण्यास वाहनांच्या वापरास बंदी असल्यास -

कोणत्याही उमेदवारास अथवा पक्षाला मतदारांची ने-आण करण्यासाठी कुठल्याही वाहनाचा वापर करता येणार नाही, असे वाहन आढळल्यास पोलिसांनी ते तात्काळ ताब्यात घ्यावे व नियमानुसार योग्य ती कारवाई करावी.

५४) मतदानाच्या दिवशी वाहनांच्या सर्वसाधारण वापराबाबत -

मतदानाच्या दिवशी सर्व प्रकारच्या वाहनांच्या रहदारीवर बंदी घालून जनतेला गैरसोय होईल असा निवडणूक आयोगाचा कोणताही हेतू नाही. निवडणुकीच्या कामाखेरीज अन्य आवश्यक असलेल्या खऱ्याखुऱ्या प्रयोजनासाठी मतदानाच्या दिवशी पुढील प्रकारची वाहने वापरण्यास निवडणूक आयोगाची परवानगी असेल.

(अ) खाजगी वाहनांच्या मालकांना त्यांच्या स्वत:च्या खाजगी वापरासाठी वापरण्यात येणारी खाजगी वाहने. परंतु, निवडणुकीच्या कामाशी त्यांचा कोणताही संबंध नसावा.

(ब) खाजगी वाहनांच्या मालकांना त्यांच्या स्वत:साठी किंवा त्यांच्या स्वत:च्या कुटुंबातील व्यक्तीसाठी मतदानाचा हक्क बजावता येण्याकरिता मतदान केंद्रावर जाण्यासाठी खाजगी वाहने. परंतु मतदान केंद्रापासून १०० मीटर त्रिज्येच्या आत अशी वाहने नेता येणार नाहीत.

(क) रुग्णालयातील वाहने, रुग्णवाहिका, दूधगाडया, वॉटर टँकर्स, तातडीच्या वीज पुरवठ्याची वाहने, कामावर असलेल्या पोलिसांची वाहने, निवडणुकीच्या कामावर असलेल्या अधिकाऱ्यांची वाहने यासारख्या अत्यावश्यक सेवांसाठी वापरण्यात येणारी वाहने.

(ड) ठराविक थांब्यावरुन व ठराविक मार्गांनी चालविण्यात येणाऱ्या सार्वजनिक परिवहन सेवेच्या बसगाडया.

(इ) विमानतळ, रेल्वे स्टेशन, आंतरराज्यीय बस स्थानक, इस्पितळ येथे जाण्यासाठीचा जो प्रवास अनिवार्य ठरत असेल त्यासाठी टॅक्सी, तीन चाकी स्कूटर, रिक्षा इत्यादीचा वापर.

(फ) आजारी किंवा विकलांग व्यक्ती यांनी स्वत:च्या उपयोगासाठी केलेला खाजगी वाहनांचा वापर.

५५) उमेदवारांनी खर्चाचा हिशोब सादर करणेबाबत -

नामनिर्देशनपत्र भरल्यापासून ते मतमोजणीपर्यंतच्या कालावधीत प्रत्येक उमेदवाराने निवडणुकीवर किती खर्च करावा यासाठी आयोगाने मर्यादा घालून दिलेली आहे. तसेच निवडणुका पार पाडल्यानंतर विहित कालावधीत सदर हिशोब व त्याबाबतचे शपथपत्र संबंधित अधिकाऱ्याकडे सादर करणे आवश्यक आहे. यासंदर्भात राज्य निवडणूक आयोगाचे आदेश क्र.रानिआ- २०२३/उनिख/ प्र.क्र.१३/संगणकीकरण कक्ष (ब), दि.१५/०२/२०२४ नुसार विहित केलेल्या रितीने खर्चाचा हिशोब सादर करणार नाहीत अथवा **राज्य निवडणूक आयोगाने वेळोवेळी विहित केलेल्या मर्यादेत खर्च करणार नाहीत असे उमेदवार अधिनियमातील तरतुदीनुसार अनर्हतेस पात्र आहेत.** त्यामुळे यासंदर्भातील सूचनांचे पालन काटेकोरपणे होणे आवश्यक आहे. राज्य निवडणूक आयोगाने आदेश क्र. रानिआ/मनपा-२०२५/प्र.क्र. ४५/का-५, दि. २९/१०/२०२५ अन्वये निवडणूक लढविणाऱ्या उमेदवारांनी करावयाच्या निवडणूक खर्चाची मर्यादा खालीलप्रमाणे सुधारीत केली आहे:-

अ.क्र.	स्थानिक स्वराज्य संस्था	सुधारीत खर्चाची मर्यादा (रुपये)
	महानगरपालिका सदस्य	
१	बृहन्मुंबई	१५,००,०००
२	अ वर्ग (पुणे व नागपूर)	१५,००,०००
३	ब वर्ग (पिंपरी-चिंचवड, नाशिक व ठाणे)	१३,००,०००
४	क वर्ग (कल्याण-डोंबिवली, नवी मुंबई, छत्रपती संभाजीनगर व वसई-विरार)	११,००,०००
५	ड वर्ग (उर्वरित १९ महानगरपालिका)	९,००,०००

अ.क्र.	स्थानिक स्वराज्य संस्था	सुधारीत खर्चाची मर्यादा (रुपये)	
नगरपरिषद / नगरपंचायत			
		थेट नगराध्यक्ष	सदस्य
६	अ वर्ग नगर परिषद (न.प.)	१५,००,०००	५,००,०००
७	ब वर्ग (न.प.)	११,२५,०००	३,५०,०००
८	क वर्ग (न.प.)	७,५०,०००	२,५०,०००
९	नगर पंचायत	६,००,०००	२,२५,०००
जिल्हा परिषद / पंचायत समिती			
	जिल्हे	जिल्हा परिषद सदस्य	पंचायत समिती सदस्य
१०	७१ ते ७५ निवडणूक विभाग	९,००,०००	६,००,०००
११	६१ ते ७० निवडणूक विभाग	७,५०,०००	५,२५,०००
१२	५० ते ६० निवडणूक विभाग	६,००,०००	४,५०,०००
ग्रामपंचायत			
	सदस्य संख्या	थेट सरपंच	सदस्य
१३	७ ते ९ सदस्य	७५,०००	४०,०००
१४	११ ते १३ सदस्य	१,५०,०००	५५,०००
१५	१५ ते १७ सदस्य	२,६५,०००	७५,०००

५६) विश्रामगृहाच्या (शासकीय, निमशासकीय व महामंडळे, स्वायत्त संस्था यांच्या मालकीचे) वापराबाबत -

आचारसंहितेच्या कालावधीमध्ये विश्रामगृहाचे (Circuit House/Rest House इ.) वाटप करण्याचे अधिकार संबंधित जिल्हाधिकारी यांच्याकडे राहतील. विश्राम भवन (Circuit House/Rest House इ.) कसे द्यावे यासंदर्भात पुढीलप्रमाणे कार्यपद्धती अवलंबिण्यात यावी:-

(I) आचारसंहितेच्या कालावधीमध्ये शासकीय विश्रामगृह, निवडणूक कर्तव्यार्थ असलेले राज्य निवडणूक आयोगातील अधिकारी/कर्मचारी तसेच निवडणुकीशी संबंधित अधिकारी व कर्मचारी यांना सर्वोच्च प्राधान्याने उपलब्ध करुन देणे आवश्यक राहील.

(II) केंद्राच्या तसेच राज्य शासनाच्या मंत्र्यांना विश्रामगृह (Circuit House/Rest House) देण्यास हरकत नाही. तथापि, मंत्र्यांना आपल्या शासकीय कामकाजासाठी काढलेल्या

दौऱ्याची निवडणुकीच्या कामकाजाशी सांगड घालू नये आणि निवडणुकीच्या कामाकाजासाठी सरकारी यंत्रणा व कर्मचारीवर्ग यांचा वापर करु नये.

(III) विश्रामगृह विश्राम भवन (Circuit House/Rest House) चा वापर फक्त सत्ताधारी पक्ष किंवा त्यांच्या उमेदवारांसाठी असू नये आणि अशा निवासी व्यवस्थेचा वापर इतर पक्षांना किंवा उमेदवारांनाही न्याय्य पद्धतीने उपलब्ध करुन देण्यात यावा. मात्र, कोणत्याही पक्षाला किंवा उमेदवाराला विश्राम भवन, विश्रामगृहे अथवा अन्य कोणत्याही शासकीय/निमशासकीय संस्थांच्या इमारतीचा अथवा आवाराचा निवडणुकीच्या मोहिमेसाठी, उमेदवारांच्या मुलाखतीसाठी, बैठकीसाठी अथवा प्रचारासाठी किंवा निवडणुकीशी संबंधित पत्रकार परिषदेसाठी वापर करता येणार नाही. तसा वापर झाल्याचे निदर्शनास आल्यास अथवा कोणी निदर्शनास आणून दिल्यास महानगरपालिका आयुक्त अथवा जिल्हाधिकारी यांनी तात्काळ कार्यवाही करावी व असे प्रकार तात्काळ थांबविण्यात यावेत.

(IV) आचारसंहितेच्या कालावधीत राज्य निवडणूक आयोगाचे अधिकारी/कर्मचारी यांनी निवडणुकीच्या कामासाठी जर विश्रामगृहात आरक्षण केले असेल तर ते कुठल्याही परिस्थितीत रद्द करता येणार नाही. अन्य शासकीय अधिकारी किंवा कर्मचारी यांनी जर आरक्षण केले असेल तर ते राजकीय नेत्यांच्या निवडणूक दौऱ्याकरिता रद्द करता येणार नाही.

(V) निवडणुकीच्या प्रचाराचा कालावधी संपल्यानंतर ते निकाल लागेपर्यंत कोणत्याही राजकीय व्यक्तीस / नेत्यास विश्रामगृहाचा वापर करता येणार नाही, राजकीय नेत्यांमध्ये मंत्री, राज्यमंत्री तसेच लाभाचे पद धारण करणारे पदाधिकारी यांचाही समावेश असेल.

५७) **शासकीय दौरा, तसेच त्यास जोडून प्रचार दौरा न घेण्याबाबत -**

केंद्रीय मंत्री, राज्याचे मंत्री, लाभाचे पद धारण करणारे अन्य पदाधिकारी, आचारसंहिता कालावधीत जर आचरसंहिता लागू असलेल्या स्थानिक स्वराज्य संस्थेच्या क्षेत्रात शासकीय दौऱ्यावर येणार असतील तर त्यांच्या खाजगी सचिवाने असा दौरा का आवश्यक आहे, या स्पष्टीकरणासह महानगरपालिका निवडणुकांच्या बाबतीत महानगरपालिका आयुक्तांना व इतर सर्व निवडणुकांच्या

बाबतीत संबंधित जिल्हाधिकाऱ्यांना किमान दोन दिवस आधी कळविले पाहिजे. अशा दौऱ्याला जोडून कोणताही खाजगी किंवा निवडणूक प्रचाराचा कार्यक्रम ठेवता येणार नाही.

५८) शासकीय वाहनांच्या वापराबाबत -

स्थानिक स्वराज्य संस्थेच्या आचारसंहितेच्या कालावधीत महानगरपालिका आयुक्त, जिल्हाधिकारी व इतर शासकीय अधिकारी अथवा इतर स्थानिक स्वराज्य संस्थेचे अधिकारी यांच्याकडून दौऱ्यावर असलेल्या मंत्री महोदयांना डी.व्ही. कार देता येणार नाही.

निवडणुकीच्या काळात प्रचार मोहिम, निवडणूक कार्य किंवा निवडणुकीशी संबंधित प्रचार करण्यासाठी शासकीय वाहनांचा वापर होणार नाही, याची दक्षता घ्यावयाची आहे. शासकीय वाहनामध्ये केंद्र शासन, राज्य शासन, केंद्र व राज्य शासनाचे सार्वजनिक उपक्रम, केंद्र व राज्य शासनाचे संयुक्तिक क्षेत्र उपक्रम, स्थानिक स्वराज्य संस्था, महानगरपालिका, नगर परिषदा, नगर पंचायती, जिल्हा परिषदा अथवा पंचायत समित्या, ग्रामपंचायती, पणन मंडळे, सहकारी संस्था, महामंडळे, स्वायत्त संस्था, ज्यामध्ये जनतेच्या पैशांची गुंतवणूक आहे, अशा अन्य कोणत्याही संस्था यांच्या वाहनाचा वापर करता येणार नाही.

स्थानिक स्वराज्य संस्थांच्या ज्या पदाधिकाऱ्यांना वाहनांच्या वापराची परवानगी असते अशा पदाधिकाऱ्यांना आचारसंहितेच्या काळात शासकीय कामासाठी फक्त निवासस्थान ते कामकाजाचे ठिकाण एवढ्याच वापराची परवानगी असेल. मात्र याचा अर्थ असा नाही की, सदर पदाधिकाऱ्यांची वाहने निवडणुकांच्या कामाकरिता महानगरपालिका आयुक्त अथवा संबंधित जिल्हाधिकारी यांना अधिग्रहित करता येणार नाहीत. नामनिर्देशपत्रे स्वीकारण्यास सुरुवात झाल्यापासून सहकारी संस्था, पणन मंडळे, शैक्षणिक संस्था इत्यादींचीही वाहने वापरण्यावर बंदी असेल. अशा बंदीचे उल्लंघन होताना आढळल्यास ते वाहन ताब्यात घेण्याचा अधिकार संबंधित जिल्हाधिकारी/महानगरपालिका आयुक्त यांना असेल. आचारसंहिता कालावधीत पदाधिकाऱ्यांकडून शासकीय वाहन इतर कोणत्याही कामासाठी वापर करणार नाहीत, याची लेखी हमी घेण्यात यावी.

शासकीय वाहनांचा निवडणूक प्रचारकामी गैरवापर झाल्याचे आढळून आल्यास वाहने ज्या शासकीय विभाग प्रमुखांच्या अखत्यारीत आहेत ते व्यक्तीशः जबाबदार राहतील व त्यांचेविरुद्ध कायदेशीर कारवाई करावी.

आचारसंहितेच्या कालावधीत केंद्र शासनाची, राज्य शासनाची वा इतर सार्वजनिक उपक्रमांची विमाने किंवा हेलिकॉप्टर्स प्रचार दौऱ्याकरिता राजकीय नेत्यांनी वापरण्यावर पूर्णपणे बंदी असेल. राजकीय नेते यामध्ये मंत्र्यांचाही समावेश होतो, भारताचे प्रधानमंत्री मात्र शासकीय विमानाने अथवा हेलिकॉप्टरने प्रवास करु शकतील, सरकारी ब्ल्यु पुस्तकामध्ये ज्या सुरक्षा आवश्यकता प्रधानमंत्र्यांसाठी नियंत्रित केलेल्या आहेत त्या भारताचे प्रधानमंत्री यांना लागू राहतील, तसेच, ज्या व्यक्तींना झेड प्लस सुरक्षा पुरविण्यात आली आहे अशा व्यक्तीच्या बाबत भारत निवडणूक आयोगाच्या सूचना लागू राहतील. मात्र, बुलेट प्रुफ वाहनांचा वापर अशासकीय कारणासाठी करण्यात आल्यास सदर वाहन वापरावरील खर्च त्या विशिष्ट व्यक्तीला सोसावा लागेल.

प्रचाराकरिता खाजगी विमाने अथवा हेलिकॉप्टर्स यांचा वापर करता येईल. मात्र त्याचा खर्च पक्षाने करावयाच्या खर्चामध्ये समाविष्ट करण्यात यावा. राज्य निवडणूक आयोगाने आचारसंहिता कालावधीत केंद्र शासनाची, राज्य शासनाची वा इतर सार्वजनिक उपक्रमांची विमाने किंवा हेलिकॉप्टर्स प्रचार दौऱ्याकरिता राजकीय नेत्यांनी वापरण्यावर पूर्णपणे बंदी असेल. राजकीय नेते यामध्ये मंत्र्याचाही समावेश होतो.

५९) वाहने, कर्मचारी व मालमत्ता अधिग्रहित करणेबाबत -

राज्य निवडणूक आयोगाचे आदेश क्र.एसईसी./१०९५/३०६/डेक्स-३, दि.०२/०३/१९९५ व क्र.एसईसी/झेडपीपीएस/२०१७/सीआर.४४/डी.७, दि.१८/०७/२०१८ रोजीच्या शुध्दीपत्रकानुसार महानगरपालिका आयुक्त अथवा जिल्हाधिकारी हे निवडणुकीच्या कामाकरिता वाहने, कर्मचारी व मालमत्ता अधिग्रहित करण्याकरिता सक्षम असून सदर आदेशांचे उल्लंघन करणारी व्यक्ती आदेशात नमूद शिक्षेस पात्र राहील.

६०) **ध्वजारोहण व शासकीय सण -**

आचारसंहितेच्या कालावधीत प्रजासत्ताक दिन, स्वातंत्र्य दिन अथवा महाराष्ट्र दिन असे दिवस आल्यास ध्वजारोहण करण्यासंदर्भात विचारणा होत असते. यासंदर्भात असे नमूद करण्यात येते की, जिल्हयांमध्ये संबंधित पालकमंत्र्यांनी अथवा महानगरपालिकांमध्ये महापौरांनी, जिल्हा परिषदांमध्ये जिल्हा परिषद अध्यक्ष, नगरपरिषद / नगरपंचायतीमध्ये त्यांच्या अध्यक्षांनी, पंचायत समितीच्या सभापतींनी व ग्रामपंचायतीमध्ये सरपंचांनी, प्रजासत्ताक दिनी, स्वातंत्र्य दिनी अथवा महाराष्ट्र दिनी ध्वजारोहण करण्यास हरकत नाही. तथापि, अशा कार्यक्रमांच्या नेहमीच्या स्थळामध्ये बदल करण्यात येऊ नये. तसेच या समारंभात करावयाची भाषणे स्वातंत्र्य मिळविण्यासाठी बलिदान केलेल्या हुतात्म्यांचा तसेच देशाचा गौरव यापुरतीच मर्यादित ठेवण्यात यावीत. कोणत्याही परिस्थितीत या समारंभात निवडणूक प्रचाराविषयी भाषणे करता येणार नाहीत. या सूचना सद्भावना दिन व मराठवाडा दिन अशा अन्य दिवसांसाठीही लागू राहतील.

६१) **मतदान केंद्राच्या आतील चित्रीकरण -**

मतदान केंद्रातील प्रत्यक्ष मतदानाचे, मतदान कक्षाचे तसेच ज्यामुळे मतदानाची गुप्तता भंग होऊ शकते अशा कुठल्याही बाबींचे व मतदान केंद्राच्या आतील भागाचे चित्रीकरण करता येणार नाही.

पोलीस विभागाशी संबंधित

६२) शस्त्रास्त्र बंदी -

निवडणुका जाहीर झाल्यापासून शस्त्रास्त्रे बाळगण्यास निर्बंध घालणे आवश्यक आहे. ही बंदी निवडणूक प्रक्रिया पूर्ण होईपर्यंत अंमलात राहील व यासंदर्भातील आदेश जिल्हाधिकारी अथवा अन्य संबंधित पोलीस अधिकारी यांच्याकडून काढले जातील, याची दक्षता संबंधित जिल्हाधिकारी व महानगरपालिका आयुक्त यांनी घ्यावी. निवडणुकांच्या कालावधीमध्ये शस्त्र जमा करण्याबाबत छाननी समिती गठीत करण्यासंदर्भात राज्य निवडणूक आयोगाच्या क्र. रानिआ/मनपा-२०१५/सं.क्र.२७९ /

का.५, दि. ०९ एप्रिल, २०१५ च्या पत्रान्वये कळविण्यात आले आहे. त्यानुसार योग्य ती कार्यवाही करावी.

६३) दारुबंदी -

मतदानाच्या आदल्या दिवशी, मतदानाच्या दिवशी व मतमोजणीच्या दिवशी मद्यविक्रीवर बंदी राहील व कोणताही उमेदवार किंवा त्याचा प्रतिनिधी संपूर्ण आचारसंहितेच्या काळात मद्याचे वाटप करु शकणार नाही. यासंदर्भात राज्य निवडणूक आयोगाचे आदेश क्र.एसईसी /१०९५ /सी.आर.१ /९५ /डेक्स ३, दि. ०७/०३/१९९५ लागू राहतील.

६४) पैशाचा अवैध वापर व मद्याची अवैध वाहतूक -

महानगरपालिका / जिल्हा / तालुका पातळीवर सर्व बँका, पतपेढया इत्यादीशी समन्वय साधून मोठया प्रमाणावर होणाऱ्या पैशाच्या व्यवहारावर लक्ष ठेवावे.

विमानतळ, रेल्वे, उत्पादन शुल्क, वन विभाग, नेव्ही, कोस्टगार्ड, इत्यादी विभागांशी समन्वय साधून पैशाची व मद्याची अवैध मार्गाने होणारी वाहतूक व अन्य संशयास्पद हालचालींवर लक्ष ठेवणे.

६५) ध्वनिक्षेपकाच्या वापराबाबत -

ध्वनिक्षेपकाच्या वापराबाबत पूर्वपरवानगी घेणे आवश्यक असेल. तसेच रात्री १० ते सकाळी ६ वाजेपर्यंत ध्वनिक्षेपकाच्या वापरावर बंदी राहील. यासंदर्भात राज्य निवडणूक आयोगाचे पत्र क्र.एसईसी /१०९५/सी.आर.९/९५/डेस्क-३, दि. १८/०३/१९९५ अन्वये ध्वनिक्षेपकाच्या वापराबाबत दिलेल्या सूचना लागू राहतील. याबाबत असलेले The Noise Pollution (Regulation and Control) Rules, 2000 ची काटेकोरपणे अंमलबजावणी करण्यात यावी.

६६) प्रचार संपल्यानंतर हद्दीमध्ये वास्तव्य न करणेबाबत –

राज्य निवडणूक आयोगाचे आदेश क्र.रानिआ/मनपा-२००९/प्र.क्र.४/का-५, दि.०९/०४/२०१० अन्वये प्रचाराचा कालावधी संपल्यानंतर मतदार नसलेल्यांना त्या स्थानिक स्वराज्य संस्थांच्या हद्दीमध्ये वास्तव्य न करण्याचे आदेश दिले आहेत. सदर आदेशाचे उल्लंघन करणाऱ्या व्यक्तींना पोलीस, हद्दीबाहेर हलविण्याबाबतची कार्यवाही करु शकतील.

६७) वाहनांच्या गैरवापराबाबत –

अनिष्ट/अवैध कृत्यांना पायबंद घालण्यासाठी निवडणूक लढविणारे उमेदवार व त्यांचे इतर पक्ष नेते यांच्यासोबतच्या व्यक्तींकडून वापरण्यात येणाऱ्या वाहनांनी बेकायदेशीर दारुगोळा व शस्त्रास्त्रे वाहून नेणे यासारख्या गुन्हेगारी कृत्यांसह कोणत्याही संभाव्य अपकृत्यांवर जिल्हा प्रशासनाने बारीक लक्ष ठेवले पाहिजे. जर या वाहनांपैकी एकतर पक्षाची किंवा खाजगी मालकीची वाहने, अशा कोणत्याही कृत्यामध्ये किंवा मतदारांच्या मनात धाकदपटशा दाखविण्यासाठी किंवा दहशत निर्माण करण्याच्या हेतूने समाजविघातक व्यक्तींची ने-आण करण्यासाठी वापरात असल्याचे दिसून आल्यास अशी वाहने अटकावून ठेवणे आणि निवडणूक प्रक्रिया पूर्ण होईपर्यंत त्यांना मुक्त न करणे हे स्थानिक प्रशासनाचे कर्तव्य असेल. याशिवाय, जे अशा अवैध कृत्यांमध्ये गुंतलेले आहेत असे वाहनांचे मालक, वहिवाटदार आणि उमेदवार/राजकीय पक्ष यांच्या विरुद्धदेखील कायद्यानुसार फौजदारी कारवाई करण्यात येईल.

परिशिष्टे

६८) काय करावे किंवा काय करू नये याबाबतची सुची सोबतच्या परिशिष्ट १ मध्ये दिली आहे. सदर सूची केवळ उदाहरणदाखल असून ती सर्वसमावेशक नाही. वरील विषयावरील इतर तपशीलवार आदेश, निदेश/सूचना यांना पर्यायी असणार नाही. त्यांचे काटेकोरपणे पालन करावे.

६९) निवडणुकीदरम्यान प्रचार, वाहन वापर, सभा, प्रसार माध्यम व जाहिरात प्रमाणन इत्यादीसाठी लागणाऱ्या विविध परवानग्यांकरीता मार्गदर्शक यादी परिशिष्ट २ मध्ये दिली आहे.

(७०) आचारसंहितेच्या अंमलबजावणीच्या अनुषंगाने सुलभ संदर्भाकरिता विविध अधिनियम/नियम/ संहिता यामध्ये असलेल्या तरतुदी परिशिष्ट ३ मध्ये दिल्या आहेत.

आचारसंहितेची अंमलबजावणी योग्यरितीने करण्यात येईल याबाबत सर्वांनी कसोशीने प्रयत्न करावेत. आचारसंहितेच्या अंमलबजावणीबाबत या आदेशात नमूद नसलेली काही अपवादात्मक परिस्थिती उद्भवल्यास महानगरपालिका आयुक्त / जिल्हाधिकारी यांनी स्वयंस्पष्ट अभिप्रायासह प्रस्ताव राज्य निवडणूक आयोगाच्या मान्यतेसाठी सादर करावा. कोणत्याही प्रकारे आचारसंहितेचा भंग झाल्यास तात्काळ नियमानुसार कार्यवाही करुन त्याचा अहवाल विनाविलंब आयोगास सादर करावा.

मा. राज्य निवडणूक आयुक्त यांच्या आदेशानुसार,

०४.११.२०२५

(सुरेश काकाणी)
सचिव,
राज्य निवडणूक आयोग, महाराष्ट्र

सोबत- परिशिष्ट १ ते ३

प्रति,
मा. मुख्य सचिव, महाराष्ट्र शासन, मंत्रालय, मुंबई
अपर मुख्य सचिव/ प्रधान सचिव/ सचिव, सर्व मंत्रालयीन विभाग, मंत्रालय मुंबई
पोलीस महासंचालक, महाराष्ट्र राज्य
संचालक, नगरपालिका प्रशासन संचालनालय
सर्व विभागीय आयुक्त
सर्व महानगरपालिका आयुक्त
सर्व जिल्हाधिकारी,
सर्व पोलीस आयुक्त
सर्व पोलीस अधिक्षक
सर्व मुख्य कार्यकारी अधिकारी, जिल्हा परिषद
सर्व मुख्य/ अधिक्षक अभियंता, सार्वजनिक बांधकाम विभाग
सर्व मुख्याधिकारी, नगर परिषदा/ नगर पंचायती
राज्य निवडणूक आयोगातील सर्व कार्यासने
निवड नस्ती

राज्य निवडणूक आयोग
महाराष्ट्र

राज्य निवडणूक आयोग, महाराष्ट्र
नागपूर महानगरपालिका सार्वत्रिक निवडणूक — २०२५-२६

महाराष्ट्र शासन राजपत्र असाधारण भाग एक-अ-मध्य उपविभाग, एप्रिल २१, २०१६/वैशाख १, शके १९३८
(राज्य निवडणूक आयोगाचे आदेश क्रमांक रानिआ/मनपा-२०१५/प्र.क्र. २४/का-५, दिनांक ५ आक्टोंबर २०१५ सोबतचे सहपत्र)

अनुसूची — १
नामनिर्देशनपत्र (महानगरपालिका)
(प्रस्तावक व अनुमोदनकर्ता आणि उमेदवार अथवा संबंधित अधिकारी यांनी भरावयाचे)

भाग एक

आम्ही, याव्दारे :

महानगरपालिका : --

प्रभाग क्रमांक : -- जागा क्रमांक : ---------------------------------------

प्रभागाचे नाव (असल्यास) ------------------------------- मधून निवडणूकीकरिता --------------------------------

-- यांना उमेदवार म्हणून नामनिर्देशित करीत आहोत.

(१) उमेदवाराचे नाव : --

(२) वडिलांचे / पतीचे नाव :---

(३) लिंग : पुरूष/स्त्री/इतर

(४) जन्मतारीख व वय : ------------/-------/------, ---------- वर्षे -------- महिने

(५) व्यवसाय / धंदा : --

(६) संपूर्ण पत्ता (पोस्टाचा पत्ता) : --

----

(७) उमेदवाराचा मतदार यादीतील तपशील-

(अ) नाव : --

(ब) प्रभाग क्रमांक : --

(क) अनुक्रमांक : --

(८) उमेदवाराचा प्रवर्ग :	अनुसूचित जाती	☐	प्रवर्ग ----------------------
(राखीव जागेची	अनुसूचित जमाती	☐	प्रवर्ग ----------------------
निवडणूक असल्यास)	नागरिकांचा मागासवर्ग प्रवर्ग	☐	प्रवर्ग ----------------------

(९) महिलांकरिता राखीव असलेल्या जागेकरिता : --

निवडणूक आहे काय?

(१०) मतदार यादीमधील प्रस्तावकाचा तपशील-

(अ) प्रस्तावकाचे नाव : --

(ब) प्रभाग क्रमांक : --

(क) अनुक्रमांक : --

दिनांक :- (प्रस्तावकाची सही किंवा आंगठ्याचा ठसा)

(११) मतदार यादीमधील अनुमोदकाचा तपशील-

(अ) अनुमोदकाचे नाव : --

(ब) प्रभाग क्रमांक : --

(क) अनुक्रमांक : --

दिनांक: (अनुमोदकाची सही किंवा अंगठ्याचा ठसा)

मी, याद्वारे सूचित करतो की, निवडून आल्यास महानगरपालिका सदस्य म्हणून काम करण्यास मी तयार आहे.

दिनांक : (उमेदवाराची सही किंवा अंगठ्याचा ठसा)

उमेदवाराने करावयाचे घोषणापत्र

मी, याद्वारे असे घोषित करतो की, माझी या नामनिर्देशनास संमती असून, मी असेही घोषित करतो की,

(अ) माझ्या वयाची ------------ वर्षे पूर्ण झालेली आहेत.

(ब) महाराष्ट्र महानगरपालिका अधिनियम, १९४९ च्या कलम १० मधील तरतुदीनुसार मी महानगरपालिका सदस्य म्हणून निवडून येण्यासाठी अपात्र नाही.

(क) मी महानगरपालिकेचा ठेकेदार नाही.

(ड) मी महानगरपालिकेस नियमानुसार देय असलेली कोणत्याही रकमेची थकबाकी शिल्लक ठेवलेली नाही.

दिनांक

उमेदवाराची सही किंवा अंगठ्याचा उसा

नाव ---------------------------------

प्रभाग क्र. ------------------जागा क्र. -----------------व प्रभागाचे नाव (असल्यास) ----------------------------

कोणताही रकाना रिक्त ठेवू नयेण्लागु नसल्यास अथवा निरंक असल्यास तसे स्पष्ट नमुद करावे.

भाग दोन
(निवडणूक चिन्हांच्या निवडीबाबतचे घोषणापत्र)

मी, याद्वारे आणखी असे घोषित करतो की, -

(अ) मी, या निवडणुकीमध्ये ------------------------------------ *पक्ष (राज्य निवडणूक आयोग, महाराष्ट्र, मुंबई यांच्याकडे नोंदणी झालेल्या पक्षाचे नाव) यांच्यातर्फे उभा आहे/मी अपक्ष उमेदवार म्हणून उभा आहे. (लागू नसेल ते खोडावे.)

(ब) मी निवडलेली निवडणूक चिन्हे ही पसंतीक्रमानुसार पुढीलप्रमाणे आहेत -

(१)

(२)

(३)

दिनांक : उमेदवाराची सही किंवा अंगठ्याचा ठसा

भाग तीन

नामनिर्देशनपत्राचा अनुक्रमांक

हे नामनिर्देशपत्र, * उमेदवाराने / उमेदवाराने / उमेदवाराच्या प्रस्तावकाने / अनुमोदनकर्त्यांने ---------------- ------------------ रोजी (दिनांक) --- वाजता (वेळ) माझ्याकडे माझ्या कार्यालयात सुपूर्द केले.

दिनांक : निवडणूक निर्णय अधिकारी यांची सही

नामनिर्देशनपत्र स्वीकारल्याबद्दल किंवा नाकारल्याबद्दल निवडणूक निर्णय अधिकाऱ्यांचा निर्णय

मी, -- अधिनियमाच्या कलम ------------------------------- नुसार हे नामनिर्देशनपत्र तपासले असुन, पुढील प्रमाणे निर्णय देत आहे. :-

----

दिनांक : निवडणूक निर्णय अधिकारी यांची सही

(* लागु नसेल ते खाडावे)

भाग चार

(नामनिर्देशनपत्र व छाननीची नोटीस याची पोहोच)
(नामनिर्देशनपत्र सादर करणाऱ्या व्यक्तीकडे द्यावयाची)

नामनिर्देशनपत्राचा अनुक्रमांक ------------------------- महानगरपालिका प्रभाग क्रमांक ----------- व जागा क्रमांक ---------------- प्रभागाचे नाव (असल्यास) मधील निवडणूक उमेदवार -- ------------------- यांचे नामनिर्देशनपत्र ----------------- (दिनांक) रोजी ------------------------- (वेळ) वाजता * उमेदवाराकडून / उमेदवाराच्या प्रस्तावकाकडून / अनुमोदनकर्त्यांकडून माझ्याकडे माझ्या कार्यालयात सुपूर्द करण्यात आलेले आहे.

सर्व नामनिर्देशनपत्रांची ----------------------------- (ठिकाण) येथे --------------------- (दिनांक) रोजी ----------- -- (वेळ) वाजता छाननी करण्यात येईल.

दिनांक : निवडणूक निर्णय अधिकारी यांची सही

* लागू नसेल ते खोडावे.

अनुसूची — १
महानगरपालिका
नामनिर्देशनपत्रासोबत उमेदवाराने द्यावयाचे शपथपत्र

मी, --- वय --------------------------

खालील प्रमाणे प्रतिज्ञेवर सांगतो / सांगते की,

(१)	**वैयक्तीक माहिती**	
(अ)	नाव	: --
(ब)	लिंग	: --
(क)	वडिलांचे / पतीचे नाव	: --
(ड)	जन्मतारीख	: --
(इ)	वय	: --
(फ)	व्यवसाय / धंदा	: --
(ग)	संपूर्ण पत्ता (पोस्टाचा पत्ता)	: --
(ह)	दुरध्वनी / भ्रमण ध्वनी क्रमांक	: --
(य)	ई-मेल आयडी	: --
(२)	**निवडणूक लढवू इच्छितो त्या जागेचा तपशील —**	
	महानगरपालिकेचे नाव	: ---------------------------------------
	प्रभाग क्रमांक	: --
	प्रभागाचे नाव	: --
(३)	**जातीबाबतचा तपशील**	
(अ)	जातीचा प्रवर्ग (अनुसूचित जाती / अनुसूचित जमाती / नागरीकांचा मागासवर्ग प्रवर्ग.)	: --
(ब)	जात	: --
(क)	जात प्रमाणपत्र देणारा अधिकारी	क्र. ---------------- दिनांक : -----------
(ड)	जात वैधता प्रमाणपत्र देणारा अधिकारी	क्र. ---------------- दिनांक : -----------
(इ)	जात वैधता प्रमाणपत्र नसेल तर उमेदवाराने जात वैधता प्रमाणपत्रासाठी	: --

पडताळणी समितीकडे सादर केलेल्या
अर्जाच्या पोचपावतीचा तपशील

(४) **मतदार यादीतील माझा तपशील** : --------------------------------------

(अ) नाव : --------------------------------------

(ब) प्रभाग क्रमांक : --------------------------------------

(ड) अनुक्रमांक : --------------------------------------

(५) माझी शैक्षणिक अर्हता खालील प्रमाणे आहे

अ.क्र.	शिक्षण	विद्यालय / विश्वविद्यालयाचे नाव	उत्तीर्ण होण्याचे वर्ष
कमाल शैक्षणिक अर्हता नमूद करावी. धारण केलेल्या पदवी/पदविका/प्रमाणपत्र याचे संपूर्ण नाव नमूद करावे.			

(६) अपत्यांची संख्या -

(अ) आज रोजी असलेल्या अपत्यांची संख्या : --

(ब) त्यापैकी दिनांक 12 सप्टेंबर 2001 नंतर जन्मलेल्या अपत्यांची संख्या व त्यांच्या जन्मतारखा. --

(७) गुन्हेगारी पार्श्वभूमी -

(अ) मला दोषसिध्दीनंतर दोन वर्ष किंवा त्यापेक्षा जास्त कालावधीकरीता कैद होऊ शकेल अशा अपराधांचा माझ्यावर आरोप आहे/नाही. त्याबाबत आरोपपत्र दाखल करण्यात आलेले आहे. त्याचा तपशील खालीलप्रमाणे :-

(जिथे दोन वर्षे किंवा त्यापेक्षा जास्त कालावधीकरिता शिक्षा होऊ शकेल अशा प्रलंबित प्रकरणांचा तपशील येथे द्यावा.)

अ.क्र.	ज्या न्यायालयाने दखल घेतली आहे त्या न्यायालयाचे नाव	दावा क्रमांक	न्यायालयाने दखल घेतलेल्या आदेशाचा दिनांक	कायद्याचे कलम व दखल घेण्यात आलेल्या गुन्ह्यांचा तपशील

(ब) मला खालील अपराधांसाठी दोषी ठरविण्यात आले आहे. (ज्या अपराधांच्या अपराध सिध्दीमुळे आणि शिक्षेमुळे मला निवडणूक लढविण्याकरीता अपात्र ठेवता येईल अशा अपराधांव्यतिरिक्त) आणि एक वर्ष किंवा त्यापेक्षा अधिक कालावधीच्या कारावासाची शिक्षा देण्यात आली आहे, त्याचा तपशील खालीलप्रमाणे -

अ.क्र.	न्यायालयाचे नाव	दावा क्रमांक	न्यायालयीन आदेशाचा दिनांक	कायद्याचे कलम व दोषी ठरविण्यात आलेल्या गुन्ह्याचा तपशील	दखल घेतलेल्या उपरोक्त आदेशाच्या विरोधात केलेल्या अपील(ले)/पुनरिक्षण(णे) इत्यादीबाबतचा तपशील

(८) व्यवसाय किंवा कामधंदा याचा तपशील (लागू असेल तिथे अशी ☑ खुण करावी.)						
अ.क्र	तपशील	१) शेती	२) नोकरी	२) व्यापार	३) उद्योग	४) इतर
१	स्वत:					
२	पती / पत्नी					
३	अवलंबित १					
४	अवलंबित २					

(९) वार्षिक उत्पन्नाबाबतचा तपशिल -

(अ)

अ.क्र	तपशिल	पॅन क्रमांक	आयकर रिटर्न भरणा केलेले मागील वर्ष	रकाना ४ मधील आयकर रिटर्नमध्ये दर्शविलेले एकूण वार्षिक उत्पन्न
१	२	३	४	५
१	स्वत:			
२	पती / पत्नी			
३	अवलंबित १			
४	अवलंबित २			

(ब) उमेदवाराचे मागील ३ वर्षाचे उत्पन्नाबाबतचा तपशील (रुपये हजारात)

अ.क्र.	तपशिल	वर्ष १ ले	वर्ष २ रे	वर्ष ३ रे
१	शेती			
२	नोकरी			
३	व्यापार / व्यवसाय			
४	भांडवली नफा			
५	अकृषिक जमिनी, व्यापारी वा निवासी गाळे, इमारती इत्यादी पासून उत्पन्न			
६	बक्षिस / देणगी इत्यादी			
७	इतर उत्पन्न			
८	एकूण उत्पन्न			
९	रिटर्न फाईल केलेचा दिनांक व पावती क्रमांक			

(क) उमेदवाराचे पती / पत्नीचे मागील 3 वर्षाचे उत्पन्नाबाबतचा तपशील

अ.क्र	तपशिल	वर्ष १ ले	वर्ष २ रे	वर्ष ३ रे
१	शेती			
२	नोकरी			
३	व्यापार / व्यवसाय			
४	भांडवली नफा			
५	अकृषिक जमिनी, व्यापारी वा निवासी गाळे, इमारती इत्यादी पासून उत्पन्न			
६	बक्षिस / देणगी इत्यादी			
७	इतर उत्पन्न			
८	एकूण उत्पन्न			
९	रिटर्न फाईल केलेचा दिनांक व पावती क्रमांक			

(ड) उमेदवारांचे अवलंबित १ चे मागील ३ वर्षाचे उत्पन्नाबाबतचा तपशील

अ.क्र	तपशिल	वर्ष १ ले	वर्ष २ रे	वर्ष ३ रे
१	शेती			
२	नोकरी			
३	व्यापार / व्यवसाय			
४	भांडवली नफा			
५	अकृषिक जमिनी, व्यापारी वा निवासी गाळे, इमारती इत्यादी पासून उत्पन्न			
६	बक्षिस / देणगी इत्यादी			
७	इतर उत्पन्न			
८	एकूण उत्पन्न			
९	रिटर्न फाईल केल्याचा दिनांक व पावती क्रमांक			

(इ) उमेदवारांचे अवलंबित २ चे मागील ३ वर्षाचे उत्पन्नाबाबतचा तपशील

अ.क्र	तपशिल	वर्ष १ ले	वर्ष २ रे	वर्ष ३ रे
१	शेती			
२	नोकरी			
३	व्यापार / व्यवसाय			
४	भांडवली नफा			
५	अकृषिक जमिनी, व्यापारी वा निवासी गाळे, इमारती इत्यादी पासून उत्पन्न			
६	बक्षिस / देणगी इत्यादी			
७	इतर उत्पन्न			
८	एकूण उत्पन्न			
९	रिटर्न फाईल केल्याचा दिनांक व पावती क्रमांक			

(१०) मत्ता व दायित्व यांचा तपशिल -

(१) जंगम मालमत्तेचा तपशील

(संयुक्त नावावर असलेल्या मालमत्तेत संयुक्त मालकीचे प्रमाण नमूद करणे आवश्यक आहे.)

अ.क्र (१)	वर्णन (२)	स्वत: नाव (३)	पती / पत्नीचे नाव (४)	अवलंबित १ चे नाव (५)	अवलंबित २ चे नाव (६)	अवलंबित ३ चे नाव (७)
१	रोख रक्कम					
२	बँक वित्तीय संस्था व बँकेव्यतिरीक्त वित्तीय कंपन्या, सहकारी संस्था यातील ठेवी. (बचतखाते, मुदत ठेवी, व इतर सर्व प्रकारच्या ठेवींचा तपशिल)					
३	कंपन्या / म्युच्युअल फंड्स आणि इतर संस्था यातील बंधपत्र, कर्जरोखे, भाग (शेअर्स), युनिट्स इ. गुंतवणुकीचा तपशिल. (बंधपत्रे / कर्जरोखे, भाग यांचे मुल्यसुचीतील कंपन्याच्या बाबतीत शेअर बाजारामधील सध्याच्या बाजारातील मूल्यानुसार व सुचिबाह्य कंपन्याच्या बाबतीत पुस्तकी मुल्यानुसार देण्यात यावे.)					
४	इतर वित्तीय दस्तऐवज, राष्ट्रीय बचत पत्रातील गुंतवणुक, पोस्ट ऑफिस मधील ठेवी, एल.आय.सी व इतर कंपन्याच्या विमा पॉलिसी					
५	जेसीबी, पोकलॅन, रोलर, हार्वेस्टर इत्यादी यंत्र सामुग्रीची रक्कम					
६	मोटार वाहने/विमाने/जहाजे/बोटी इत्यादी (बनावटीचा तपशील इत्यादी) नोंदणी क्रमांक खरेदी वर्ष व रक्कम					

७	जडजवाहीरे, मौल्यवान वस्तु (वजन व मुल्य यांचा तपशिल)					
८	फर्म, कंपनी, ट्रस्ट आणि इतर व्यक्ती यांना दिलेली वैयक्तीक कर्जे, अग्रीम रक्कम तसेच ऋणकोणाकडून येणे असलेली इतर रक्कम					
९	दाव्यांचे / व्याजांचे मुल्य यासारखी इतर मालमत्ता					
१०	भागिदारी फर्म, कंपनी व इतर संस्था यातील गुंतवणूक					
११	कोणत्याही जंगम मालमत्तेतील हक्क (उदा., संयुक्त मालकी), हात उसने किंवा उधारीने दिलेली रक्कम					
१२	राजकीय पक्ष/आघाडी, युती, मोर्चा व तत्सम कडून प्राप्त रक्कम/निधी/मुल्यवान मदत					
१३	इतर सर्व प्रकारची जंगम मालमत्ता					

२. स्थावर मालमत्तेचा तपशील -

(संयुक्त नावावर असलेल्या मालमत्तेत संयुक्त मालकीचे प्रमाण नमूद करणे आवश्यक आहे.)

अ.क्र (१)	वर्णन (२)	स्वत: नाव (३)	पती / पत्नीचे नाव (४)	अवलंबित १ चे नाव (५)	अवलंबित २ चे नाव (६)	अवलंबित ३ चे नाव (७)
१	अ) कृषी जमीन					
	स्थान(ने)					
	- सर्वे क्रमांक					
	क्षेत्र (एकूण मोजमाप)					
	वारसा हक्काने वा भेट / बक्षीसपत्राने (gift) प्राप्त मालमत्ता आहे काय (होय/नाही)					
	स्वयंअर्जित मालमत्ता असल्यास खरेदीची तारीख					
	- खरेदीची किंमत					
	मालमत्ता खरेदी करण्यासाठीच्या रक्कमेचा स्रोत (जसे स्वअर्जित, कर्ज, मालमत्ता विकुन, हातउसने, स्त्रीधन विक्री, भागिदारीतून इतर पैकी एक वा अनेक नमूद करावीत.)					
	जमिनीवरील बांधकाम व विकासासाठीची केलेली गुंतवणूक रक्कम					
	सध्याचे बाजारभावानुसार मालमत्तेचे मूल्य					
२	ब) अकृषिक जमीन					
	स्थान(ने)					
	- सर्वे क्रमांक / प्लॉट क्रमांक / मालमत्ता क्रमांक.					
	क्षेत्र (एकूण मोजमाप)					
	वारसा हक्काने वा भेट / बक्षीसपत्राने (gift) प्राप्त मालमत्ता आहे काय (होय/नाही)					

	स्वयंअर्जित मालमत्ता असल्यास खरेदीची तारीख					
	- खरेदीची किंमत					
	मालमत्ता खरेदी करण्यासाठी च्या रकमेचा स्रोत (जसे स्वअर्जित, कर्ज, मालमत्ता विकुन, हातउसने, स्त्रीधन विक्री, भागिदारीतून इतर पैकी एक वा अनेक नमूद करावीत.)					
	जमिनीवरील बांधकाम व विकासासाठीची केलेली गुंतवणूक रक्कम					
	सध्याचे बाजारभावानुसार मालमत्तेचे मूल्य					
३	क) इमारती (व्यापारी व निवासी)					
	स्थान(ने)					
	- सर्वे क्रमांक					
	क्षेत्र (एकूण मोजमाप)					
	वारसा हक्काने वा भेट / बक्षीसपत्राने (gift) प्राप्त मालमत्ता आहे काय (होय/नाही)					
	स्वयंअर्जित मालमत्ता असल्यास खरेदीची तारीख					
	- खरेदीची किंमत					
	मालमत्ता खरेदी करण्यासाठीच्या रकमेचा स्रोत (जसे स्वअर्जित, कर्ज, मालमत्ता विकुन, हातउसने, स्त्रीधन विक्री, भागिदारीतून इतर पैकी एक वा अनेक नमूद करावीत.)					
	जमिनीवरील बांधकाम व विकासासाठीची केलेली गुंतवणूक रक्कम					
	सध्याचे बाजारभावानुसार मालमत्तेचे मूल्य					
४	ड) घर/सदनिका इत्यादी					
	स्थान(ने)					
	- सर्वे क्रमांक					

	क्षेत्र (एकूण मोजमाप)					
	वारसा हक्काने वा भेट / बक्षीसपत्राने (gift) प्राप्त मालमत्ता आहे काय (होय/नाही)					
	स्वयंअर्जित मालमत्ता असल्यास खरेदीची तारीख					
	- खरेदीची किंमत					
	मालमत्ता खरेदी करण्यासाठी च्या रकमेचा स्रोत (जसे स्वअर्जित, कर्ज, मालमत्ता विकुन, हातउसने, स्त्रीधन विक्री, भागिदारीतून इतर पैकी एक वा अनेक नमूद करावीत.)					
	जमिनीवरील बांधकाम व विकासासाठीची केलेली गुंतवणूक रक्कम					
	सध्याचे बाजारभावानुसार मालमत्तेचे मूल्य					
५	इतर (संपत्तीमधील हक्क यासारखे)					
६	१ ते ५ मधील सद्य बाजारमुल्याची एकूण बेरीज					

३. मी देय असलेल्या सार्वजनिक वित्तीय संस्था यांच्याकडील व शासकीय/निमशासकीय संस्थांकडील दायित्वे/थकीत रकमा यांचा तपशील (प्रत्येक बाबींचा तपशील स्वतंत्रपणे द्यावा)

अ.क्र (१)	वर्णन (२)	स्वत: नाव (३)	पती / पत्नीचे नाव (४)	अवलंबित १ चे नाव (५)	अवलंबित २ चे नाव (६)	अवलंबित ३ चे नाव (७)
अ	१. बँकेकडून घेतलेले कर्ज किंवा बँकेला असलेली देणी					
	२. वित्तीय संस्थाकडूण घेतलेले कर्ज किंवा वित्तीय संस्थांना असलेली देणी					
	३. बँक/वित्तीय संस्था यांचे नाव					
	४. शिल्लक रक्कम					
	५. कर्जाचा प्रकार (तारणी/बिनतारणी)					
ब	१. वरील अ व्यतिरिक्त इतर व्यक्तीकडून/संस्थेकडून घेतलेले कर्ज/उधार/देणी					
	२. कर्ज/उधार/देणी देणाऱ्याचे नाव व पत्ता					

	३. कर्ज/उधार/देणी देणे रक्कम					
	४. कर्जाचा प्रकार (तारणी/बिनतारणी)					
क	शासकीय/निमशासकीय देणी					
	१. गृह निर्माण विभागाकडील देणी					
	२. पाणीपुरवठा विभागाकडील देणी					
	३. विद्युत पुरवठा विभागाकडील देणी					
	४. दुरध्वनी/दुरसंचार यांचेकडील देणी					
	५. सार्वजनिक वाहतूक विभागाकडील देणी (विमान/हेलिकॉप्टर सह)					
	६. इतर सर्व शासकीय विभागाकडील देणी, निमशासकीय विभागाकडील देणी, स्थानिक स्वराज्य संस्था, यांची देणी					
	७. आयकर					
	८. संपत्तीकर					
	९. सेवाकर					
	१०. महानगरपालिका / मालमत्ताकर					
	११. विक्रीकर					
	१२. वस्तु व सेवा कर					
	१३. इतर सर्व देणी					
	१४. वरील सर्व शासकीय/निमशासकीय देण्याची रक्कम एकूण					
	१५. शासकीय देणे संदर्भातील विवाद प्रलंबित असल्यास त्याचा तपशिल					

११. अ) उमेदवाराचा स्वत:चा कराराचा तपशिल (मागील ३ वर्षाचा)

अ.क्र.	कराराचे स्वरुप	कराराचे विषयाचा तपशील	कराराचा कालावधी		कराराची रक्कम	आज रोजी कराराची सद्य:स्थिती पुर्णत्वास/अपूर्ण	कराराबाबत विवादाचा तपशील
			पासून	पर्यंत			
१	शासकीय						
२	निम्न शासकीय						
३	स्थानिक स्वराज्य संस्था						
४	सार्वजनिक उपक्रम						
५	सहकारी संस्था						

ब) उमेदवाराचे पती/पत्नी चा कराराचा तपशिल (मागील ३ वर्षाचा)

अ.क्र.	कराराचे स्वरुप	कराराचे विषयाचा तपशील	कराराचा कालावधी		कराराची रक्कम	आज रोजी कराराची सद्य:स्थिती पुर्णत्वास/अपूर्ण	कराराबाबत विवादाचा तपशील
			पासून	पर्यंत			
१	शासकीय						
२	निम्न शासकीय						
३	स्थानिक स्वराज्य संस्था						
४	सार्वजनिक उपक्रम						
५	सहकारी संस्था						

क) उमेदवाराचे अवलंबित १ चा कराराचा तपशिल (मागील ३ वर्षाचा)

अ.क्र.	कराराचे स्वरुप	कराराचे विषयाचा तपशील	कराराचा कालावधी		कराराची रक्कम	आज रोजी कराराची सद्य:स्थिती पुर्णत्वास/अपूर्ण	कराराबाबत विवादाचा तपशील
			पासून	पर्यंत			
१	शासकीय						
२	निम्न शासकीय						

३	स्थानिक स्वराज्य संस्था						
४	सार्वजनिक उपक्रम						
५	सहकारी संस्था						

ड) उमेदवाराचे अवलंबित २ चा कराराचा तपशिल (मागील ३ वर्षाचा)

अ.क्र.	कराराचे स्वरुप	कराराचे विषयाचा तपशील	कराराचा कालावधी		कराराची रक्कम	आज रोजी कराराची सद्य:स्थिती पुर्णत्वास/अपूर्ण	कराराबाबत विवादाचा तपशील
			पासून	पर्यंत			
१	शासकीय						
२	निम्न शासकीय						
३	स्थानिक स्वराज्य संस्था						
४	सार्वजनिक उपक्रम						
५	सहकारी संस्था						

इ) उमेदवाराचे स्वत: अथवा त्याची पत्नी/पती/अवलंबित १/ अवलंबित २ हे ज्या कंपनीत /फर्म/भागीदारी संस्था मध्ये भागीदार/ डायरेक्टर/असतील त्या संस्थेचा मागील तीन वर्षाच्या कराराबाबत तपशील

१. कंपनीचे /फर्म/भागीदार संस्थेचे नाव व पत्ता --

२. उमेदवार/पती/ पत्नी /अवलंबित १/ अवलंबित २ यापैकी कोणी भागीदार आहे काय? --

अ.क्र.	कराराचे स्वरुप	कराराचे विषयाचा तपशील	कराराचा कालावधी		कराराची रक्कम	आज रोजी कराराची सद्य:स्थिती पुर्णत्वास/अपूर्ण	कराराबाबत विवादाचा तपशील
			पासून	पर्यंत			
१	शासकीय						
२	निम्न शासकीय						
३	स्थानिक स्वराज्य संस्था						

४	सार्वजनिक उपक्रम						
५	सहकारी संस्था						

१२. अ) परकीय गुंतवणुकीचा तपशील (जंगम)
(उमेदवार, पती /पत्नी, अवलंबित 1, अवलंबित 2 यांचा सर्वांचा तपशील द्यावा)

असलेली कंपनी/संस्था/भागीदारी	देश	कंपनी/बँकेचे नाव	पत्ता	परदेशातील तात्पुरत्या रहिवासाचा पत्ता	दिनांक	गुंतवणुकीची रक्कम

ब) परकीय गुंतवणुकीचा तपशील (स्थावर) (उमेदवार, पती /पत्नी, अवलंबित 1, अवलंबित 2 यांचा सर्वांचा तपशील द्यावा)					
देश	स्थावर मिळकतींचे वर्णन	पत्ता	परदेशातील तात्पुरत्या रहिवासाचा पत्ता	दिनांक	रक्कम

१३. उमेदवाराचे विरुध्द सुरु असलेले वसुलीबाबत दिवाणी दाव्याचा तपशील
१. न्यायालय ---
२. दाव्याचा क्रमांक ---
३. दाव्याची रक्कम ---
४. दाव्याची सद्य:स्थिती ---

१४. वरील शपथपत्रामध्ये सादर केलेल्या तपशीलाचा गोषवारा पुढीलप्रमाणे आहे :-
(उमेदवारांनी दाखल केलेल्या उपरोक्त शपथपत्रातील माहितीचा गोषवारा)

अ.क्र.	तपशील	माहिती
१	वय	
२	शिक्षण	
३	व्यवसाय	
४	अपत्यांची संख्या	
५	दोन वर्षे किंवा त्यापेक्षा जास्त कालावधीकरीता शिक्षा होऊ शकेल अशा प्रलंबित प्रकरणांची संख्या	

६	ज्या अपराधांसाठी दोषी ठरविण्यात आले आहे आणि एक वर्ष किंवा त्यापेक्षा अधिक कालावधीच्या कारावासाची शिक्षा देण्यात आली आहे अशा प्रकरणांची संख्या	
७	उमेदवाराचा पॅन क्रमांक	
८	कुटुंबाचे वार्षिक उत्पन्न	
९	कुटुंबाच्या जंगम मालमत्तेचा तपशील	
१०	कुटुंबाच्या स्थावर मालमत्तेचा तपशील	
११	एकूण मालमत्ता (अ.क्र. ९+१०)	
१२	मी देय असलेल्या सार्वजनिक वित्तीय संस्था यांच्याकडील व शासकीय/निमशासकीय संस्थांकडील दायित्वे / थकीत रकमा यांचा तपशील	

१५.अ) मागील निवडणुकीमध्ये सादर केलेल्या शपथपत्रातील माझी स्थावर व जंगम मालमत्ता तसेच दायित्वे/थकीत रकमा यांच्या तपशीलाचा गोषवारा पुढीलप्रमाणे आहे:-

(उमेदवाराने यापूर्वी मागील निवडणूक लढविली असल्यास, त्या निवडणुकीच्या वेळी सादर केलेल्या माहितीचा गोषवारा)

अ.क्र.	मागील लढविलेल्या निवडणुकीचे नाव	निवडणुकीचे वर्ष	एकूण जाहीर केलेली स्थावर व जंगम मालमत्तेचे मूल्य	दायित्वे / थकीत रकमा यांच्या तपशीलचा गोषवारा
१	२	३	४	५

(ब) मतदारसंघ विकास योजना

अ.क्र.	प्रश्न उत्तर
१	जर मी निवडून आल्यास स्थानिक स्वराज्य संस्थेच्या क्षेत्राच्या विकासासाठी मी खालीलप्रमाणे उपाययोजना करीन. (कमीत कमी १०० शब्द व जास्तीत जास्त ५०० शब्द)

१६. मी शपथेवर सांगतो/ सांगते की :-

(१) वरील मजकूर माझ्या माहिती व समजुतीप्रमाणे सत्य व अचूक आहे. यातील कोणताही भाग खोटा नसून, त्यामध्ये कोणतीही महत्वाची वस्तुस्थिती लपविण्यात आलेली नाही.

(२) दिनांक १२ सप्टेंबर २००१ नंतर माझ्या एकूण मुलांच्या संख्येत भर पडून ती दोनपेक्षा जास्त झाल्यास मी उपरोक्त स्थानिक स्वराज्य संस्थेचा सदस्य म्हणून राहण्यास अपात्र ठरेन याची मला जाणीव आहे.

(३) (अ) निवडून आल्याच्या दिनांकापासून सहा महिन्याच्या मुदतीत जात वैधता प्रमाणपत्र सादर करण्यात कसूर केल्यास माझी निवड भूतलक्षी प्रभावाने रद्द होईल आणि मी त्या स्थानिक स्वराज्य संस्थेचा सदस्य राहण्यास अनर्ह / अपात्र ठरेन याची मला जाणीव आहे.

(३) (ब) निवडून आल्याच्या दिनांकापासून सहा महिन्यांच्या मुदतीत जात पडताळणी समितीने दिलेले जात वैधता प्रमाणपत्र सादर करीन अशी हमी देत आहे.

(४) निकाल जाहीर झाल्याचा दिनांकापासून ३० दिवसांच्या कालावधीमध्ये निवडणूक खर्चाचा हिशोब विहित पध्दतीने सादर न केल्यास मी त्या स्थानिक स्वराज्य संस्थेचा सदस्य राहण्यास अनर्ह / अपात्र ठरेन याची मला जाणीव आहे.

(५) यथास्थिती महाराष्ट्र महानगरपालिका अधिनियम, १९४९ च्या कलम १० मधील तरतुदींचे मी वाचन केले असून त्यानूसार मी महानगरपालिका सदस्य म्हणून निवडून येण्यासाठी अपात्र नाही. मी स्वत: अथवा माझी पत्नी / माझे पती/माझे अवलंबीत यांनी कोणतेही अनधिकृत बांधकाम केलेले नाही. महाराष्ट्र महानगरपालिका अधिनियम, १९४९ च्या कलम १० (१ड) मधील तरतुदीनुसार जर मी निवडून आल्यावर अनधिकृत बांधकाम केले असल्याचे सिध्द झाल्यास मी नगरसेवक पदावर राहण्यास अनर्ह ठरेन, याची मला जाणीव आहे.

(६) सदर निवडणूक, मी मुक्त, निर्भय व पारदर्शकरित्या लढविन तसेच सदर निवडणूकीमध्ये मी किंवा माझ्यावतीने कोणीही व्यक्ती, कोणत्याही प्रकारच्या भ्रष्ट मार्गाचा अवलंब करणार नाही, आणि जर मी किंवा माझ्यावतीने कोणीही भ्रष्ट मार्गाचा अवलंब केला असल्याचे आढळून आल्यास मी कारवाईस पात्र राहीन.

स्थळ :
दिनांक : (उमेदवाराची सही किंवा अंगठयाचा ठसा)

पडताळणी

मी वर नमूद केलेला अभिसाक्षी, तपासणी करून घोषित करतो की, या शपथपत्रातील मजकूर माझ्या माहिती व समजुतीप्रमाणे सत्य व अचूक आहे. यातला कोणताही भाग खोटा नसून, त्यापासून कोणतीही महत्वाची वस्तुस्थिती लपविण्यात आलेली नाही.

-------------------------- येथे दिनांक --------------------- माहे ------------- २०२५ रोजी तपासले.

स्थळ :
दिनांक : अभिसाक्षी,

माझ्यापुढे तपासले,

(तपासले प्राधिकाऱ्याची स्वाक्षरी व पदनाम शिक्का).

जात वैधता प्रमाणपत्र नसल्यास विहित नमुन्यातील हमीपत्र ("निवडून आल्याचे घोषित झाले त्या दिनांकापासून सहा सहित्यांच्या कालावधीत वैधता प्रमाणपत्र सादर करेल" या आशयाचे)

हमीपत्र

मी श्री / श्रीमती --(स्वतःचेनाव) श्री.--- वडिलांचे/पत्तीचे नाव यांचा/यांची मुलगा/मुलगी/पत्नी. वय ------ वर्षे, राहणार --- (पत्ता) खालीलप्रमाणे हमीपत्र करतो/करते की,

१) मी -- महानगरपालिका/ नगरपालिका/नगरपंचायत निवडणुकीसाठी प्रभाग क्रमांक --------------- मधून या राखीव जागेकरिता नामनिर्देशनपत्र सादर करीत आहे.

२) माझ्याजवळ जात पडताळणी समितीने दिलेले वैधता प्रमाणपत्र नसल्यामुळे मी जात पडत्ताळणी समितीकडे जातीचे प्रमाणपत्र तपासणीसाठी सादर केलेल्या अर्जाची सत्यप्रत /पडताळणी समितीकडे तसा अर्ज केल्याबाबतचा पुरावा नामनिर्देशनपत्रासोबत जोडला असून, जात वैधता प्रमाणपत्र निवडून आल्याच्या दिनांकापासून सहा महिन्यांच्या कालावधीत सादर करण्याबाबतची हमी या हमीपत्राद्वारे देत आहे.

३) निवडून आल्याच्या दिनांकापासून सहा महिन्यांच्या मुदतीत वैधता प्रमाणपत्र सादर करण्यास कसूर केल्यास माझी निवड भूतलक्षी प्रभागावे रद्द होईल आणि मी महानगरपालिका /नगरपालिका / नगरपंचायत सदस्य राहण्यास निरर्ह / अपात्र ठरेन, याची मला जाणीव आहे.

उमेदवाराची सही किंवा अंगठ्याचा ठसा

स्थळ :

दिनांक:

माझे समक्ष
निवडणूक निर्णय अधिकारी/सहायक निवडणूक निर्णय अधिकारी

अपत्याबाबतचे शपथपत्र

मी, श्री/श्रीमती -------------------------------------- (स्वतःचे नाव) श्री -- (वडिलांचे/पतीचे नाव) यांचा/यांची मुलगा/मुलगी / पत्नी, वय ------------- वर्ष, ------------------------------------ (पत्ता) राहणार खालीलप्रमाणे प्रतिजेवर सांगतो/ सांगते आणि घोषित करतो/ करते कि,

१. मी ---------------------------------- महानगरपालिका / नगर परिषद / नगर पंचायत जिल्हा परिषद / पंचायत समिती च्या निवडणुकीसाठी नामनिर्देशनपत्र भरीत आहे.

२. माझ्या आज रोजी असलेल्या अपत्यांची संख्या ----- इतकी आहे. त्यापैकी दिनांक १३ सप्टेंबर, २००० नंतर जन्मलेल्या माझ्या अपत्यांची संख्या ----- इतकी आहे. (असल्यास त्यांच्या जन्मतारखा नमूद कराव्यात.)

३. दिनाक १२ सप्टेंबर, २००१ नंतर माझ्या एकूण मुलांच्या संख्येत भर पडून ती दोनपेक्षा जास्त झाल्यास मी उपरोक्त स्थानिक स्वराज्य संस्थेचा सदस्य म्हणून राहण्यास अपात्र ठरेल याची मला जाणीव आहे.

स्थळ:

दिनांक:

अभिसाक्षी,
माझ्यापुढे तपासले,

*लागू नसेल ते खोडावे

(तपासणी प्राधिकाऱ्याची स्वाक्षरी व पदनाम शिक्का)

Affidavit

I Shri./Smt.Shri. -- son/daughter/wife of Shri --------------- - aged ------------------ years, resident of
----
-- do hereby solemnly affirm and declare

as follows :-

1. That I have filed my nomination paper(s) for election to the "Municipal Corporation/ Municipal council/Nagar Panchayat/Zilla Parishad/Panchayat Samiti.
2. I have --------------- (Number) children as on today Out of which the no. of children born after 13th September 2000 is -------------- (Mention the dates of birth if any).
3. I am aware that if my total number of children are more than two due to the children born after 12th September 2001, I am liable to be disqualified for being a Member of aforesaid local self governing body

Place-
Date-

Deponent
Verified before me

*Strike off whichever is not applicable.

(Signature of verifying authority with Seal)

शौचालयाचा नियमितपणे वापरबाबतचे स्वयंघोषणापत्र
उमेदवाराने दयावयाचे स्वयंप्रमाणपत्र

मी, श्री/श्रीमती/कुमारी --- (स्वत: चे नाव) श्री ---------------------------------- यांचा / यांची मुलगा/ मुलगी/पत्नी, वय ------------- वर्षे, राहणार ------------ ------------------------------------- पत्ता खालीलप्रमाणे प्रमाणित करतो / करते कि,

१. मी --- महानगरपालिका / नगरपरिषदा नगरपंचायती / जिल्हा परिषदा / पंचायत समिती/ग्रामपंचायतीच्या निवडणुकीसाठी नामनिर्देशन पत्र भरत आहे.
२. मी स्वतःच्या मालकीच्या घरात रहात असून त्या घरामध्ये शौचालय आहे व मी त्या शौचालयाचा नियमितपणे वापर करीत आहे.

किंवा

३. (अ) मी स्वतःच्या मालकीच्या घरात रहात नसून त्या घरामध्ये शौचालय आहे व मी त्या शौचालयाचा नियमितपणे वापर करीत आहे.

किंवा

३. (ब) मी स्वतःच्या मालकीच्या घरात रहात नसून त्या घरामध्ये शौचालय नाही, मात्र मी सामुदायिक/सार्वजनिक शौचालयाचा नियमितपणे वापर करीत आहे.

२. मी वर नमूद केलेली माहिती सत्य व अचूक असून यातील माहिती खोटी असल्याचे आढळून आल्यास संबंधित स्थानिक स्वराज्य संस्थेचा सदस्य म्हणून राहण्यास अपात्र ठरेन याची मला जाणीव आहे.

ठिकाण :

दिनांक :

उमेदवाराची सही
उमेदवाराचे नाव

* लागू नसेल ते खोडावे

सत्यमेव जयते

राज्य निवडणूक आयोग, महाराष्ट्र

राज्य निवडणूक आयोग
महाराष्ट्र

क्रमांक:रानिआ/रापनों-२०२४/प्र.क्र.२४/का.११
१ ला माळा, नवीन प्रशासकीय भवन,
हुतात्मा राजगुरू चौक, मादाम कामा मार्ग,
मुंबई-४०० ०३२.
दूरध्वनी क्र२२८७६२२६. Email- sec.mh@gov.in
दि. ०७ नोव्हेंबर २०२५

प्रति,

विभागीय आयुक्त (सर्व)

जिल्हाधिकारी (सर्व)

महानगरपालिका आयुक्त (सर्व)

विषय : नामनिर्देशनपत्रासोबतच्या 'नमुना २-अ' आणि 'जोडपत्र १' स्वीकारण्यासंदर्भात...

संदर्भ: १) महाराष्ट्र राज्य राजकीय पक्ष नोंदणी, विनियमन आणि निवडणूक चिन्ह (आरक्षण व वाटप) आदेश, २०२५, दि. ५ मे २०२५.

महोदय,

स्थानिक स्वराज्य संस्थांच्या निवडणुकांच्या पार्श्वभूमीवर राज्य निवडणूक आयोगाकडील नोंदणीकृत मान्यताप्राप्त राजकीय पक्षाची आयोगाच्या कार्यालयात बैठक आयोजित करण्यात आली होती. जिल्हा परिषद व पंचायत समिती निवडणुकांसाठीचा 'नमुना २-अ' आणि महानगरपालिका, नगरपरिषदा व नगरपंचायतींच्या निवडणुकांसाठीचे 'जोडपत्र-१' ही लेखी सूचना पत्रे स्वीकारण्याबाबत अधिक स्पष्टता करण्यात यावी, अशी सूचना सदर बैठकीत राजकीय पक्षांच्या प्रतिनिधींनी केली होती.

उपरोक्त संदर्भांकित विषयाबाबतचा - महाराष्ट्र राज्य राजकीय पक्ष नोंदणी, विनियमन आणि निवडणूक चिन्ह (आरक्षण व वाटप) आदेश, २०२५ हा आदेश दि. ५ मे २०२५ रोजी राज्य निवडणूक आयोगाने राजपत्रात प्रसिद्ध केला आहे. सदर आदेशातील भाग चारमध्ये निवडणूक चिन्ह आरक्षण व वाटपाबाबत तपशीलवार प्रक्रिया नमूद केली आहे.

'नमुना २-अ' आणि 'जोडपत्र-१' ही लेखी सूचनापत्रे राजकीय पक्षांनी आपल्या उमेदवारांची नावे कळविण्यासाठी प्राधिकृत करावयाच्या व्यक्तीची माहिती देण्याकरिता आहेत. सदर लेखी सूचनापत्रे संबंधित जिल्हाधिकारी किंवा महानगरपालिका आयुक्त; तसेच संबंधित निवडणूक निर्णय अधिकाऱ्याकडे देणे आवश्यक आहे. स्थानिक स्वराज्य संस्थांच्या एकाच वेळी मोठ्याप्रमाणात निवडणुका होत असताना सर्व संबंधित निवडणूक निर्णय अधिकाऱ्याकडे ही मूळ लेखी सूचनापत्रे सादर करणे जिकरीचे आहे, असे मत राजकीय पक्षांच्या प्रतिनिधींनी बैठकीत व्यक्त केले होते. त्यापार्श्वभूमीवर आणि उपरोक्त संदर्भांकित आदेशाच्या भाग सहामधील परिच्छेद २७(१) अन्वये प्राप्त अधिकारानुसार खालीलप्रमाणे स्पष्टिकरण करण्यात येत आहे.

१. जिल्हा परिषद व पंचायत समित्यांच्या निवडणुकांसाठी राजकीय पक्षाने मूळ सहीचे 'नमुना २-अ' (जिल्हा परिषद व पंचायत समित्यांच्या निवडणुकांसाठी 'नमुना २-अ' चे स्वतंत्र नमुने आहेत) हे लेखी सूचनापत्र; तर नगरपरिषद व नगरपंचायतींच्या निवडणुकांसाठी 'जोडपत्र-१' सर्व प्रत्येक संबंधित जिल्हाधिकाऱ्यांना विहित मुदतीत देणे आवश्यक आहे आणि ते त्यांना सादर करुन त्यांची पोहोच घ्यावी.

२. सदर पोहोच लेखी सूचनापत्रांवरच घेतलेली असावी व त्याची छायांकित प्रत राजकीय पक्षाने आपल्या उमेदवाराला द्यावी. उमेदवाराने आपल्याशी संबंधित मूळ सहिच्या 'नमुना २-ब' किंवा 'जोडपत्र-२' सोबत वरील मुद्दा क्र. १ मधील संदर्भात संबंधित पोहोचची छायांकित प्रतदेखील प्रत्येक निवडणूक निर्णय अधिकाऱ्याकडे विहित मुदतीत देणे आवश्यक आहे.

३. महानगरपालिका निवडणुकांसाठी राजकीय पक्षाने मूळ सहीचे 'जोडपत्र-१' हे लेखी सूचनापत्रे प्रत्येक संबंधित महानगरपालिका आयुक्तांना विहित मुदतीत देणे आवश्यक आहे आणि ते दिल्याची पोहोच घ्यावी.

४. सदर पोहोच लेखी सूचनापत्रांवरच घेतलेली असावी व त्याची छायांकित प्रत राजकीय पक्षाने आपल्या उमेदवाराला द्यावी. उमेदवाराने मूळ सहीचे 'जोडपत्र-२' सोबत वरील मुद्दा क्र. ३ मधील संदर्भात संबंधित पोहोचची छायांकित प्रतदेखील प्रत्येक निवडणूक निर्णय अधिकाऱ्याकडे विहित मुदतीत देणे आवश्यक आहे.

५. 'नमुना २-अ' 'जोडपत्र-१' प्राप्त झाल्यानंतर जिल्हाधिकारी/ महानगरपालिका आयुक्त यांनी उपरोक्त संदर्भांकित आदेशातील परिच्छेद २०(३) नुसार सदर लेखी सूचनापत्रांच्या प्रती प्रमाणित करून त्या प्रत्येक निर्वाचन अधिकारी/ निवडणूक निर्णय अधिकाऱ्यांकडे तातडीने पाठवाव्यात.

६. संबंधित निवडणूक निर्णय अधिकारी यांनी जिल्हाधिकारी किंवा महानगरपालिका आयुक्त यांच्याकडून आलेल्या प्रमाणित 'नमुना २-अ' किंवा 'जोडपत्र-१' ची प्रत; तसेच उमेदवाराने दिलेल्या या लेखीसूचनाची पोहोचची प्रत पडताळून पुढील कार्यवाही करावी.

मा. राज्य निवडणूक आयुक्त यांच्या मान्यतेनुसार,

आपला,

०८.११.२०१६

(सुरेश काकाणी)
सचिव
राज्य निवडणूक आयोगमहाराष्ट्र ,

प्रत माहितीसाठी: राज्य निवडणूक आयोगाकडील सर्व नोदणीकृत राजकीय पक्ष.

सत्यमेव जयते

राज्य निवडणूक आयोग, महाराष्ट्र

राज्य निवडणूक आयोग महाराष्ट्र

क्रमांक:रानिआ/रापनों-२०२४/प्र.क्र.२४/का.११
१ ला माळा, नवीन प्रशासकीय भवन,हुतात्मा राजगुरू चौक,
मादाम कामा मार्ग, मुंबई-४०० ०३२.
दूरध्वनी क्र२२८७६२२६. Email- sec.mh@gov.in
दि. ०७ नोव्हेंबर २०२५

प्रति,
विभागीय आयुक्त (सर्व)
जिल्हाधिकारी (सर्व)
महानगरपालिका आयुक्त (सर्व)

विषय :- 'प्रमुख प्रचारक(Star Campaigner) च्या संख्या २० वरुन ४० करण्याबाबत...

संदर्भ:- १)महाराष्ट्र राज्य राजकीय पक्ष नोंदणी, विनियमन आणि निवडणूक चिन्ह (आरक्षण व वाटप) आदेश, २०२५, दि. ५ मे २०२५.

महोदय,

स्थानिक स्वराज्य संस्थांच्या निवडणुकांसाठी प्रमुख प्रचारकांची असलेली २० ही मर्यादा वाढवून ४० करण्यात यावी, अशी मागणी विविध राजकीय पक्षांच्या प्रतिनिधींनी, राज्य निवडणूक आयोगाच्या कार्यालयात मान्यताप्राप्त राजकीय पक्षांची दि. १४ ऑक्टोबर २०२५ रोजी झालेल्या बैठकीत केली होती.

सदर विषयाच्या अनुषंगाने 'महाराष्ट्र राज्य राजकीय पक्ष नोंदणी, विनियमन आणि निवडणूक चिन्ह (आरक्षण व वाटप) आदेश,२०२५' हा आदेश दि. ०५ मे २०२५ रोजी राज्य निवडणूक आयोगाने राजपत्रात प्रसिध्द केला आहे. या आदेशातील 'भाग पाच' मधील **परिच्छेद २६** मध्ये प्रमुख प्रचारकांसदर्भातील माहिती नमूद केली आहे.

राजकीय पक्षांच्या प्रतिनिधींनी केलेली मागणी आणि उपरोक्त संदर्भाकिंत नमूद आदेशातील 'भाग पाच' मधील **परिच्छेद २६(२)** आणि **२७ (१)** अन्वये प्राप्त अधिकारानुसार खालीलनुसार बदल करण्यात येत आहे:-

सर्व साधारणपणे सर्व राजकीय पक्षांना आता २० ऐवजी ४० प्रमुख प्रचारकांची यादी सादर करता येईल. सदर यादी संबंधित जिल्हाधिकारी किंवा महानगरपालिका आयुक्त यांच्याकडे सादर करावी लागेल. अन्य तरतुदी व प्रक्रिया उपरोक्त संदर्भाकिंत आदेशात नमूद केल्याप्रमाणे कायम राहतील.

मा. राज्य निवडणूक आयुक्त यांच्या मान्यतेनुसार,

आपला,

०७.११.२०२५

(सुरेश काकाणी)
सचिव
राज्य निवडणूक आयोगमहाराष्ट्र ,

प्रत माहितीसाठी: राज्य निवडणूक आयोगाकडील सर्व नोदणीकृत राजकीय पक्ष.

[महाराष्ट्र राज्य राजकीय पक्ष नोंदणी, विनियमन आणि निवडणूक चिन्ह (आरक्षण व वाटप) आदेश, २०२५, दि. ५ मे २०२५ चे सहपत्र/ लेखी सूचनापत्र]

महानगरपालिका सदस्य/ थेट महापौर; तसेच नगरपरिषदा व नगरपंचायतींच्या थेट अध्यक्ष/ सदस्यपदासाठी

जोडपत्र- १

राजकीय पक्षांनी आपल्या उमेदवारांची नावे कळविण्यासाठी प्राधिकृत केलेल्या व्यक्तींबाबत द्यावयाचे लेखी सूचनापत्र.

प्रति,

(१) आयुक्त,.......................... महानगरपालिका

(२) जिल्हाधिकारी, ...

(३) निवडणूक निर्णय अधिकारी, ...सदस्य महानगरपालिका/ सदस्य नगरपरिषद/ सदस्य नगरपंचायत प्रभाग क्र......................../ थेट महापौर/ थेट अध्यक्ष या पदाची निवडणूक (नको असलेले खोडावे)

विषय : ....(स्थानिक स्वराज्य संस्थेचे नाव) सार्वत्रिक/ पोट निवडणूक सदस्य महानगरपालिका/ सदस्य नगरपरिषद/ सदस्य नगरपंचायत प्रभाग क्र......................../ थेट महापौर/ थेट अध्यक्ष, जिल्हा..चिन्ह वाटपासाठी उमेदवारांची नावे कळविण्याच्या दृष्टीने राजकीय पक्षाने व्यक्तींना प्राधिकृत करण्याबाबत.

महोदय,

मी, याद्वारे .... हा पक्ष, जो राज्य निवडणूक आयोगाकडील नोंदणीकृत राजकीय पक्ष असून, वरील निवडणुकीसाठी सदर पक्षाच्या उमेदवारांची नावे कळविण्यासाठी प्राधिकृत केलेल्या व्यक्तींची नावे खालीलप्रमाणे कळवू इच्छितोः

अ.क्र.	सूचनापत्र पाठविण्यासाठी प्राधि-कृत केलेल्या व्यक्तीचे नाव/ व्यक्ती-ची नावे	पक्षामध्ये धारण करीत असलेले पद	.......................महारनगरपालिकेचा प्रभाग क्र................................../ थेट महापौर. ....नगरपरिषद/ नगरपंचायतीचा प्रभाग क्र............................../ थेट अध्यक्षाबाब प्राधिकृत
(१)	(२)	(३)	(४)

२. वर नमूद केलेल्या व्यक्तीची/ व्यक्तींच्या नमुना स्वाक्षऱ्या खालीलप्रमाणे आहेतः

(१) श्री. .... यांची नमुना स्वाक्षरी

(अ) ....

(ब) ....

(क) ....

(२) श्री. .... यांची नमुना स्वाक्षरी

(अ) ....

(ब) ....

(क)......................................

(३) श्री. .... यांची नमुना स्वाक्षरी

(अ) ....

(ब) ....

(क) ....

ठिकाणः....................

तारीखः....................

आपला/ आपली विश्वासू,

सही

अध्यक्ष/ सचिव,

(शाईची अथवा बॉलपॉईंट पेनची स्वाक्षरी)

पक्षाचे नाव-..

पक्षाची मुद्रा (सील)

टीपः

१) सदर लेखी सूचनापत्रावर पक्षाचे अध्यक्ष किंवा सचिव अथवा अशी सूचना पाठविण्यासाठी प्राधिकृत केलेल्या पक्षाच्या अन्य पदाधिकाऱ्यांची शाईने अथवा बॉलपॉईंट पेनने स्वाक्षरी केलेली असावी.

(२) सदर लेखी सूचनापत्र नामनिर्देशनपत्रे दाखल करण्याच्या शेवटच्या दिवशी दुपारी ३.०० वाजेपर्यंत निवडणूक निर्णय अधिकारी यांच्याकडे पोहोचविणे आवश्यक आहे; बृहन्मुंबई महानगरपालिका निवडणुकीसाठी मात्र नामनिर्देशनपत्रे दाखल करण्याच्या शेवटच्या दिवशी सायंकाळी ५.०० वाजेपर्यंत निवडणूक निर्णय अधिकारी यांच्याकडे पोहोचविणे आवश्यक आहे

[महाराष्ट्र राज्य राजकीय पक्ष नोंदणी, विनियमन आणि निवडणूक चिन्ह (आरक्षण व वाटप) आदेश, २०२५, दि. ५ मे २०२५ चे सहपत्र/ लेखी सूचनापत्र]

महानगरपालिका सदस्य/ थेट महापौर; तसेच नगरपरिषदा व नगरपंचायतींच्या थेट अध्यक्ष/ सदस्यपदासाठी

जोडपत्र- २

राजकीय पक्षांच्या उमेदवारांची नावे कळविण्यासाठीचे लेखी सूचनापत्र

प्रति,

(१) आयुक्त,......................... महानगरपालिका

(२) जिल्हाधिकारी, ...

(३) निवडणूक निर्णय अधिकारी,.........................महानगरपालिका सदस्य/ थेट महापौर/ नगरपरिषद/ नगरपंचायत सदस्य/ थेट अध्यक्षपदाची निवडणूक, प्रभाग क्र.........................

विषय : ....(स्थानिक स्वराज्य संस्थेचे नाव) सार्वत्रिक/पोट निवडणुकीत महानगरपालिका सदस्य/ थेट महापौर/ नगरपरिषद/ नगरपंचायत सदस्य/ थेट अध्यक्ष पदासाठी उमेदवार उभे करण्याबाबत...

महोदय,

................................पक्षातर्फे......................... (स्थानिक स्वराज्य संस्थेचे नाव) सार्वत्रिक/ पोटनिवडणुकीत सदस्य पदाकरिता प्रभाग क्र........................ / थेट महापौर/ थेट अध्यक्ष पदासाठी उभे करण्यात आलेल्या उमेदवारांची नावे मी खालीलप्रमाणे कळवू इच्छितोः

सदस्य/ थेट महापौर/ थेट अध्यक्ष/ प्रभागाचे नाव/ क्रमांक	पक्षाच्या उमेदवाराचे नाव	पक्षाच्या उमेदवाराच्या वडिलांचे/ पतीचे नाव	पक्षाच्या उमेदवाराचा पोस्टाचा पत्ता	पक्षाच्या उमेदवाराचे नामनिर्देशन छाननीमध्ये रद्द झाल्यास अथवा मूळ उमेदवाराने माघार घेतल्यास त्याची जागा घेणाऱ्या पक्षाच्या पर्यायी/ बदली उमेदवाराचे नाव	पक्षाच्या पर्यायी उमेदवाराच्या वडिलांचे/ पतीचे नाव	पक्षाच्या पर्यायी उमेदवाराचा पोस्टाचा पत्ता
(१)	(२)	(३)	(४)	(५)	(६)	(७)

ठिकाणः.....................

तारीखः.....................

३५८

आपला/ आपली विश्वासू,

सही

नावे कळविण्यासाठी प्राधिकृत केलेल्या व्यक्तीचे नाव व स्वाक्षरी,

(शाईची अथवा बॉलपॉईंट पेनची स्वाक्षरी)

पक्षाचे नाव...

पक्षाची मुद्रा (सील)

टिपः १) सदर सूचनापत्रावर पक्षाचे अध्यक्ष किंवा सचिव अथवा अशी सूचना पाठविण्यास अधिकृत केलेल्या पक्षाच्या अन्य पदाधिकाऱ्यांची शाईने अथवा बॉलपॉईंट पेनने स्वाक्षरी केलेली असावी.

२) सदर लेखी सूचनापत्र नामनिर्देशनपत्रे दाखल करण्याच्या शेवटच्या दिवशी दुपारी ३.०० वाजेपर्यंत निवडणूक निर्णय अधिकारी यांच्याकडे पोहोचविणे आवश्यक आहे; बृहन्मुंबई महानगरपालिका निवडणुकीसाठी मात्र नामनिर्देशनपत्रे दाखल ऽकरण्याच्या शेवटच्या दिवशी सायंकाळी ५.०० वाजेपर्यंत निवडणूक निर्णय अधिकारी यांच्याकडे पोहोचविणे आवश्यक आहे.

ON BEHALF OF GOVERNMENT PRINTING, STATIONERY AND PUBLICATION, PRINTED AND PUBLISHED BY DIRECTOR, RUPENDRA DINESH MORE, PRINTED AT GOVERNMENT CENTRAL PRESS, 21-A, NETAJI SUBHASH ROAD, CHARNI ROAD, MUMBAI 400 004 AND PUBLISHED AT DIRECTORATE OF GOVERNMENT PRINTING, STATIONERY AND PUBLICATIONS, 21-A, NETAJI SUBHASH ROAD, CHARNI ROAD, MUMBAI 400 004. EDITOR : DIRECTOR, RUPENDRA DINESH MORE.

नमुना - १

उमेदवाराला प्राप्त निधी / देणगी बाबतचा तपशील (स्वनिधी, पक्ष निधी, भेट, कर्ज, इ.)

उमेदवाराचे नाव : जिल्हयाचे नाव :

पक्षाचे नाव : सार्वत्रिक /पोट निवडणूक :

स्थानिक स्वराज्य संस्थेचे नाव : निकाल घोषित केल्याचा दिनांक :

प्रभाग/गण/ गट क्रमांक

जागा/ seat क्र.

अ. क्र.	निधी / देणगी देणाऱ्याचे नाव व पत्ता	निधी / देणगी देणाऱ्याचा संपर्क क्रमांक	दिनांक	रोख/ चेक/ डीडी/ इतर प्रकारे	देणाऱ्याच्या बँकेचे नाव व शाखा	निधी / देणगीचा प्रकार	रक्कम
						एकूण	

(निकाल घोषित झाल्यापासून ३० दिवसांच्या आत सादर करावा.)

स्वाक्षरी

दिनांक:- उमेदवाराचे नाव

टीप:

यामध्ये पुढील बाबींचा समावेश करावा-

१) रोख रक्कम, धनादेश, ऑनलाईन इत्यादी स्वरुपाचा स्वपक्ष, इतर पक्ष, हितचिंतक आदींकडून प्राप्त झालेला निधी.

२) वस्तु रूपाने उदा. बॅनर्स, पोस्टर्स, झेंडे, ध्वनिचित्रफिती इत्यादी स्वरुपात स्वपक्ष, इतर पक्ष, हितचिंतक आदींकडून प्राप्त वस्तू.

३) प्रसार माध्यमांवरील उदा. मुद्रित, दृकश्राव्य, डिजिटल, सोशल मीडिया इत्यादींद्वारे स्वपक्ष, इतर पक्ष, हितचिंतक आदींकडून एकत्रितरीत्या करण्यात आलेल्या जाहिरातींवरील खर्च.

४) सेवा स्वरूपात उदा. पक्षातर्फे एकत्रितपणे मिरवणुका, रोड शो, प्रचार सभा, वाहनांवरील व्यवस्था, खानपान व्यवस्था इत्यादींसाठी करण्यात येणारा खर्च.

नमुना - २

उमेदवाराने केलेल्या खर्चाचा तपशील

उमेदवाराचे नाव :
जिल्ह्याचे नाव:
पक्षाचे नाव :
सार्वत्रिक /पोटनिवडणूक:
स्थानिक स्वराज्य संस्थेचे नाव:
निकाल घोषित केल्याचा दिनांक:
प्रभाग/ गण/ गट क्रमांक
जागा/ seat क्र.

अ.क्र.	दिनांक	खर्चाची बाब	देयक/ पावती/ व्हाऊचर क्रमांक	रक्कम कोणास अदा केली	रक्कम
				एकूण	

(निकाल घोषित झाल्यापासून ३० दिवसांच्या आत सादर करावा.)

स्वाक्षरी

दिनांक:-

उमेदवाराचे नाव

राजकीय पक्षातर्फे निवडणुकीत उमेदवारांसाठी एकत्रित खर्च करण्यात येतो. सदर खर्च संबंधित उमेदवारांमध्ये विभाजित करण्याबाबत राज्य निवडणूक आयोगाचे स्वतंत्र आदेश आहेत. त्यानुसार तो खर्च संबंधित उमेदवाराने आपल्या एकूण खर्चामध्ये समाविष्ट करणे बंधनकारक आहे.

नमुना -३

उमेदवाराचे शपथपत्र

मी (नाव)........................वडिलाचे/ आईचे/ पतीचे नाव .... वय ....
वर्ष ...., राहणार .... पुढीलप्रमाणे या शपथपत्राद्वारे जाहीर करतो/ करते की,

१. मी .... महानगरपालिका/ नगरपरिषद/ नगरपंचायत/ जिल्हापरिषद/ पंचायत समिती/ ग्रामपंचायतीच्या .... - प्रभाग क्रमांक/ गट/ गण .... मधून सार्वत्रिक/ पोटनिवडणूक .... मधून............. या जागेसाठी निवडणूक लढविली होती व तिचा निकाल दिनांक ....रोजी घोषित करण्यात आला होता. सदर निकालानुसार मी विजयी / पराभूत झालो आहे/ मी बिनविरोध निवडून आले/आलेलो आहे. (लागू नसेल ते खोडावे)
२. मी/ माझ्या प्रतिनिधीने नामनिर्देशन दिनांक.............. ते निकाल घोषित करण्यात आलेल्या दिनांक ....(दोन्ही दिवस धरुन) या काळात केलेले सर्व निवडणूक खर्चाचे खरे व बिनचूक हिशोब ठेवलेले आहेत; तसेच खर्चाचे पूरक पुराव्याचे कागददेखील जतन केले आहेत.
३. मी राज्य निवडणूक आयोगाच्या आदेशातील सर्व निदेशाचे तंतोतंत पालन केलेले आहे, अशी खात्री देतो.
४. मी सादर केलेल्या खर्चामध्ये कोणतीही बाब लपवून ठेवलेली नाही किंवा रोखून ठेवलेली नाही.
५. मी स्वतः केलेला खर्च, पक्षाने माझ्यासाठी केलेला खर्च व इतर व्यक्तींनी माझ्यासाठी केलेला खर्च संपूर्णपणे खरा व अचुकपणे मी माझ्या एकूण खर्चात अंतर्भूत केलेला आहे.
६. मी निवडणुकीकरिता देणगी, भेटी, कर्ज, पक्ष निधी इत्यादी स्वरुपात गोळा केलेल्या निधीचा अचूक तपशील सादर केला आहे. हा सर्व निधी स्वखुशीने देण्यात आलेला आहे.
७. मी ठेवलेली हिशोबाची पुस्तके व त्यासंबंधातील खर्चाच्या पृष्ठ्यर्थ ठेवलेली पावती/ बील/ व्हाऊचर इ. यांच्या मूळ प्रती, मी निवडणूक अधिकारी/ निवडणूक निर्णय अधिकारी यांच्या मागणीनुसार पडताळणीसाठी न चुकता व विनाविलंब सादर करील.
८. मी पेड न्यूजचा अवलंब केलेला नाही.

मी शपथेवर सांगतो की, वर वर्णन केलेली माहिती खरी असून कोणतीही माहिती खोटी व लपवून ठेवलेली नाही.

उमेदवाराची स्वाक्षरी:-............................

नाव:- ....

दिनांक:- ....

टिपः- शपथपत्र स्टँप पेपरवर सादर करण्याची आवश्यकता नसून साध्या कागदावर तयार करुन सक्षम प्राधिकाऱ्यासमोर दृढकथन करुन सादर करावे.

नमुना -४

उमेदवारांनी सादर केलेल्या खर्चाचा हिशोब स्वीकारतांना उमेदवाराला द्यावयाची पोच पावती

कार्यालयीन वापराकरिता:-

उमेदवाराचे नाव:- ----------------------------------	
स्थानिक स्वराज्य संस्थेचे नाव:- --------------------------	प्रभाग क्र:-
तालुका:-	जिल्हा:-
निकाल घोषित केल्याचा दिनांक:-	
खर्चाचा हिशोब सादर केल्याचा दिनांक:-	
नमुना क्र १ -- जोडला आहे/ नाही	
नमुना क्र २ -- जोडला आहे/ नाही	
नमुना क्र ३ -- जोडला आहे/ नाही	
उमेदवार/ प्रतिनिधी यांची स्वाक्षरी:-	
खर्चाचा हिशोब स्वीकारणाऱ्या प्राधिकृत अधिकारी/कर्मचारी याचे नाव:-	--
पद:-	
प्राधिकृत अधिकारी/ कर्मचारी यांची दिनांकासह स्वाक्षरी:-	
कार्यालयीन शिक्का	

उमेदवारास द्यावयाची पोहोच:

उमेदवाराचे नाव:- ----------------------------------	
स्थानिक स्वराज्य संस्थेचे नाव:- --------------------------	प्रभाग क्र:-
तालुका:-	जिल्हा:-
निकाल घोषित केल्याचा दिनांक:-	
खर्चाचा हिशोब सादर केल्याचा दिनांक:-	
नमुना क्र १ -- जोडला आहे/ नाही	
नमुना क्र २ -- जोडला आहे/ नाही	
नमुना क्र ३ -- जोडला आहे/ नाही	
उमेदवार/ प्रतिनिधी यांची स्वाक्षरी:-	
खर्चाचा हिशोब स्वीकारणाऱ्या प्राधिकृत अधिकारी/ कर्मचारी याचे नाव:-	--
पद:-	
प्राधिकृत अधिकारी/ कर्मचारी यांची दिनांकासह स्वाक्षरी:-	
कार्यालयीन शिक्का	

नमुना - ५

स्थानिक प्रचलित दर

जिल्ह्याचे / महानगरपालिकेचे नाव -

सार्वत्रिक/ पोटनिवडणूक -

मतदानाचा दिनांक -

स्थानिक स्वराज्य संस्थेचे नाव -

जिल्हाधिकारी/ महानगरपालिका आयुक्त यांच्या अध्यक्षतेखालील समितीने व राजकीय पक्षांच्या उपस्थितीत; तसेच मान्यतेने निश्चित केलेले स्थानिक प्रचलित दर

अ.क्र.	खर्चाची मुख्य बाब	खर्चाची आंतर बाब	तपशील /voucher	स्थानिक प्रचलित दर
१	२	३	४	५
१	प्रचारादरम्यान भाडे खर्च	प्रचार कार्यालय		
		प्रचार मैदाने		
		प्रचारातील वाहने		
		उमेदवाराची वाहने		
		कार्यालयीन वाहने		
		विविध प्रतिनिधींना दिलेले वाहने		
		जाहिरातीची ठिकाणे		
		व्यासपीठ		
		मंडप		
		बुथ		
		खुर्ची, टेबल इ.		
		विविध इलेक्ट्रॉनिक व इलेक्ट्रीकल उपकरण		
		इतर अनुषंगिक खर्च		
२	प्रचार कार्यालयावरील खर्च	प्रचारकांचा भत्ता		
		प्रतिनिधी भत्ता		
		मतदान प्रतिनिधी भत्ता		
		मतमोजणी प्रतिनिधी भत्ता		
		दूरध्वनी/ भ्रमणध्वनी खर्च		
		वीज/ पाणी/ चहा खर्च		
		इतर कार्यालयीन खर्च		
३	प्रचार साहित्यावरील खर्च	जाहीरनामा छपाई व वितरण		
		वैयक्तिक माहिती पुस्तिका		
		पोस्टर छपाई व वितरण		
		हॅन्डबील छपाई व वितरण		
		भिंतीवरील प्रचाराचे लिखाण		
		व्होटर स्लिप		
		इतर साहित्य खर्च		

अ.क्र.	खर्चाची मुख्य बाब	खर्चाची आंतर बाब	तपशील /voucher	स्थानिक प्रचलित दर
१	२	३	४	५
४	प्रसार माध्यमावरील खर्च	वर्तमान पत्रातील जाहिरात खर्च		
		होर्डिंग खर्च		
		ऑडिओ जाहिरात		
		व्हिडिओ जाहिरात		
		एसएमएस		
		केबल टीव्ही		
		संकेत स्थळ इ. इंटरनेट माध्यम		
		सोशल मीडिया		
		रेडिओ /एफएम		
		प्रवेशद्वाराची कमान		
		टीव्ही चॅनेल		
		इतर प्रचार माध्यम		
५	प्रचारावरील खर्च	मिरवणूक/रोड शो (रॅली)		
		जनसभा/प्रचारसभा		
		व्हीआयपीवरील खर्च		
		सजावट खर्च		
		इतर खर्च		
६	खानपान	प्रचारातील खानपान		
		मतदान प्रतिनिधी खानपान		
		मतमोजणी प्रतिनिधी खानपान		
		कार्यकर्ता खानपान		
		इतर खर्च		
७	इतर खर्च (जे वरील बाबीत मोडत नाहीत)			

जिल्हाधिकारी/ महानगरपालिका आयुक्त यांची स्वाक्षरी

दिनांक

टीप -

१. सदर दर हा समितीचे सदस्य व राजकीय पक्षांच्या प्रतिनिधीच्या उपस्थितीत निश्चित करण्यात आलेले आहेत.

२. उमेदवाराने जर स्थानिक प्रचलित दरापेक्षा कमी दराने खर्च केला तर त्या उमेदवाराला प्रचलित दरापेक्षा कमी दर का दाखविण्यात आले आहेत यांच्या कागदपत्रांच्या पुराव्यासह योग्य कारण देणे आवश्यक राहील.

नमुना - ६

तपासणी अधिकारी यांनी प्राधिकृत अधिकारी यांना अनर्हतेच्या प्रस्तावासोबत सादर करावयाच्या यादीचा नमुना

जिल्ह्याचे/ महानगरपालिकेचे नाव -

स्थानिक स्वराज्य संस्थेचे नाव -

सार्वत्रिक/ पोटनिवडणूक -

निकाल घोषित केल्याचा दिनांक -

अ.क्र.	उमेदवाराचे नाव	निवडणूक खर्च सादर केल्याचा दिनांक	निवडणूक खर्च दाखल न केलेल्या उमेदवाराला नोटीस दिल्याचा दिनांक	हिशोबात त्रुटी असल्यास नोटीस दिल्याचा दिनांक	निवडणूक खर्च विहित कालावधीत सादर न केल्यास अनर्ह ठरतो किंवा नाही
१	२	३	४	५	६

स्वाक्षरी

तपासणी अधिकाऱ्याचे नाव

पदनाम

टिप - अनर्हतेच्या प्रस्तावासोबत उपरोक्त नमुन्यातील यादी जोडावी.

RNI No. MAHBIL /2009/31748

सत्यमेव जयते

महाराष्ट्र शासन राजपत्र

असाधारण भाग एक-अ—मध्य उप-विभाग

वर्ष ११, अंक ३८] शनिवार, नोव्हेंबर ०८, २०२५/कार्तिक १७, शके १९४७ [पृष्ठे ८७, किंमत : रुपये २६.००

असाधारण क्रमांक ७२

प्राधिकृत प्रकाशन

महाराष्ट्र जिल्हा परिषदा व पंचायत समित्या, ग्रामपंचायती, नगरपरिषदा, प्राथमिक शिक्षण आणि स्थानिक निधी लेखापरीक्षा अधिनियम यांखालील (भाग चार-ब मध्ये प्रसिद्ध करण्यात आलेले आदेश व अधिसूचना यांव्यतिरिक्त) आदेश व अधिसूचना.

राज्य निवडणूक आयोग, महाराष्ट्र

नवीन प्रशासकीय भवन, मंत्रालयासमोर, मादाम कामा रोड,
मुंबई ४०० ०३२, दिनांक ८ नोव्हेंबर २०२५.

अधिसूचना

क्रमांक रानिआ/रापनों-२०२५/प्र.क्र.५४/का.११.–ज्याअर्थी, भारतीय संविधानाच्या अनुच्छेद २४३ के व २४३ झेडए अन्वये राज्यातील सर्व स्थानिक स्वराज्य संस्थांच्या निवडणुकांचे अधीक्षण, संचलन व नियंत्रणाची जबाबदारी राज्य निवडणूक आयोगाची आहे ;

२. आणि ज्याअर्थी, राजकीय पक्षांच्या नोंदणीसंदर्भात वेळोवेळी निर्गमित केलेल्या आदेशांची अंमलबजावणी करताना होणारा संभ्रम दूर करण्याकरिता, आदेशांच्या अंमलबजावणीमध्ये एकसूत्रता आणण्यासाठी 'महाराष्ट्र राज्य राजकीय पक्ष नोंदणी विनियमन आणि निवडणूक चिन्ह (आरक्षण व वाटप) आदेश, २०२५' दिनांक ५ मे २०२५ रोजीचा आदेश **राजपत्रात** प्रसिद्ध करण्यात आला आहे;

३. आणि ज्याअर्थी, उक्त आदेशाच्या 'भाग चार' मधील परिच्छेद २३ नुसार राज्य निवडणूक आयोगाकडील नोंदणीकृत मान्यताप्राप्त राष्ट्रीय पक्ष ,महाराष्ट्र राज्यातील मान्यताप्राप्त राज्यस्तरीय पक्ष, इतर राज्यांतील मान्यताप्राप्त राज्यस्तरीय पक्ष यांच्याकरिता राखून ठेवण्यात आलेली चिन्हे ; तसेच नोंदणीकृत अमान्यताप्राप्त राजकीय पक्षांचा तपशील व मुक्त चिन्हे प्रसिद्ध करण्याची तरतूद करण्यात आली आहे;

४. आणि ज्याअर्थी, राज्य निवडणूक आयोग, महाराष्ट्र यांनी यापूर्वी प्रसिद्ध केलेल्या त्यांच्या अधिसूचना क्रमांक रानिआ/रापनों-२०१९/प्र.क्र.२२/का.११, दिनांक ३० नोव्हेंबर २०१९ व दिनांक २३ फेब्रुवारी २०२१ अन्वये नमूद मान्यताप्राप्त पक्ष व त्यांच्यासाठी राखीव चिन्ह आणि अमान्यताप्राप्त नोंदणीकृत पक्ष तसेच मुक्त चिन्हांची यादी **राजपत्रात** प्रसिद्ध केलेली होती;

५. आणि ज्याअर्थी, शिवसेना व नॅशनलिस्ट कॉंग्रेस पार्टी यांच्या पक्षांतर्गत विभाजनानंतर पक्षाचे नाव व चिन्ह याबाबतचा निर्णय मा.सर्वोच्च न्यायालय यांच्याकडे प्रतिक्षाधिन असल्याने सदर पक्षांची नावे व त्यांच्यासाठी राखीव असलेले चिन्ह मा. सर्वोच्च न्यायालयाच्या अंतिम निर्णयाच्या अधीन राहून समाविष्ट करणे आवश्यक आहे;

६. आणि ज्याअर्थी, दिनांक ३० नोव्हेंबर २०१९ व दिनांक २३ फेब्रुवारी २०२१ रोजीच्या **शासन राजपत्रांनंतर** राज्य निवडणूक आयोग, महाराष्ट्र यांच्याकडे दिनांक ७ नोव्हेंबर २०२५ या दिनांकापर्यंत नोंदणी झालेल्या एकूण ४३५ राजकीय पक्षांची नावे त्यांच्या मुख्य कार्यालयाच्या पत्त्यासह प्रसिद्ध करणे आवश्यक झाले आहे.

७. त्याअर्थी, 'महाराष्ट्र राज्य राजकीय पक्ष नोंदणी विनियमन आणि निवडणूक चिन्ह (आरक्षण व वाटप) आदेश, २०२५' दिनांक ५ मे ,२०२५ च्या 'भाग चार' मधील परिच्छेद २३ आणि 'भाग ६' मधील परिच्छेद २७ (१) चा वापर करून दिनांक ३० नोव्हेंबर २०१९ व दिनांक २३ फेब्रुवारी २०२१ रोजी प्रसिद्ध केलेली अधिसूचना अधिक्रमित करून नव्याने अधिसूचना निर्गमित करणे आवश्यक झाले आहे. म्हणून दिनांक **०७ नोव्हेंबर २०२५** रोजीपर्यंत राज्य निवडणूक आयोगाकडे नोंदणी असलेल्या / झालेल्या पक्षांची यादी (एकूण ४३५) (राखून ठेवलेल्या व मुक्त चिन्हांसह) आणि त्यांच्या मुख्य कार्यालयाच्या पत्त्यांसह, खालीलप्रमाणे प्रसिद्ध करीत आहे.

परिशिष्ट - (क) : राष्ट्रीय पक्ष (एकूण ००५)

परिशिष्ट - (ख) : महाराष्ट्र राज्यातील राज्यस्तरीय पक्ष (एकूण ००५)

परिशिष्ट - (ग) : इतर राज्यातील राज्यस्तरीय पक्ष (एकूण ००९)

परिशिष्ट - (घ) : आयोगाकडील नोंदणीकृत अमान्यताप्राप्त राजकीय पक्ष (एकूण ४१६)

परिशिष्ट - (ङ) : मुक्त चिन्हांची यादी (एकूण १९४)

परिशिष्ट- (क)

दि.०७/११/२०२५ रोजी राज्य निवडणूक आयोगाकडे नोंदणीकृत पक्षांचे नाव व त्यांच्या मुख्यालयांचे पत्ते

भारत निवडणूक आयोगाकडील मान्यताप्राप्त पक्ष (राखीव चिन्हासह)

राष्ट्रीय पक्ष (एकूण-५)

अ. क्र	पक्षाचे नाव	नोंदणीचा दिनांक	चिन्ह	मुख्यालयाचा पत्ता
(१)	(२)	(३)	(४)	(५)
१	भारतीय जनता पार्टी **SEC/NP/BJP/05/02**	३०/०३/२००५	कमळ	११, अशोक रोड, न्यू दिल्ली ११० ००१. **मुंबई कार्यालयाचा पत्ता:** सी.डी.ओ., बरॅक नं.१, वसंतराव भागवत चौक, योगक्षेमसमोर, नरीमन पॉईंट, मुंबई ४०० ०२०.
२	भारताचा कम्युनिस्ट पक्ष (मार्क्सवादी) **SEC/NP/BCP(M)/05/04**	१६/०५/२००५	हातोडा विळा आणि तारा	ए.के.गोपालन भवन २७-२९, भाई वीरसिंह मार्ग, गोल मार्केट, न्यू दिल्ली ११० ००१. **मुंबई कार्यालयाचा पत्ता:** जनशक्ती, पांडूरंग बुधकर मार्ग, वरळी, मुंबई १३.
३	बहुजन समाज पार्टी **SEC/NP/BSP/05/05**	०८/१०/२००५	हत्ती	१२, गुरु रकाबगंज रोड, नवी दिल्ली ११० ००१. **मुंबई कार्यालयाचा पत्ता:** बी.एस.पी.भवन, प्लॉट नं.८३,-ए, कलेक्टर कॉलनी, चेंबूर मुंबई- ४०००७४.
४	भारतीय राष्ट्रीय काँग्रेस **SEC/NP/BRC/05/06** **नावाची दुरूस्ती करावी***	०५/१२/२००५	हात	२४, अकबर रोड, न्यू दिल्ली ११० ०११. **मुंबई कार्यालयाचा पत्ता:** टिळक भवन, काकासाहेब गाडगीळ मार्ग, दादर, मुंबई ४०००२५. **मुंबई कार्यालयाचा पत्ता:** गांधी भवन, फ्री प्रेस जनरल मार्ग, मंत्रालयासमोर, मुंबई ४०० ०२१.
५	आम आदमी पार्टी **SEC/OSP/AAP/18/1**	२३/१०/२०१८	झाडू	६१०-ए, कॉमर्स हाऊस, नगिनदास मास्टर रोड, फोर्ट रोड, मुंबई, पिन कोड-४०० ००१.

परिशिष्ट- (ख)

दि. ०७ /११/२०२५ रोजी राज्य निवडणूक आयोगाकडे नोंदणीकृत पक्षांचे नाव व त्यांच्या मुख्यालयांचे पत्ते
भारत निवडणूक आयोगाकडील मान्यताप्राप्त पक्ष (राखीव चिन्हासह)

महाराष्ट्र राज्यातील राज्यस्तरीय पक्ष (एकूण-५)

अ.क्र	पक्षाचे नाव	नोंदणीचा दिनांक	चिन्ह	मुख्यालयाचा पत्ता
(१)	(२)	(३)	(४)	(५)
१	नॅशनलिस्ट कॉग्रेंस पार्टी **SEC/SP/NCP/05/03**	२९/०४/२००५ (मा. सर्वोच्च न्यायालयाच्या अंतिम निकालास अधिन राहून)	घड्याळ	मुंबई कार्यालयाचा पत्ता:अ-४, राजगड, मादाम कामा रोड, मंत्रालया समोर, मुंबई-४०००३२
२	शिवसेना SEC/SP/SS/**05/01**	१६/०५/२००५ (मा. सर्वोच्च न्यायालयाच्या अंतिम निकालास अधिन राहून)	धनुष्यबाण	कार्यालयाचा पत्ता: आनंद आश्रम, श्री.भवानी चौक, टेंभी नाका, ठाणे (प.)४००६०१
३	महाराष्ट्र नवनिर्माण सेना **SEC/SP/MNS/06/01**	२०/०५/२००६	रेल्वे इंजिन	राजगड, मातोश्री टॉवर, बी विंग, दुसरा मजला, रुम नं २०२, पदमाबाई ठक्कर मार्ग, मुंबई ४०० ०१६
४	शिवसेना (उध्दव बाळासाहेब ठाकरे)	मा. सर्वोच्च न्यायालयाच्या अंतिम निकालास अधिन राहून	मशाल #	शिवसेना भवन, राम गणेश गडकरी चौक, दादर (प.), मुंबई ४०० ०२८. **मुंबई कार्यालयाचा पत्ता:** शिवालय, बरॅक क्र.७, फ्री प्रेस रोड, नरिमन पॉईंट, मुंबई ४०० ०२१.
५	नॅशनलिस्ट कॉग्रेंस पार्टी- शरदचंद्र पवार	मा. सर्वोच्च न्यायालयाच्या अंतिम निकालास अधिन राहून	तुतारी वाजवणारा माणूस #	१०, बिशंभर दास मार्ग,नवी दिल्ली ११० ००१. **मुंबई कार्यालयाचा पत्ता:** ठाकरसी हाऊस, जे.एन. हेरेडिया मार्ग, बलार्ड इस्टेट, फोर्ट, मुंबई ३८.

परिशिष्ट-(ग)

दि. ०७/११/२०२५ रोजी राज्य निवडणूक आयोगाकडे नोंदणीकृत पक्षांचे नाव व त्यांच्या मुख्यालयांचे पत्ते

भारत निवडणूक आयोगाकडील मान्यताप्राप्त पक्ष (राखीव चिन्हासह) इतर राज्यातील राज्यस्तरीय पक्ष (एकूण- ०९)

अ. क्र	पक्षाचे नाव	नोंदणीचा दिनांक	चिन्ह	मुख्यालयाचा पत्ता
(१)	(२)	(३)	(४)	(५)
१	भारतीय कम्युनिस्ट पक्ष **SEC/NP/BCP/05/01**	२८/०३/२००५	कणीस आणि विळा 	मुंबई कार्यालयाचा पत्ता : ३१४, राजभुवन सरदार वल्लभभाई पटेल रोड, खेतवाडी, सातवी गल्ली मुंबई, -४०० ००४.
२	जनता दल (सेक्यूलर) **SEC/OSP/JD(S)/05/01**	३१/०५/२००५	डोक्यावर भारा घेतलेली स्त्री 	३, रेसकोर्स रोड, बंगलोर ५६० ००९ **मुंबई कार्यालयाचा पत्ता:** १०, सी.डी.ओ.बरॅक, योगक्षेम, एल.आय.सी.बिल्डिंग, जीवनबीमा मार्ग, चर्चगेट,मुंबई ४०० ०२०.
३	समाजवादी पार्टी **SEC/OSP/SP/05/02**	१३/०६/२००५	सायकल 	१८, कोपरनिकस लेन, न्यू दिल्ली ११० ००१. **मुंबई कार्यालयाचा पत्ता:** कमाल मॅन्शन, ४था मजला, हाजी नियाज अहमद मार्ग, कुलाबा, मुंबई-४००००५.
४	इडियन युनियन मुस्लिम लीग **SEC/OSP/IUML/06/01**	११/१२/२००६	शिडी 	महाराष्ट्र राज्य मुख्य कार्यालय, मांडवी टेलिफोन एक्सचेंज जवळ, रुम नं.९, दुसरा मजला, ४३ मिया अहमद छोटानी मार्ग, मुंबई- ४०० ००३
५	ऑल इंडिया अण्णा द्रविड मुन्नेत्र कझगम **SEC/OSP/AIADMK/07/01**	२६/०१/२००७	दोन पाने 	२२६/२७५, अवाई शनमुगम सलाई, रोयापेठा, चेन्नई ६०० ०१४. **मुंबई कार्यालयाचा पत्ता:** व्ही.ओ.सी.टॉवर, डी विंग, रुम नं ७०४, ९० फीट रोड, धारावी, मुंबई ४०० ०१७.
६	जनता दल -(युनायटेड) **SEC/OSP/JD(U)/11/01**	१५/११/२०११	बाण 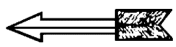	७ जंतर-मंतर रोड, नवी दिल्ली ११० ००१. **मुंबई कार्यालयाचा पत्ता:** २/११, उन्नत नगर नं. ४, एम.जी रोड, गोरेगाव(प), मुंबई ४००१०४.
७	ऑल इंडिया मजलिस इत्तेहदूल मुस्लिमीन **SEC/OSP/AIMEM/12/01**	१२/०१/२०१२	पतंग 	रा.पा. पत्ता : ५-६-१, दरुस सलाम,अघापूरा, हैद्राबाद ५०० ००१ **महाराष्ट्रातील कार्यालयाचा पत्ता :** द्वारा श्री. सबेरी सय्यद इब्बतेझम असद , प्लॉट नं. १६, दिलरस कॉलनी, अरेफ कॉलनी, औरंगाबाद-४३१००१. महाराष्ट्र.
८	ऑल इंडिया फॉरवर्ड ब्लॉक SEC/OSP/AIFB/२३/०१	११/१/२०२३	सिंह 	दुकान क्र.१ व २, सुरज, प्लाझा चांदूर रेल्वे मार्ग, नांदगांव खंडेश्वर, जि.अमरावती-४४४७०८
९	भारत राष्ट्र समिथी **SEC/OSP/BRS/23/02**	२३/३/२०२३	कार 	व्दारा श्री.एम.बी.पाटील, प्लॉट नं.२, तळ मजला, स्वाधिन सदन बिल्डींग, "सी" रोड,गव्हमेंट बाइज हॉस्टेलसमोर, चर्चगेट रेल्वे स्टेशनजवळ, मुंबई-४०००२०

Appendix-(E)

मुक्त चिन्हांची यादी (एकूण -१९४) List of free symbols (Total -194)

अ. क्र.	मराठी नाव	चिन्ह	इंग्रजी नाव
१	एअर कंडीशनर	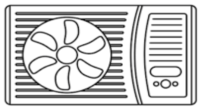	**AIR CONDITIONER**
२	कपाट		**ALMIRAH**
३	सफरचंद	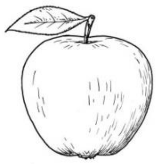	**APPLE**
४	ऑटो रिक्षा		**AUTO-RICKWHAW**
५	पांगुळ गाडा		**BABY WALKER**
६	फुगा		**BALLOON**
७	टोपली	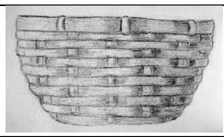	**BASKET**

८	बॅट	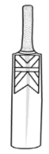	BAT
९	फलंदाज		BATSMAN
१०	विजेरी (टॉर्च)	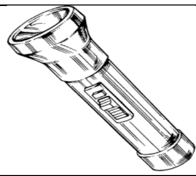	BATTERY TORCH
११	मण्यांचा हार		BEAD NECKLACE
१२	पट्टा	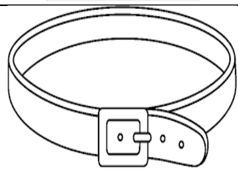	BELT
१३	बाकडे		BENCH
१४	सायकल पंप		BICYCLE PUMP
१५	दुर्बीण		BINOCULARS

१६	बिस्कीट		**BISCUIT**
१७	फळा	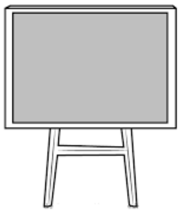	**BLACK BOARD**
१८	होडी		**BOAT**
१९	पुस्तक	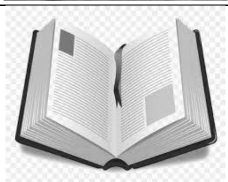	**BOOK**
२०	पेटी	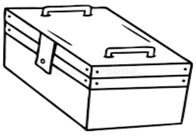	**BOX**
२१	ब्रेड टोस्टर		**BREAD TOASTER**
२२	पाव	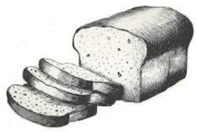	**BREAD**
२३	वीटा	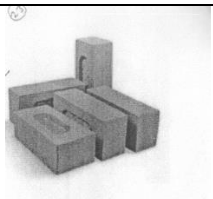	**BRICKS**

२४	ब्रीफ केस	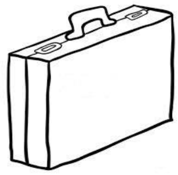	**BRIEF CASE**
२५	ब्रश		**BRUSH**
२६	बादली	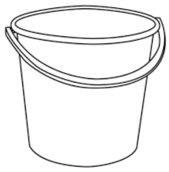	**BUCKET**
२७	बस		**BUS**
२८	केक		**CAKE**
२९	गणकयंत्र		**CALCULATOR**
३०	कॅमेरा	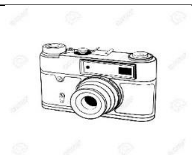	**CAMERA**
३१	कॅन		**CAN**
३२	मेणबत्ती		**CANDLES**

३३	ढोबळी मिरची		CAPSICUM
३४	गालीचा	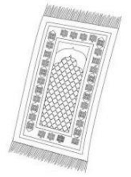	CARPET
३५	कॅरम बोर्ड	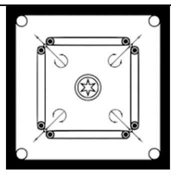	CARROM BOARD
३६	खटारा	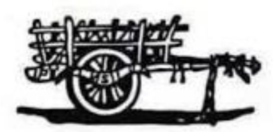	CART
३७	फूलकोबी (फ्लावर)	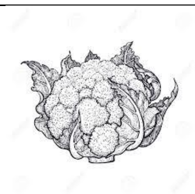	CAULIFLOWER
३८	सी.सी.टी.व्ही. कॅमेरा		CCTV CAMERA
३९	छताचा पंखा	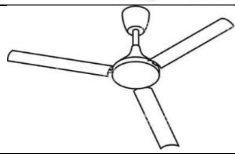	CEILING FAN
४०	साखळी	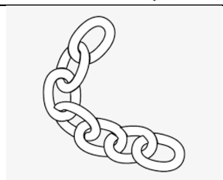	CHAIN
४१	जाते		CHAKKI

४२	पोळपाट लाटणे		CHAPATI ROLLER
४३	बुद्धिबळ		CHESS BOARD
४४	चिमणी	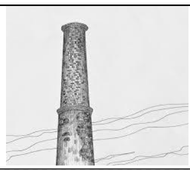	CHIMNEY
४५	चिमटी / क्लिप	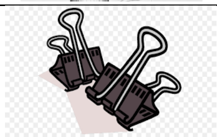	CLIP
४६	कोट		COAT
४७	नारळाची बाग	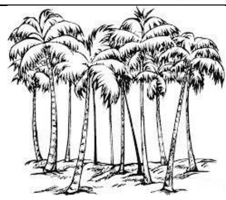	COCONUT FARM
४८	नारळ	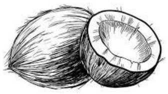	COCONUT
४९	रंगाचा ट्रे व ब्रश	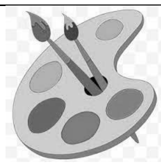	COLOUR TRAY & BRUSH
५०	कंगवा		COMB
५१	संगणकाचा माऊस	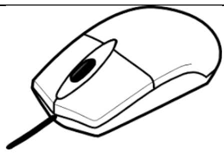	COMPUTER MOUSE

५२	संगणक	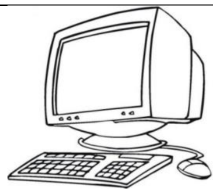	**COMPUTER**
५३	क्रेन	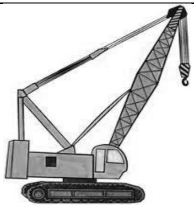	**CRANE**
५४	घन ठोकळा	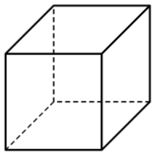	**CUBE**
५५	कप बशी		**CUP & SAUCER**
५६	हिरा		**DIAMOND**
५७	डिझेल पंप		**DIESEL PUMP**
५८	डिश अँटेना	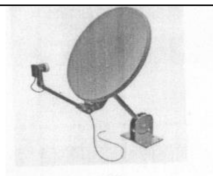	**DISH ANTENNA**
५९	दरवाजाची घंटी		**DOOR BELL**
६०	दरवाजाची मूठ		**DOOR HANDLE**

६१	ड्रिल मशीन	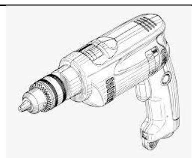	**DRILL MACHINE**
६२	डंबेल्स	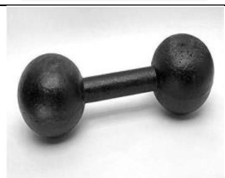	**DUMBBELLS**
६३	कानातले दागिने (कर्णफुले)		**EAR RINGS**
६४	विजेचे खांब		**ELECTRIC POLE**
६५	लिफाफा		**ENVELOP**
६६	एक्सटेंशन बोर्ड	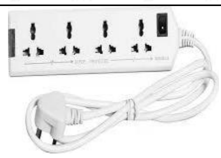	**EXTENSION BOARD**
६७	बासुरी		**FLUTE**
६८	फूटबॉल		**FOOTBALL**
६९	काटा चमचा	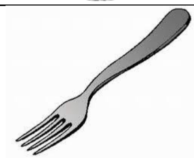	**FORK**
७०	कारंजे	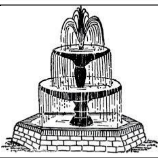	**FOUNTAIN**

७१	फ्राईंग पॅन	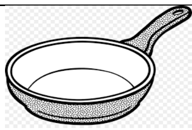	**FRYING PAN**
७२	नरसाळे	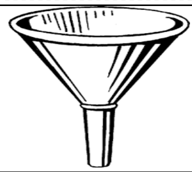	**FUNNEL**
७३	ऊस		**SUGARCANE**
७४	गॅस सिलेंडर	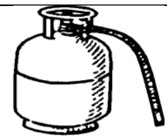	**GAS CYLINDER**
७५	भेट वस्तू		**GIFT PACK**
७६	आले		**GINGER**
७७	काचेचा पेला		**GLASS TAMBLER**
७८	चष्मा		**GLASSES**
७९	द्राक्षे		**GRAPES**
८०	हिरवी मिरची		**GREEN CHILLI**

८१	हात गाडी		**HAND CART**
८२	हार्मोनियम	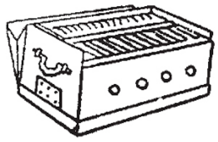	**HARMONIUM**
८३	हॅट	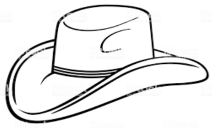	**HAT**
८४	हेड फोन		**HEAD PHONE**
८५	हेलीकॉप्टर		**HELICOPTER**
८६	हेल्मेट		**HELMET**
८७	हॉकी स्टीक		**HOCKEY STICK**
८८	वाळूचे घड्याळ		**HOUR GLASS**
८९	आईस क्रिम		**ICE CREAM**

९०	पाणी गरम करण्याचे हिटर		**IMMERSION ROD**
९१	इस्त्री		**IRON**
९२	फणस	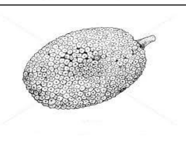	**JACKFRUIT**
९३	जग		**JUG**
९४	किटली		**KETTLE**
९५	चावी	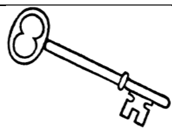	**KEY**
९६	भेंडी	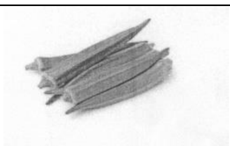	**LADY FINGER**
९७	लॅपटॉप		**LAPTOP**
९८	कडी		**LATCH**
९९	पत्र पेटी	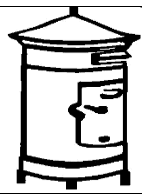	**LETTER BOX**

१००	लाईटर		**LIGHTER**
१०१	ल्यूडो		**LUDO**
१०२	जेवणाचा डब्बा		**LUNCH BOX**
१०३	मका		**MAIZE**
१०४	काडेपेटी		**MATCHBOX**
१०५	माईक		**MIKE**
१०६	मिक्सर		**MIXEE**
१०७	नगारा	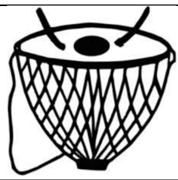	**NAGARA**
१०८	नेल कटर		**NAIL CUTTER**

१०९	गळ्यातील टाय		NECK TIE
११०	कढई		PAN
१११	भुईमूग	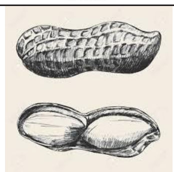	PEANUTS
११२	पेर		PEARS
११३	वाटाणे	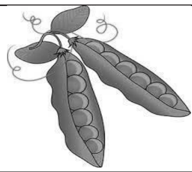	PEAS
११४	पेन ड्राईव्ह		PEN DRIVE
११५	पेनाची नीब		PEN NIB
११६	पेन स्टँड	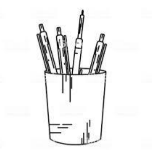	PEN STAND
११७	कंपास पेटी	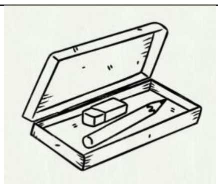	PENCIL BOX
११८	पेन्सिल शार्पनर	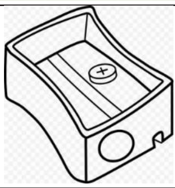	PENCIL SHARPENER

११९	खलबत्ता	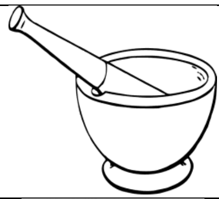	**PESTLE AND MORTAR**
१२०	पेट्रोल पंप	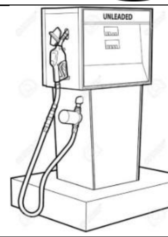	**PETROL PUMP**
१२१	फोन चार्जर	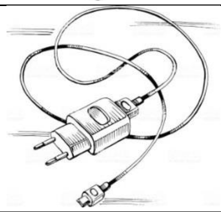	**PHONE CHARGER**
१२२	उशी		**PILLOW**
१२३	अननस		**PINEAPPLE**
१२४	प्लास्टर थापी		**PLASTERING TROWEL**
१२५	जेवणाची थाळी		**PLATE CONTAINING FOOD**
१२६	घागर		**POT**
१२७	पंचींग मशीन		**PUNCHING MACHINE**

१२८	टेनिस रॅकेट		**TENNIS RACKET**
१२९	फ्रिज		**REFRIGERATOR**
१३०	अंगठी		**RING**
१३१	रोड रोलर	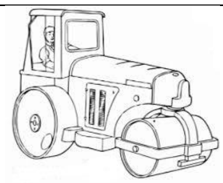	**ROAD ROLLER**
१३२	रुम कुलर		**ROOM COOLER**
१३३	रबरी शिक्का	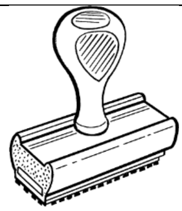	**RUBBER STAMP**
१३४	सेफ्टी पीन		**SAFETY PIN**
१३५	करवत	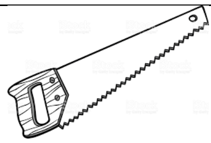	**SAW**

१३६	शाळेची बॅग		SCHOOL BAG
१३७	कात्री		SCISSORS
१३८	स्कूटर		SCOOTER
१३९	शिवण यंत्र	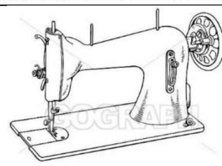	SEWING MACHINE
१४०	बोट	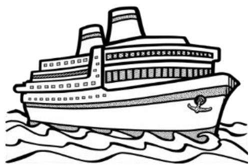	SHIP
१४१	शटर		SHUTTER
१४२	शटल	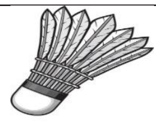	SHUTTLE
१४३	सितार	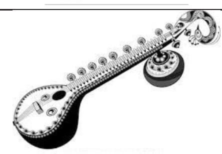	SITAR
१४४	दोरी उडी		SKIPPING ROPE

१४५	पाटी		SLATE
१४६	साबण		SOAP
१४७	मोजे		SOCKS
१४८	सोफा		SOFA
१४९	पाना	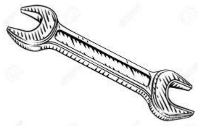	SPANNER
१५०	स्टॅप्लर	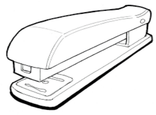	STAPLER
१५१	स्टेथोस्कोप		STETHOSCOPE
१५२	स्टूल		STOOL
१५३	स्टम्प	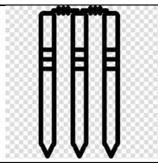	STUMPS
१५४	सूर्यफूल		SUNFLOWR

१५५	झोका	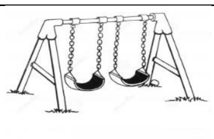	**SWING**
१५६	स्वीच बोर्ड		**SWITCH BOARD**
१५७	इंजेक्शन		**SYRINGE**
१५८	टी. व्ही. रिमोट	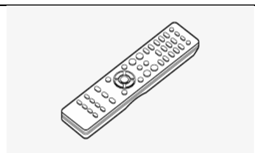	**T.V. REMOTE**
१५९	टेबल लँप	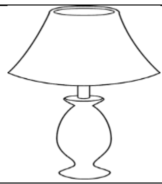	**TABLE LAMP**
१६०	टेबल		**TABLE**
१६१	चहाची गाळणी	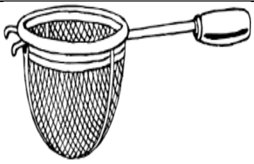	**TEA FILTER**
१६२	दूरध्वनी		**TELEPHONE**
१६३	दूरदर्शन संच	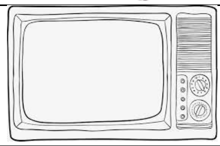	**TELEVISION**
१६४	तंबू	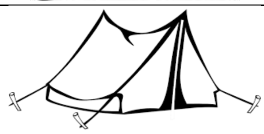	**TENT**

१६५	भाला फेकणारा	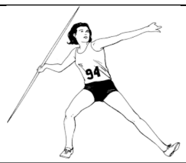	THROWING A JAVELIN
१६६	नांगर		TILLER
१६७	चिमटा		TONGS
१६८	दातांचा ब्रश		TOOTH BRUSH
१६९	दातांची पेस्ट		TOOTH PASTE
१७०	ट्रॅक्टर		TRACTOR
१७१	टाईप रायटर		TYPEWRITER
१७२	टायर्स		TYRES
१७३	छत्री		UMBRELLA

१७४	वॅक्युम क्लिनर		VACUUM CLEANER
१७५	व्हायोलिन		VIOLIN
१७६	चालण्याची काठी		WALKING STICK
१७७	वॉल हूक		WALL HOOK
१७८	पाकीट	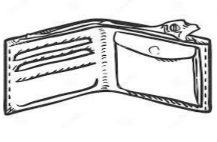	WALLET
१७९	अक्रोड		WALNUT
१८०	कलिंगड	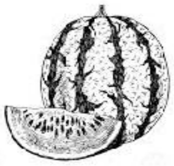	WATER MELON
१८१	पाण्याची टाकी		WATER TANK

१८२	विहीर		**WELL**
१८३	शिटी	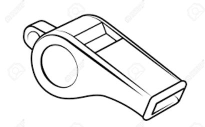	**WHISTLE**
१८४	पवन चक्की		**WIND MILL**
१८५	खिडकी	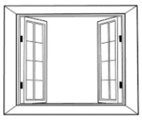	**WINDOW**
१८६	सूप	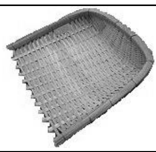	**WINNOWER**
१८७	लोकरीचा गुंडा व सुई	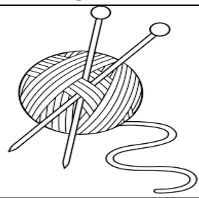	**WOOL AND NEEDLE**
१८८	कटिंग प्लायर		CUTTING PLIERS
१८९	ग्रामोफोन		GRAMOPHONE
१९०	प्लेट स्टँड		PLATE STAND

१९१	रोबोट		ROBOT
१९२	त्रिकोण	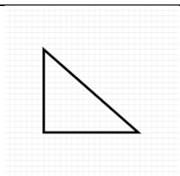	TRIANGLE
१९३	ट्रक		TRUCK
१९४	ट्युब लाईट		TUBE LIGHT

By Order of the Hon'ble State Election Commissioner,

K. SURYAKRISHNAMURTY,
Deputy Secretary,
State Election Commission, Maharashtra.

ON BEHALF OF GOVERNMENT PRINTING, STATIONERY AND PUBLICATION, PRINTED AND PUBLISHED BY DIRECTOR, RUPENDRA DINESH MORE, PRINTED AT GOVERNMENT CENTRAL PRESS, 21-A, NETAJI SUBHASH ROAD, CHARNI ROAD, MUMBAI 400 004 AND PUBLISHED AT DIRECTORATE OF GOVERNMENT PRINTING, STATIONERY AND PUBLICATIONS, 21-A, NETAJI SUBHASH ROAD, CHARNI ROAD, MUMBAI 400 004. EDITOR : DIRECTOR, RUPENDRA DINESH MORE.

कार्यालय, नोडल अधिकारी खर्च, नागपूर महानगरपालिका, नागपूर.

महानगरपालिका मार्ग ,सिव्हील लाईन्स, नागपूर - ४४०००१

क्रमांक :- प्रलेविअ /1470 /2025 दिनांक 19 /12/2025

प्रति,

निवडणुक निर्णय अधिकारी
झोन क्र. 1 ते 10
महानगरपालिका, नागपूर.

विषय :- नागपूर महानगरपालिका सार्वत्रिक निवडणुक 2025-26 साठी उमेदवार यांचे खर्चाचे दर निश्चितीबाबत.

उपरोक्त विषयाचे अनुषंगाने आपणास कळविण्यात येत आहे. की, राज्य निवडणुक आयोग यांचे आदेश क्र.रा.नि.आ-2023/ उ.नि.ख/प्र.क्र 13/संगणकीकरण कक्ष (ब) दिनांक 15/02/2024 मधील तरतूद क्र. 3.2 अन्वये मा. आयुक्त तथा प्रशासक यांनी दिनांक 18/12/2025 रोजी आयोजीत राजकीय पक्षाच्या प्रतिनिधींसोबतच्या बैठकीत नागपूर महानगरपालिका सार्वत्रिक निवडणुक 2025-26 साठी प्रचार साहित्यातील खर्चाचे दर उपस्थित राजकीय पक्षाच्या प्रतिनिधी समवेत सल्लामसलत करून निश्चित केलेले आहेत. तरी प्रस्तुत दरसुची नामनिर्देशीत पत्र दाखल करणा-या सर्व उमेदवारांना आपल्या स्तरावरून पुरविण्यात यावी.

संलग्न :- खर्चाची दरसुची

(सदाशिव शेळके)
प्रमुख लेखा व वित्त अधिकारी
महानगरपालिका,नागपूर.

प्रतिलिपी :-

1. मा. आयुक्त तथा प्रशासक, महानगरपालिका, नागपूर.
2. उपायुक्त, निवडणुक विभाग महानगरपालिका, नागपूर.
3. सहा. आयुक्त (झोन क्र. 1 ते 10) महानगरपालिका, नागपूर.
4. खर्च पथक झोन क्रमांक 1 ते 10 महानगरपालिका, नागपूर.

Nagpur Municipal Corporation General Election 2025-26 (Schedule of Rate)

SR. No	Particulars	Units/Duration	Rate in NMC General Election -2025-26
1	2	3	
Hiring Charges of Loudspeaker With amplifier and microphone (sound system)			
`1	Hiring charges for set of Amplifier with matching make with two speakers compete with installation. testing maintaining and dismantling including transportation 125 W to 250	For 1 st Day	2890
		Additional 1 st Day	1478
		Next six days	1021
		Max selling rate upto	13440
2	Hiring charges for additional extra Mike complete with installation. Testing maintain and dismantling, Transportation	For 1 st Day	582
		Additional 1 st Day	90
		Max selling rate upto	1680
3	Hiring charges for additional record player or cassette player complete with installation. Testing maintain and dismantling, Transportation	For 1 st Day	255
		Additional 1 st Day	108
		Max selling rate upto	2043
4	Hiring Charges for fully charged battery 12 volts complete with installation. Testing maintaining and dismantling including Transportation	For 1 st Day	336
		Additional 1 st Day	175
		Max selling rate upto	2554
5	Hire charges for TV/ VCR	Per day	404
6	Tube Light	Per day	44
7	Halogen Light / flood Light 1000w/500w	Per day	235
8	Pedestal fan	Per day	171
9	Air Cooler	Per day	424

SR. No	Particulars	Units/Duration	Rate in NMC General Election -2025-26
1	2	3	
10	Generator 3 to 10 KVA capacity	Per day	5040
11	Generator 1 to 2 KVA capacity	Per day	2800
	Construction of podium/pandal (Stage, Furniture. etc)		
1	Wooden Podium of the size 1.3/4 × 4.1/2	Per day Per No.	252
2	Providing Pendal for 4-5 Persons	Per sq ft Per day	24
3	Pendal siding	Per sq ft Per day	17
4	Wooden Dias 10 × 10	Per day	1685
5	Moulded Chairs	Per day Per No.	5
6	Sofa set	Per day	50
7	Steel Glass / Glass	Per day Per No.	1
8	VIP Chairs with arms	Per day Per No.	31
9	VIP table	Per day Per No.	28
10.	A. Table	Per day	8
	B. Dinner Table		
	C. Tea Table		
11	Dari	Per day	27
12	Carpet	Per day per sq. mt.	10
13	Bed. Bed sheet with pillow	Per day per piece	11
14	Gadi	Per day per nos	10
15	Metallic Water Drum 200 Ltr. Capacity	Per day per nos	17
16	Plastic Jug Big Size	Per day per nos	1
	Fixtures		
17	Election of Gates	Per No	1178
18	Election of Arches	Per No	5040

A

SR. No	Particulars	Units/Duration	Rate in NMC General Election -2025-26
1	2	3	
19	Ordinary Hoarding Front lit files (Vinyl)	Per sq. ft.	13
20	Printed Hoarding	Per sq. ft.	13
1	Printed Cloth Banners of 0.75m Width	Per sq. mt.	25
2	Printing of posters 20'-30' Colours	Per Thousand	7840
3	Printing of Pamplate A- Colours	Per Thousand	720
	B-Black & White		336
4	Printing of posters 20'-30'3 Colours	Per Thousand	7840
5	Printing of posters 15'-20' 4 Colours	Per Thousand	3920
6	Printing of posters 15'-20' 3 Colours	Per Thousand	3920
7	Voter cards three colour	Per Thousand	493
8	Badges	Per Thousand	336
	A Cards Board		
	B. Plastic		
9	Banners flex	Per sq. ft	13
10	Banners 6 × 3	Per No	141
11	Flag	Per sq.ft	13
	A Cloth		
	B. Plastic		
12	Handbill 1/8 size	Per Thousand	784
13	Handbill A-4 size	Per Thousand	1344
Office Rent, Honorarium to workers refreshment etc.			
1	Tea	Per Cup	7
2	Coffee	Per Cup	13

(A)

SR. No	Particulars	Units/Duration	Rate in NMC General Election -2025-26
1	2	3	
	METAL DETECTOR/SECURITY SCANNER	Per day/ Per Nos	1000
	DIGITAL/LED SCREEN	Per Sq ft/per day	100
	SAMAI	Per Nos	100
	HALL/LAWN CHARGES	Per day	20000
	FIRE EXTINGUISHER	Per day per unit	100
	DISPOSAL GLASS	Per Packet	40
	VIDEO PROJECTOR WITH SCREEN	Per day Per No	3000
	RAILING STEEL	Per day Per No	500
	CRACKERS	Per 1000/2000	180/360
	WATER BOTTLE/WATER CAN	Per Nos	10/30
	FLAG CLOTH SMALL	Per sq. ft.	20
	BLOWER MACHINE	Per day Per Nos	500
	MAT GREEN	Per day	100
	MOBILE TOILET	Per day Per Nos	400
	MOBILE URINNER	Per day Per Nos	200
	BARRIGETES	Per day Per Nos	100
		Hiring of Vehicles	
1	TATA SUMO /BOLERO/TAVERA CRUZAR/TRAX/QUALIS	Per K. M. Per day (Max 250K.M)	2016
2	MINI BUS WITH DIESEL(18 SCATER)	Per day	3920
3	TRUCK	Per day	5600

SR. No	Particulars	Units/Duration	Rate in NMC General Election -2025-26
1	**2**	**3**	
2	Full page advertisement (Screen) 8 Spots (F.S)	Per day with 30 Sec, duration	8736
	A-New		6720
	B-Pub/Prime		2016
3	Full page advertisement (Screen) 16Spots (F.S)	Per day with 30 Sec, duration	11424
	A-New		9408
	B-Pub/Prime		2688
1	Gandhi Cap (Cloth)	Per Nos	5
2	Panama Cap (Ordinary	Per Nos	16
3	Band (Dhol)	As per Program Time	2688
4	Sandal (Dhamal Party)	As per Program Time	2688
5	Qawwali	Per day (3 Hour)	2688
6	Magic Show	Per day (3 Hour)	2688
a	Advertisement on hoarding or wall post or in the form of non illuminated sky signs	For a space up to 1 sq-mtr	25
b	If the above advertisement project over of across street	For every mtr.	25
c	Advertisement fixed or suspended in streets or on footpaths in connection with the charitable or educational objects for period non exceeding 15 days	Rates as shown in items (a)	25

SR. No	Particulars	Units/Duration	Rate in NMC General Election -2025-26
1	2	3	
a	Advertisement fixed or suspended in street or on street	For a space up to 1 sq-mtr for very addinal sq. mtr or less	21
b	If the above advertisement Project over of across s street	For every mtr.	37
a	Advertisement board carried on vehicle	For a space up to 2 sq. mtr	49
		For a space up to sq. mtr	49
b	Loose poster which are posted or fixed on wall road or suspended in street ect.	3.5 rupee per irrespective of the size but such poster must bear facsimile of and officer authorised by the corporation in this behalf. Poster without facsimile will be treated as unauthorised But poster posted on hoarding or wall poster shall be charged at rate show in item in 01 (a)	25
	illuminated advertisement board carried on vechile	For a space up to 2 sq. mtr	90
	illuminated advertisement board carried on vechile	For a every additional 2 sq. mtr or less	90
	Advertisement board carried on sandwich boardment etc.	For each board not exceeding 1sq. mtr	25
		For a every additional sq. mtr or less	25
	illuminated advertisement board sandwich boardment etc.	For each board not exceeding 1sq. mtr	49
		For a every additional sq. mtr or less	49

SR. No	Particulars	Units/Duration	Rate in NMC General Election -2025-26
1	2	3	
a	For fixed illuminated sky- sign and advertisement	For space up to 0.2 sq.mtr	15
		For a every additional 0.2 sq. mtr or less	15
b	Advertisement on hoarding or wall posts illuminated by different means	Rates as shown in items 7 (a) above	15
	For illuminated sky-signs and Advertisement exhibited on screen by means of lantern, sides or similar devices	For a every upto 0.5 sq. mtr	100
		For a every additional 0.5 sq. mtr	100
	General Item		
1	Speaker with stand/ Loudspeakers /Box Speaker	Per day	1500
	ISUZU CREW DMAX/RHAR/FORTUNER/ENDEAVOUR	Per day	3750
	TEMPO/METDOOR	Per day	3700
	ERICKHAW	Per day 680	680
	CRANE/JCB	Per Hour	450/950
	DRONE	Per day	10100
	SOUND SYSTEM MIXER/DJ SYSTEM	Per day	2050
	FLOWER GARLAND/BOUQUET	Per Nos	240/390
	GAMCHA/DUPATTA	Per Nos	30
	BANNER CLOTH	Per Nos	10
	CLOTH POSTER	Per Sq Ft	5
	STEEL STAND PODIUM	Per day/ Per Nos	500

SR. No	Particulars	Units/Duration	Rate in NMC General Election -2025-26
1	2	3	
	METAL DETECTOR/SECURITY SCANNER	Per day/ Per Nos	1000
	DIGITAL/LED SCREEN	Per Sq ft/per day	100
	SAMAI	Per Nos	100
	HALL/LAWN CHARGES	Per day	20000
	FIRE EXTINGUISHER	Per day per unit	100
	DISPOSAL GLASS	Per Packet	40
	VIDEO PROJECTOR WITH SCREEN	Per day Per No	3000
	RAILING STEEL	Per day Per No	500
	CRACKERS	Per 1000/2000	180/360
	WATER BOTTLE/WATER CAN	Per Nos	10/30
	FLAG CLOTH SMALL	Per sq. ft.	20
	BLOWER MACHINE	Per day Per Nos	500
	MAT GREEN	Per day	100
	MOBILE TOILET	Per day Per Nos	400
	MOBILE URINNER	Per day Per Nos	200
	BARRIGETES	Per day Per Nos	100
	Hiring of Vehicles		
1	TATA SUMO /BOLERO/TAVERA CRUZAR/TRAX/QUALIS	Per K. M. Per day (Max 250K.M)	2016
2	MINI BUS WITH DIESEL(18 SCATER)	Per day	3920
3	TRUCK	Per day	5600

SR. No	Particulars	Units/Duration	Rate in NMC General Election -2025-26
1	2	3	
4	AMBASSADOR CAR/ACCENT TATA VISTA/ETOIS/SWIFT DZIRE	Per K. M. Per day (Max 250K.M) Per K. M. Per day (Max 250K.M)	2016
5	INOVA / SAFARI	Per K. M. Per day (Max 250K.M)	2800
6	HONDA CITY/SKODA	Per K. M. Per day (Max 250K.M)	5040
7	TATA ACE (DIESEL)	Per K. M. Per day (Max 250K.M)	2016
8	HIRING OF AUTO RICKSHAW	Per K. M. Per day (Max 250K.M)	672
9	CYCLE RICKSHAW	Per K. M. Per day (Max 250K.M)	336
10	MOTO CYCLE	Per K. M. Per day (Max 250K.M)	200
11	BICYCLE	Per K. M. Per day (Max 250K.M)	70

(Dr. Abhijeet Chaudhary) (IAS)
Municipal Commissioner
Nagpur Municipal Corporation

Copy submitted to :

1. Hon`ble State Election Commission Maharashtra.
2. Hon`ble Divisional Commissioner, Nagpur
3. Returning Officer...(All)
4. District Information officer. Nagpur.
5. All Political Parties- President/Secretary fo.......................
6. Candidate Shri/Smt.---
7. Nodal officer Modal Code of Conduct
8. Expenditure Team (Zone 1 to 10)